

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

investiții

**ACȚIUNI
PENTRU PUNEREA
ÎN FUNCȚIUNE A
NOILOR OBIECTIVE**

Intr-o atmosferă de puternică unitate a întregii națiuni
în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu

POPORUL ROMÂN A SĂRBĂTORIT CU ENTUZIASM ȘI MÎNDRIE PATRIOTICĂ A XXXVII-A ANIVERSARE A ZILEI DE 23 AUGUST

— Marea demonstrație din Piața Aviatorilor —

INVESTIȚII

ACȚIUNI PENTRU PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE

RESPECTAREA TERMENELOR planificate de conectare la circuitul economic a noilor capacități de producție, precum și punerea în funcțiune, în cel mai scurt timp, a obiectivelor restante din anul trecut, reprezintă problema numărul unu în activitatea de investiții, de a cărei rezolvare depinde îndeplinirea ritmică și integrală a planului de construcții, în condiții superioare de calitate. Aceasta cu atât mai mult cu cât de modul cum se vor realiza prevederile planului pe acest an depinde însăși îndeplinirea obiectivelor planului cincinal 1981-1985.

Scurtarea duratei de execuție

PLANUL DE INVESTIȚII PE 1981 prevede punerea în funcțiune a unui număr de 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante, din care în primele 7 luni, au fost conectate la circuitul economic peste 170 capacități și peste 110 obiective din cele rămase restante la finele anului trecut. Desigur, că, aceste rezultate sînt, înainte de toate, efectul direct al măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse la nivelul fiecărei organizații de construcții pe linia direcționării corespunzătoare a mijloacelor materiale și a forței de muncă spre șantierele și punctele de lucru cu obiective prioritare, organizării mai bune a producției și a muncii, cu consecințe asupra calității și scurtării termenelor lucrărilor planificate.

Analiza atentă asupra modului de realizare a planului de investiții pe anul în curs scoate însă în evidență, așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., existența unor serioase rămăneri în urmă în ceea ce privește realizarea la termen a obiectivelor planificate. Astfel, la un număr însemnat de noi capacități aparținînd unor unități beneficiare din ramurile industriei construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei, agriculturii și industriei alimentare, industriei ușoare, economiei forestiere și materialelor de construcții se înregistrează restante mari din care, la o parte însemnată, termenele planificate de punere în funcțiune au expirat de câteva luni (tabelul).

Datele din tabel evidențiază existența unui procent mare al capacităților nepuse în funcțiune la termen

Situația capacităților de producție restante la 1 august 1981

Titular de investiții	Capacități rămase a intra în funcțiune în acest an (%) din total	din care : cu termene de dare în exploatare expirate (%) din col. II
MICM	41,2	28,6
MICH	19,6	43,6
MIM	11,3	66,2
MAIA	7,9	35,2
MIU	7,8	50,9
MEFMC	6,5	47,7

(între 28,6% și 66,2%), fapt ce determină pe lângă imobilizarea, în continuare, a unor importante mijloace tehnico-materiale și financiare (care se ridică la peste 69 miliarde lei) și dereglarea desfășurării procesului de producție, cu consecințe negative asupra nivelului de realizare a sarcinilor de plan pe ansamblul economiei naționale. Aceasta implică o concentrare maximă a eforturilor în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, din partea tuturor factorilor implicați în procesul investițional, pe linia urgentării lucrărilor neterminate și asigurarea ritmicității activității pe șantiere, introducerea de soluții constructive și tehnologii de înaltă productivitate, extinderea gradului de prefabricare a elementelor de construcții, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale etc.

Generalizarea celor mai eficiente soluții

DIN ANALIZELE efectuate la nivelul șantiereelor și organizațiilor de construcții, privind cauzele care au condus la nerealizarea unor capacități în primele 7 luni ale anului, precum și a condițiilor necesare pentru realizarea la termen a obiectivelor prevăzute pentru perioada imediat următoare s-au desprins atît o serie de neajunsuri cît și unele direcții de acțiune care constau în necesitatea :

1 **intensificării ritmului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj.** Cu toate că prin plan s-a asigurat concentrarea forțelor pe un număr restrîns de șantiere, în cea mai mare parte în con-

tinuare din anii precedenți, reducîndu-se astfel dispersarea obiectivelor de construcții, se înregistrează în continuare rămăneri în urmă și ritmuri scăzute în execuția lucrărilor de construcții, în special la unele obiective din cadrul MEFMC, MIU, MEE, MICH etc. Restanțe în execuția lucrărilor de construcții față de graficele aprobate și care au condus în mod direct la neasigurarea fronturilor de montaj a utilajelor deja achiziționate, se regăsesc la o serie de obiective nepuse în funcțiune la termen cum ar fi : sectoarele refractare și termoenenergetice de la C.S. Galați (constructor ICMS Galați), Întreprinderea metalurgică Focșani (constructor T.C. Ind. Gh. Gh. Dej), Întreprinderea mecanică Muscel — Cimpulung (constructor T.C. Ind. Argeș) etc.

Pentru recuperarea rămănerilor în urmă în execuția lucrărilor de construcții-montaj este necesară luarea de către organizațiile de construcții a tuturor măsurilor organizatorice pentru dirijarea cu operativitate a forței de muncă, utilajelor și mijloacelor de transport la obiectivele avansate, cu posibilități de punere în funcțiune, pentru obținerea unor ritmuri înalte de execuție a lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea, pe această bază, a scurtării termenelor de execuție. Acest lucru este pe deplin posibil avînd în vedere și rezervele importante de care dispun constructorii în ceea ce privește mecanizarea lucrărilor de construcții și utilizarea mai deplină a utilajelor din dotare. În prezent, de exemplu, pe multe șantiere de construcții, aparținînd în special de M.C.Ind., M.I.Ch. etc. se constată o folosire incompletă a parcului de utilaje, indicele de folosire a timpului de lucru nedepășind 50% (grepere și autogrepere 40,5%, excavatoare 45,6%, automacarale și macarale mobile 45,8%, încărcătoare 47,3%, macarale turn 47,4%, centrale de beton 49,9% etc.). Iată de ce este necesară o preocupare susținută din partea factorilor de răspundere atît pentru folosirea corespunzătoare a mijloacelor de transport (prin încărcarea corespunzătoare a acestora, optimizarea transportului pe șantiere și în afara lor), corelarea mai bună a activității mijloacelor de transport și a celor de încărcat, precum și îmbunătățirea colaborării între organizațiile de construcții și întreprinderile specializate de transport, pentru asigurarea vîrfurilor de lucrări și a ritmicității acestora pe diferite șantiere.

2 îmbunătățirii activității de montaj a utilajelor tehnologice pe șantiere. În primele 7 luni ale acestui an volumul utilajelor aflate în stoc pe șantiere s-a menținut permanent la un nivel ridicat (peste 15 miliarde lei), din care peste jumătate reprezintă utilaje la care s-au depășit duratele de staționare normale și care se localizează în special la unele obiective de investiții din cadrul M.E.E. (Centrala termoelectrică pe sisturi bituminose Anina, Centrala electrică de termoficare Giurgiu, Centrala electrică de termoficare pe resurse secundare Galați), M.I.M. (Combinatul siderurgic Călărași — sector furnale-aglomerare, Întreprinderea Victoria Călan, uzina cocschimică), M.I.C.M. (C.U.S. Iași, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, C.U.S. Cluj-Napoca), M.I.Ch. (Combinatul petrochimic Mădăraș, C. Ch. Craiova, Întreprinderea de biosinteze Calafat, Întreprinderea de fire artificiale Lupeni), M.E.F.M.C. (Fabrica de ciment și var Medgidia, Fabrica de celuloză chimică din Izoane Brăila) etc. Pentru rezolvarea acestor probleme, acolo unde fronturile de montaj sînt avansate trebuie să se asigure o colaborare mai bună între constructorii și beneficiarii de investiții prin punerea la dispoziția montajului de utilaje a unui volum sporit de forță de muncă calificată și necalificată și asigurarea celorlalte condiții materiale necesare accelerării montajului și dării în exploatare, în termen cit mai scurt, a noilor capacități de producție.

3 accelerării livrării utilajelor tehnologice restante. În soluționarea acestei probleme un rol de prim ordin revine unităților furnizoare din cadrul industriei constructoare de mașini care la începutul lunii august erau în restanță

față de șantierele de investiții cu 13,7% din cantitățile de utilaje tehnologice ce trebuiau livrate în primele 7 luni ale anului și care condiționează punerea în funcțiune a capacităților respective. Restanțe mai mari în livrarea utilajelor tehnologice se localizează la unele șantiere din cadrul M.I.Ch. (25,7%), M.I.M. (19,1%) și M.I.C.M. (17,1%).

Avînd în vedere că termenele de livrare a acestor utilaje la contractare, au fost corelate cu termenele de începere a montajului pe șantiere rezultă că orice întârziere în livrarea lor determină nerealizarea planului de investiții, provocînd dereglări în execuția ritmică a lucrărilor de către constructor și conducînd la stocarea pe șantier a utilajelor deja achiziționate, dar care sînt legate funcțional de cele restante. Se impune deci din partea întreprinderilor constructoare de mașini din cadrul M.I.C.M. și ale ministerelor titulare de investiții să acorde o atenție prioritară livrării în cel mai scurt termen a tuturor utilajelor tehnologice restante, îndeosebi de către I.U.G. Craiova cu restanțe la șantiere de la Întreprinderea metalurgică Iași (caje refulare), Întreprinderea de oteluri speciale și fontă Cristuru-Secriș (2 instalații de palizat țagle și 5 dispozitive alimentare — evacuare bare debitate); Întreprinderea metalurgică Aiud cu restanțe față de C.O.S. Tîrgoviște (filtru cu saci), C.S. Hunedoara (cale cu role); C.U.G. Cluj-Napoca cu întârzieri față de Întreprinderea de osii și boghiorii Balș (amestecător continuu); etc.

4 readucerea termenelor de efectuare a probelor tehnologice și remedierea operativă a defecțiunilor constatate. La începutul lunii august din totalul capa-

ciților nepuse în funcțiune, 43 prezintă stadii avansate de execuție, fiind intrate în probe tehnologice sau pregătite pentru începerea acestora (laminoorul de sîrmă de la întreprinderea metalurgică Beclean, uzina de produse magneziene a Combinatului metalurgic Tulcea, instalația de acetonă de la Combinatul petrochimic Brazi etc.).

Cu toate acestea se tergiversează în mod nejustificat durata de staționare în probe tehnologice, vina revenind deopotrivă constructorilor și beneficiarilor de investiții. În vederea evitării unor atari situații este necesar ca atît ministerele beneficiare de investiții cit și organizațiile de construcții să depună eforturi susținute pentru reducerea pe cit posibil a acestor imobilizări, în așa fel încît, în cel mai scurt timp, să se asigure darea în funcțiune a tuturor acestor obiective de mare însemnătate pentru economia națională. Pe de altă parte, se constată că o serie de capacități nu pot fi puse în funcțiune ca urmare a defecțiunilor constatate în efectuarea probelor tehnologice și de care se face în primul rînd vinovat constructorul (instalațiile hidraulice ale preseii de expandare de la întreprinderea de țevi „Republica”; lagărele și generatorul turbinei de la U.H.E. Strejești-Arcești Slatina etc.). Se impune și aici o preocupare mai mare din partea constructorilor și furnizorilor de utilaje pentru calitatea lucrărilor și produselor executate, asigurîndu-se și pe această cale condițiile necesare încadrării în termenele planificate, sporirii calității și ritmicitatea lucrărilor de construcții.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Recuperarea materialelor refolosibile

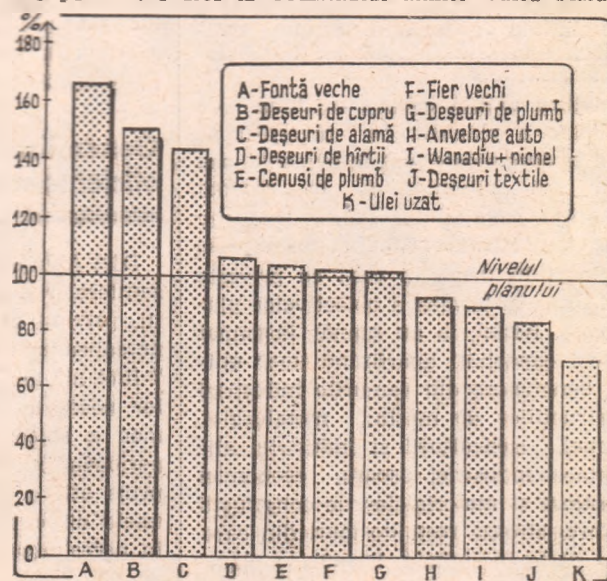
UNA DIN SARCINILE PRIORITARE care revine unităților economice o reprezintă recuperarea și valorificarea, într-o măsură cit mai mare, a resurselor refolosibile. La Combinatul minier Valea Jiului, pe primul semestru din acest an s-au obținut rezultate bune în acțiunea de recuperare a diverselor materiale, ca spre exemplu: la fier vechi s-a recuperat 7.950 tone (+225 tone față de plan și +1.534 tone față de perioada corespunzătoare a anului trecut); la fontă veche s-a recuperat 205 tone (+83 tone față de plan și +66 tone față de sem. I 1980). S-a mai recuperat: 48,5 tone deșeuri de cupru (+16 tone peste plan), 12,9 tone deșeuri de alamă (+3,9 tone peste plan), 45,6 tone deșeuri de hirtie (+2,6 tone peste plan), 24,2 tone deșeuri de aluminiu (+15,2 tone peste plan) ș.a.

Rezultatele pe total combinat ar fi putut fi și mai bune dacă unele unități de producție nu ar fi înregistrat restanțe, ca de exemplu Întreprinderea minieră Lcnea (-11,8 tone fontă veche); I.M. Livezeni (-2 tone fontă ve-

che, -0,1 tone deșeuri de bronz, -0,2 tone deșeuri de aluminiu, -0,1 tone deșeuri de cupru, -0,8 tone deșeuri de hirtie, -0,1 tone deșeuri textile), I.M. Aninoasa (-4 tone fontă, -0,3 tone deșeuri de bronz, -0,3 tone deșeuri de aluminiu, -1 tonă deșeuri de cupru, -0,2 tone deșeuri de plumb, -1 tonă deșeuri de hirtie). Totodată, se constată faptul că la unele materiale planul de recuperare pe total combinat nu a fost realizat, ca de exemplu la: camere auto (-1.294 buc.), anvelope reșapate (-33 buc.), ulei uzat (-107 tone), corpuri abrazive (-4,3 tone), materiale refractare (-10 tone), deșeuri textile (-0,4 tone). De asemenea, combinatul a avut sarcina de a recupera și a utiliza în consum propriu 760 mc lemn de mină și 261 tone fier vechi, realizîndu-se doar 322 mc și, respectiv, 113 tone.

Ținînd seama de importanța reciclării materiilor prime și a unor materiale deficitare, este necesar ca toate întreprinderile

Situația realizării sarcinii de recuperare a unor materiale refolosibile pe sem. I 1981 la Combinatul minier Valea Jiului

din subordinea combinatului să ia măsuri organizatorice și de mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii, pentru îndeplinirea întocmai a sarcinilor de

recuperare și valorificare a tuturor materialelor refolosibile, contribuînd astfel la creșterea eficienței întregii activități economice a țării.

Dezvoltarea bazei

energetice

și de materii prime

Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (I)

REALIZAREA PROGRAMULUI DE CREȘTERE ECONOMICĂ, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., este condiționată în bună măsură de asigurarea economiei naționale cu necesarul de resurse materiale și energetice. În momentul de față o parte din materiile prime necesare producției industriale se asigură din import, așa cum este cazul cu minereul de fier, coșul, petrolul etc. Fluctuațiile continue — de regulă cu tendință ascendentă foarte accentuată — ale prețurilor pe piața mondială de materii prime creează mari dificultăți economice chiar țărilor puternic industrializate. Din această cauză, în unele din acestea s-a înregistrat în ultimul timp o recesiune economică evidentă, legată și de triplarea prețurilor la principalele materii prime: la petrol creșterea prețurilor a avut în ultimii ani o evoluție alertă, ajungând să fie de 11 ori mai scump față de situația de acum 7 ani.

Pentru a evita dependența directă a producției industriale a țării noastre de ascensiunea accelerată a prețurilor de pe piața externă, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie s-a pus și se pune cu deosebită acuitate, făcând necesară folosirea tuturor mijloacelor pentru reducerea importurilor, fără ca prin aceasta să fie stingherită menținerea ritmurilor producției materiale stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de îndeplinirea cărora depinde dezvoltarea economico-socială a țării

în viitor, ridicarea continuă a nivelului de bunăstare și civilizație a poporului nostru

Factori extensivi și intensivi de lărgire a bazei de substanțe utile

ÎN ANALIZA problemei lărgirii bazei proprii de materii prime naturale este normal să pornim de la caracterul restrictiv al resurselor de materii prime în general și deci și ale țării noastre. Trebuie avut în vedere, de asemenea, faptul că în trecut, înainte de eliberare, s-a procedat uneori la o exploatare prădalnică a resurselor naturale, din care o bună parte a lor, și anume a celor mai puțin rentabile pentru acel moment, a rămas în condiții care acum necesită investiții suplimentare foarte costisitoare. Dezvoltarea tehnicilor moderne de extracție face însă ca asemenea dificultăți să poată fi depășite, în cea mai mare parte. În plus, cunoașterea din ce în ce mai aprofundată a subsolului patriei noastre a făcut posibilă introducerea în circuitul industrial a unor noi tipuri de materii prime, ca: minereuri mai sărace, dar în cantități mari, care pot compensa conținuturile reduse; resurse de materii prime naturale situate la adâncimi mai mari, inaccesibile posibilităților de investigare din trecut, acum exploatabile însă în condiții de rentabilitate; materii prime tradiționale, din care acum pot fi extrase mai multe elemente utile sau poate fi valorificată și acea parte considerată până nu demult ca sterilă.

Potențialul de materii prime minerale ale subsolului patriei noastre nu este inepuizabil, dar el poate constitui încă o bază solidă pentru planificarea riguroasă a dezvoltării producției industriale. „Inepuizabilitatea” subsolului trebuie privită și din punctul de vedere al evoluției continue a însăși noțiunii de materie primă utilă, evoluție legată de dezvoltarea neconținută a posibilităților de investigare a acelor ramuri ale științei și tehnicii care concurează la cunoașterea proceselor naturale de formare a materiilor prime naturale, la identificarea lor, la stabilirea condițiilor de extragere cu maximă rentabilitate, la valorificarea complexă și completă a substanțelor extrase din adâncurile pământului.

Desigur, lărgirea bazei proprii de materii prime nu trebuie privită numai din punct de vedere extensiv, cantitativ, ci și din punct de vedere intensiv, ceea ce obligă la gospodărirea judicioasă a materiilor prime, eliminarea risipei, canalizarea resurselor de materii prime în direcțiile care asigură productivitatea cea mai ridicată și valorificarea lor superioară. Cu atât mai mult, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime ar trebui realizată în mod cu totul deosebit la cele provenite din import, pentru care se fac încă eforturi valutare mari. Evident că interdependența crescândă a economiilor naționale în cadrul diviziunii internaționale a muncii va implica cu certitudine și pe viitor menținerea schimburilor de materii prime, schimburi care au un suport natural, obiectiv, în special pentru țările cu teritorii mici și mijlocii, care nu pot dispune de totalitatea resurselor de materii prime de care au nevoie pentru

realizarea programelor lor de dezvoltare economico-socială. Prelucrarea materiilor prime din import trebuie să se realizeze la un asemenea nivel, încât să asigure — prin calitatea și gradul ridicat de tehnicitate al produselor finite — recuperarea și depășirea valorii totale a importurilor.

În acest context, activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în industria extractivă se caracterizează printr-o mare diversitate și complexitate, determinate de aria vastă a domeniilor în cadrul cărora se desfășoară: activitatea geologică și geofizică, industriile țiteiului, gazelor naturale, carboniferă, minereurilor, substanțelor nemetalifere și rocilor utile, cercetarea tehnologică de valorificare specifică tuturor subramurilor menționate, asistență științifică în țară și străinătate etc.

Domenii investigate — realizări remarcabile

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ în domeniul geologiei și geofizicii — prima fază a activității geologice — se realizează în principal de către Institutul de geologie și geofizică al Ministerului Minelor. Petrolului și Geologiei care prin studiile întocmite asigură fundamentarea fazelor de prospecțiune și explorare geologică. În cincinalul încheiat (1976—1980) s-a înregistrat o diversificare accentuată și continuă determinată de necesitatea fundamentării științifice și a orientării activității geologice la nivelul sarcinilor ce-i revin. Dintre rezultatele mai importante înregistrate în această perioadă vom menționa câteva mai semnificative.

În cadrul programului de elaborare și editare a hărților geologice, metalogenetice și geofizice naționale, de pildă, s-a înregistrat o intensificare notabilă a activității. Hărțile realizate anual au condus la creșterea gradului de cunoaștere a structurii geologice în zone de interes pentru acumulări de substanțe minerale și resurse energetice, ceea ce a contribuit la orientarea mai judicioasă a activității geologice în toate etapele. În diversitatea acestei activități sînt de semnalat o serie de premiere: harta de prognoză pentru cărbuni, harta apelor minerale și termale din România, primele hărți metalogenetice-structurale și hărți litologice; o primă imagine cartografică a variațiilor fluxului termic pe teritoriul țării și harta mișcărilor crustale verticale recente.

Concomitent cu acestea, în aceeași perioadă s-au adîncit și diversificat cercetările în zona platformei continentale românești a Mării Negre (prin lucrări batimetrice, sedimentologice, seismometrice, magnetometrice și gravimetrice), au fost evidențiate zone cu acumulări de nisipuri cu minerale grele, s-au obținut date noi privind structura adîncă, relieful fundului marin și natura sedimentelor neconsolidate, cu implicații în cercetările pentru hidrocarburi.

În domeniul surselor primare de energie se cuvin remarcate datele noi privind cunoașterea zăcămintelor de cărbuni superiori din Banat și evaluarea perspectivei pentru lignit în zona Lugoj-Sinersig. Pe de altă parte, în colaborare cu unitățile beneficiare din cadrul ministerului s-au realizat sinteze cuprinzînd calculul rezervelor și

studii de optimizare a rețelelor de lucrări geologice pentru zăcămintele de lignit din Oltenia (Sălătruc, Rovinari-Mină, Poiana-Mină).

Pentru **conturarea zonelor cu ape geotermale** au fost întreprinse, cu bune rezultate, cercetări în Cimpia de vest a țării (Săcuieni—Galoșpetreu—Sinnicolau de Munte) și în zona Baia Mare (Levintă—Tarna Mare). **Pentru prima oară în țară au fost abordate cercetări de vîrf pentru evaluarea potențialului caloric al rocilor uscate fierbinți în Carpații Orientali.** Astfel, în 1980, s-a obținut o primă imagine prin modelarea distribuției potențialului caloric pînă la adîncimi de 2—3 km, rezultate ce vor putea fi valorificate la amplasarea unor sisteme experimentale de extracție a energiei geotermice în județele Covasna și Harghita. Pentru **elucidarea perspectivei pentru minereuri de fier în Munții Harghita** (Vlăhița—Chirui), studiul de sinteză elaborat a pus în evidență extinderea la mai multe nivele a mineralizației de tip „Vlăhița”.

În cincinalul trecut au mai fost evidențiate noi arii de perspectivă inclusiv în extinderea zonelor cunoscute, pentru substanțe minerale solide: minereuri neferoase și auro-argentifere în Carpații Orientali, în Munții Metaliferi, Munții Apuseni de nord, Banat. Numeroase teme de cercetare au avut drept obiect punerea în evidență a unor noi zone mineralizate, cu conținut scăzut. Rezultate cu efecte economice importante au marcat cercetările din Munții Metaliferi pentru minereuri cuprifere sărace, ca și cele care au condus la creșterea gradului de cunoaștere a potențialului economic al lanțului Călimani-Gurghiu—Harghita, pe baza cercetărilor complexe geologice, geofizice și geochimice.

Aplicarea de noi metode și tehnici de investigare (metoda de analiză a compoziției izotopice a sulfului, analiza „in situ” a elementelor cupru, plumb, zinc cu aparatură portabilă românească, metoda magnetotelurică, metoda umbrei radio, mercuro-metrică și cercetările prin teledetecție) a permis lărgirea ariei de cuprindere a cercetărilor și experimentelor în condițiile creșterii eficienței întregii activități. Contribuții la perfecționarea metodelor geofizice în condiții de relief și geologie complicată, la studiul zăcămintelor de cărbuni, la evidențierea zonelor geotermale, precum și pentru optimizarea variantelor de exploatare la marile zăcămintele (Roșia Poeni, Bucium—Tarnița, Moldova Nouă) au fost aduse prin elaborarea de algoritmi, programe și metode de calcul și modelare matematică.

Realizarea de către institutul nostru a aparatului geofizice-prototip și serie mică a condus la obținerea de economii valutare de circa 40 000 dolari anual. Rezultate bune au înregistrat și cercetările de valorificare tehnologică în faza de laborator a minereurilor sărace, greu preparabile și a unor substanțe nemetalifere (mineralizațiile cuprifere sărace de la Roșia Poeni și Bucium—Tarnița, calcare cu brucit, pirofilit, feldspat potasic ș.a.).

Date noi au fost obținute pe baza cercetărilor integrate, geologice-geofizice pentru **descifrarea structurii de adîncime a teritoriului țării.** Dintre rezultate menționăm: determinarea grosimii sedimentelor în zona de curbură a

Carpaților, din Depresiunea Transilvaniei, a principalelor falii din fundament, în vederea aprecierii prognozei geologice pentru resurse minerale și fundamentarea forajelor de mare adîncime (7 000—10 000 m).

Valorificarea cercetărilor încheiate în cincinalul 1976—1980 se reflectă în creșterea ponderii asistenței științifice și tehnice în teritoriu și elaborarea împreună cu unitățile beneficiare și alte unități din cadrul M.M.P.G. a **peste 30 proiecte de cercetare geologică cu lucrări miniere și foraje în zone cu perspective economice din toate unitățile geologice ale țării.** Acestea li se alătură și contribuția cercetărilor integrate cu învățămîntul superior de profil, de exemplu cele privind studiul vulcanitelor neogene și metalogeneza asociată din Carpații Orientali.

Efecte economice cuantificabile

EVANTAIUL LARG al tematicii științifice abordate a acoperit solicitări de mare diversitate ale beneficiarilor, de la fundamentarea științifică a programelor de prospecțiune și explorare pînă la aplicarea directă în producție a unor metodologii, cu efecte economice cuantificabile. Un aspect demn de reținut este faptul că unele tipuri de cercetare științifică geologică și geofizică își găsesc o continuare firească în activitatea de proiectare a lucrărilor geologice de prospecțiune și explorare. După cum s-a mai menționat, elaborarea proiectelor se realizează în colaborare cu unitățile de prospecțiune și explorare, în unele cazuri și cu cele de exploatare minieră. Valoarea totală a proiectelor elaborate cu participarea specialiștilor din cercetare a fost în cincinalul trecut de ordinul sutelor de milioane de lei. Evident, efectul economic al activității științifice nu poate, în acest caz, să fie apreciat direct; el poate fi însă regăsit, în timp, în creșterea permanenței a rezervelor geologice sau a prognozei pentru substanțe minerale utile. Cîteva exemple de valorificare a rezultatelor cercetării în producție sînt elocvente în acest sens:

— cercetările privind litologia formațiunilor jurasice și neocomiene din Carpații românești și Dobrogea au fost apreciate de către beneficiar (întreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale) ca fiind deosebit de importante pentru proiectarea și interpretarea forajelor de explorare;

— aplicarea imediată în producție, la exploatarea miniere și la uzina de preparare a C.M. Suceava a metodologiei de determinare a elementelor Cu, Pb, Zn, Fe și Ba (din minereuri și din produsele de preparare) prin fluorescență de raze X, utilizîndu-se un aparat de construcție românească perfecționat prin colaborare directă cu specialiști din Institutul de geologie și geofizică, a condus la economii absolute, calculate de beneficiar, de aproape 0,5 mil. lei anual.

Dintre studiile cu rezultate pozitive menționate de beneficiari mai amintim: cercetările care au condus la **conturarea de noi rezerve de minereuri neferoase la nord de Bălan** (Carpații Orientali); cercetarea unor mineraliza-

ții cu poziție genetică incertă (de exemplu a celor din zona Jidoșița); cercetările seismice pentru **delimitarea unor masive de sare** (Oznele Mari), cele privind obținerea unor concentrate de pirofilit de la Viezuroiu sau pentru **valorificarea cuarțitelor din Munții Lotrului** ori a serpentinitelor din Banatul de sud.

Se cuvine, de asemenea, să amintim receptivitatea beneficiarilor la metode noi, unele din ele adevărate premii. Un exemplu în acest sens este aplicarea cu succes a **metodei umbrei radio** la identificarea corpurilor de minereu „pierdute” din zăcămintele cu tectonică complicată (Leșul Ursului, Vorța etc.). La aceste realizări valoroase poate fi adăugat că numai în anul 1980 la Institutul de geologie și geofizică au fost realizate suplimentar la solicitarea expresă a beneficiarilor, 14 teme importante, iar cheltuielile înregistrate la 1 000 lei producție-cercetare au fost de 335 lei.

Desigur, toate realizările din anii trecuți în domeniul la care ne referim sînt importante ca atare, dar ele capătă valențe cu atît mai însemnate cu cît au fost destinate și sînt în măsură să stea la baza activității viitoare și să faciliteze rezolvarea unor sarcini sporite, atît cantitativ cît și calitativ, să situeze activitatea geologică și geofizică la un înalt nivel de eficiență și competitivitate. Pentru a răspunde în mod adecvat solicitărilor expresive ale economiei naționale de creștere a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice, cercetarea științifică din domeniul geologiei și geofizicii va trebui să-și sporească eforturile, după pîrea noastră, cel puțin în două direcții principale: **păstrarea nivelului cercetărilor la nivel mondial** pentru evitarea apariției decalajelor în anumite domenii sau accentuarea acesteia în altele și **integrarea elastică și organică în fluxul complex al cercetării interdisciplinare din industria extractivă.**

Aceste deziderate nu vor putea fi realizate dacă nu vom continua acțiunea începută de concentrare a activității pe obiective majore, de adîncire a integrării cu producția, de dezvoltare a cercetării interdisciplinare și de mărirea ariei de investigație geologică și geofizică pe noi trepte de adîncimi, precum și extinderea cercetării asupra unui număr cît mai mare de substanțe minerale utile. De aceea obiectivele din planul cincinal 1981—1985 aprobat pentru activitatea de cercetare științifică în domeniul geologiei și geofizicii, reflectă fidel directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea în ritm susținut a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice. În planul nominalizat se prevăd obiective majore destinate în majoritate rezolvării problemelor cu caracter aplicativ, obiective de mare complexitate a căror realizare va necesita solicitarea specialiștilor din domenii foarte diverse ale științelor geologice și geofizice la un grad de exigență fără precedent.

Iosif BERCIA

director general
al Institutului central de cercetări
pentru industria extractivă
și director al Institutului de geologie
și geofizică

Piloni ai creșterii eficienței

DIMENSIUNI NOI ÎN ACTIVITATEA DE TIPIZARE ȘI STANDARDIZARE

RECENT a fost emis Decretul Consiliului de Stat referitor la tipizarea produselor industriale, instalațiilor și liniilor tehnologice. Acest act normativ asigură cadrul legal pentru desfășurarea activității de tipizare, având la bază concluziile desprinse din activitatea depusă pe o perioadă de circa doi ani de un mare număr de colective de cercetători, proiectanți, specialiști din întreprinderi și centrale industriale.

Orientarea principală imprimată acestei acțiuni la Consfătuirea din iulie 1979 de la Neptun, ținută cu proiectanții de inginerie tehnologică și din construcții, a fost **restringerea și ordonarea sortotipodimensională a produselor industriale**. Evident, este prematur a se cuantifica prin date certe rezultatele tipizării din această perioadă, efectele ei urmînd a fi resimțite odată cu punerea în aplicare a noilor standarde, nomenclatoare de produse și norme de consum elaborate; totuși, calculele preliminare ale institutelor și centrelor de cercetări și proiectări arată că, în urma simplificării și restringerii nomenclaturii și tipodimensiunilor produselor, se elimină importante economii de manoperă, materiale, micșorarea importurilor etc., ca urmare a creșterii seriilor de produse, creării condițiilor pe plan conceptual pentru organizarea fabricației centralizate într-o serie de cazuri, îmbunătățirii soluțiilor constructive ș.a. Referindu-ne numai la utilajele și echipamentele din domeniul sectoarelor calde ale construcției de mașini se poate constata că promovarea acțiunii de tipizare a condus la reducerea cu circa 56% din diversitatea sortodimensională a acestora, cu efecte economice estimate pînă la finele cinciinalului actual la circa 500 milioane lei, în sfera concepției și fabricației.

Rămînînd în continuare la exemple din domeniul sectoarelor calde și analizînd numărul de sortotipodimensiuni tipizate prin documentele tehnice normative, aprobate de recentul Decret de tipizare, se constată că acestea constituie în prezent 60% la utilajele pentru turnătorii față de numărul mediu existent la firmele străine reprezentative în fabricarea unor asemenea echipamente, 50% la mașinile pentru deformarea plastică și aproximativ 55% la cuploarele industriale. Aceste date arată că simplificarea producției, respectiv promovarea laturii selective a tipizării, poate fi considerată ca încheiată și chiar depășită în majoritatea subramurilor construcției de mașini, de acum încolo impunîndu-se dezvoltarea laturii constructive cu formele respective ale acesteia, care sînt unificarea constructivă, modularea, agregatizarea, interschimbabilitatea ș.a.

Tipizarea – reflectată și în indicatorii de calitate

AVÎND DREPT SUPTOR de pornire tipurile de bază, introduse în nomenclatoarele de produse și linii tehnologice aprobate și promovînd formele evaluate menționate ale tipizării constructive. urmează a se concepe familii, serii unitare și sisteme de produse diversificate, articulate cît mai fidel din punct de vedere al puterii, masei, consumurilor energetice și al altor parametri la caracteristicile proceselor tehnologice pe care le deservesc și le realizează. Ca o consecință directă a celor arătate **considerăm că unele din actualele criterii de apreciere a rezultatelor activității de tipizare trebuie reconsiderate, nefiind concludente sau, în unele cazuri, orientînd într-o direcție greșită eforturile de concepție**. Avem în vedere, în primul rînd, raportările bazate pe numărul (procentul) tipodimensiunilor și tipurilor de bază de produse și linii tehnologice reduse din fabricație care constituie, în prezent, unul din criteriile principale de apreciere a activității de tipizare. Există tendința de a se urmări creșterea permanentă a indicatorului de tipizare, considerîndu-se că activitatea va fi cu atît mai remarcabilă cu cît valoarea acestui indicator este mai ridicată.

A devenit evident însă, pentru toți factorii cu preocupări în acest domeniu că coeficientul de tipizare, ca și alți indicatori reflectînd în genere aspectele cantitative ale acțiunii, trebuie corelați, completați sau ponderați cu alți indicatori privind aspectele **calitative** ale procesului în sine, cum ar fi mo-

dificările consumurilor energetice, de metal și alte materiale, flexibilitatea tehnologică a utilajelor concepute pe baza aplicării principiilor tipizării, pierderile de „adaptare“, survenite ca urmare a faptului că utilizatorului i se oferă un produs tipizat sau standardizat în locul celui solicitat (care ar corespunde în mod ideal cerințelor sale tehnologice concrete), diversitatea variantelor constructive concepute pe structura tipurilor de bază, gradul de repetabilitate al produselor, subansamblelor și altor elemente structurale, gradul de valorificare în noile produse a soluțiilor constructiv-tehnologice cunoscute și verificate în practică etc.

Ca urmare a îmbunătățirilor calitative ce se impun în activitatea de tipizare, întrevădem că, în viitor, raportările și documentele referitoare la acest domeniu se vor baza din ce în ce mai puțin pe asemenea formulări ca, spre exemplu, „reducerea la... tipodimensiuni, la... tipodimensiuni“, urmînd a fi înlocuite cu indicatori de tipul „diversitatea variantelor constructive“ de produse concepute pe structura unui număr redus de modele de bază, „spectrul de procese tehnologice acoperit de utilajele unificate“, „gradul de repetabilitate“ al produselor, subansamblelor și al altor elemente structurale, „gradul de valorificare“ în noile produse a soluțiilor constructiv-tehnologice cunoscute și verificate în practică. Se înțelege că nu este vorba de simple modificări în terminologia uzitată, ci de însăși esența procesului de tipizare.

Promovarea formelor evaluate ale tipizării (unificarea constructivă, agregatizarea, modularea) este cu atît mai necesară cu cît ele se aplică de mai mulți ani în unele subramuri ale construcției de mașini ca, spre exemplu, în electronică și electrotehnică, mașini-unelte, echipamente pentru sudura metalelor, cupatoare și instalații prin inducție, motoare, pompe, utilaje de lucru autopropulsate etc. În etapa actuală însă aceste metode de tipizare se cer extinse la toate tipurile și grupele de mașini, utilaje și instalații, adică în sectoare care acordă încă preponderență laturii selective a tipizării și standardizării, menținînd înțelegerea veche a acestor activități — de instrumente generatoare a unor structuri rigide și șabloane, în contradicție cu principiile teoretice și tendințele evoluției lor, acelea de a asigura flexibilizarea și adaptarea rapidă a fabricației la cerințele sferei de consum și exploatare.

Se impune a se sublinia în mod special rolul pe care trebuie să-l joace **promovarea concepției modulare** în creșterea permanentă a ponderii producției destinată exportului, diversificarea acesteia și realizarea de produse competitive și, mai ales, în adaptarea operativă a producției la cerințele beneficiarilor externi, în continuă schimbare. Este relevantă în acest sens experiența întreprinderii de mașini electrice din București, a întreprinderii „Tractorul“ — Brașov și a altor unități a căror producție este destinată în mare parte exportului. Acestea valorifică complet și constant avantajele tipizării și unificării constructive, în procesul de înnoire și modernizare permanentă a producției, potrivit exigențelor pieții externe: avînd la baza construcției lor concepția modulară, produsele acestor întreprinderi pot fi în mod operativ diversificate la orice comandă a partenerilor externi, reproiectîndu-se numai acele subansamble cărora li se schimbă funcționalitatea sau alte caracteristici constructiv-tehnologice.

Cercetarea operațională în sprijinul elaborării unor soluții eficiente

UN ATRIBUT al noii direcții în care trebuie să evolueze tipizarea îl reprezintă folosirea cercetării operaționale, al cărui obiectiv principal este obiectivizarea sub raport științific, tehnic și economic a soluțiilor adoptate. Pentru formele primare

*) Creșterea indicatorului de tipizare (K_t) se exprimă prin relația
$$K_t = \frac{n_1 - n_2}{n_1} \cdot 100$$
 unde n_1 și n_2 — numărul tipodimensiunilor (tipurilor de bază) de produse și linii tehnologice aflate în fabricație înainte și, respectiv, după tipizare.

ale tipizării, generate de promovarea laturii selective a acesteia, cercetarea operațională și aparatul economico-matematic de optimizare trebuie să indice limita până la care se poate merge cu simplificarea și restringerea tipodimensională a materialelor și produselor, fără ca tipizarea să se transforme într-un instrument de frinare a progresului tehnic și de scădere a eficienței producției, prin utilizarea de produse supradimensionate energetic și din punct de vedere al masei de metal înglobate în ele. Pentru formele tipizării constructive, aparatul matematic al cercetării operaționale poate constitui unul din suportii teoretici de sprijinire a măiestriei proiectanților, orientată spre conceperea din piese, module constructive și blocuri funcționale a șirurilor unificate constructiv, familiilor și sistemelor de produse, determinând, printre altele, domeniile raționale sub aspect tehnic și economic de utilizare și combinare a acestora și nomenclatura lor rațională.

Noile direcții spre care a început să evolueze tipizarea românească — de promovare generalizată a concepției modulare și de obiectivizare a soluțiilor prin determinarea limitelor raționale de capacități, puteri, forțe, mase și viteze între care poate fi folosită economic o anumită tipodimensiune — au fost evidențiate la simpozionul de tipizare-unificare în construcția de mașini ținut între 9—11 iulie a.c., la Brașov.

1 Din comunicările prezentate de specialiștii care au reprezentat industria de autocamioane și tractoare, unde ponderea principală a producției este destinată exportului, a rezultat că condițiile de competitivitate în care are loc contractarea și desfacerea producției noastre pe piețele străine obligă ca, în cadrul măsurilor generale de îmbunătățire permanentă a calității, să se acorde o atenție mai mare și perfecționării metodologiei de calcul a șirurilor parametrice, în primul rînd prin fundamentarea riguroasă a parametrilor principali pe baza cărora se stabilesc și coordonează aceste serii. A devenit evident că construirea șirurilor numai în funcție de masă și putere — așa cum se proceda de regulă pînă acum — nu mai este suficientă, urmînd ca cu ajutorul cercetării operaționale și al analizei multicriteriale, să se selecteze, în acest scop, din cei aproape 60 de parametri care caracterizează un automobil sau tractor, un număr mai mare de parametri principali, reprezentativi. Aceasta implică, totodată, punerea la punct a aparatului matematic de calcul pentru stabilirea șirurilor tipodimensionale poliparametrice, optimizate după mai mulți parametri.

2 Specialiștii filiatei din Cluj-Napoca a Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje din industria ușoară au prezentat construcții de mașini textile polifuncționale, diversificate pentru o plajă largă de procese tehnologice, concepute dintr-un număr redus de blocuri și module structurale asamblate în diferite combinații. Soluțiile constructive și tehnologice ale multiplelor variante de utilaje, derivate din câteva modele de bază, au fost optimizate cu ajutorul unui aparat matematic adecvat, elaborat în colaborare cu centrul de calcul al unui institut de învățămînt

superior. Nivelul tehnic al utilajelor concepute se situează la vîrfurile realizate de cele mai prestigioase firme străine, fiind propuse și drept invenții pentru brevetare.

3 O cercetare promovată recent și finalizată parțial în cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini, prezentată la simpozion, avînd drept obiect unificarea optimizată a roților dințate cu ajutorul calculatorului electronic și al masei de desen, are la bază aplicarea principiilor abordării sistemice — complexe a tipizării soluțiilor constructive și tehnologice cu rezultat deosebit de ordin tehnic și economic. Întreg domeniul de funcționalitate tehnologică a angrenajelor cu roți dințate, care este acoperit în prezent de circa 4 500 000 sortotipodimensiuni de roți, sub aspectul dimensiunilor geometrice, mărcilor de materiale, tipurilor de semifabricate și tratamentelor termice, poate fi satisfăcut cu numai 45 000 tipodimensiuni de semifabricate optimizate, de unde rezultă economii, ca urmare a mării seriilor și centralizării fabricației, de câteva sute de milioane lei.

Prezentăm sub formă enumerativă principalele probleme care trebuie să-și găsească rezolvarea cu ajutorul unui aparat matematic de optimizare a tipizării avînd la bază cercetarea operațională: stabilirea criteriilor de optimizare a soluțiilor de tipizare și unificare constructivă; stabilirea corelațiilor optime dintre parametrii produselor, de care depinde eficiența funcționării lor, regimurile de fabricație și de exploatare; numărul rațional de tipodimensiuni în șirul parametric de produse (structuri constructive ale acestora); domeniul economic de utilizare a fiecărei tipodimensiuni de produs (subansamblu, modul, agregat), în funcție de regimul de solicitare și gradul de repetabilitate; valoarea optimă a parametrului principal al fiecărei tipodimensiuni etc.

La toate problemele menționate cercetarea operațională oferă soluții pentru optimizarea sistemelor tehnice (obiectelor). Pentru aceasta e necesară elaborarea unor modele matematice axiomatizate sau neaxiomatizate, care să reflecte, pe de o parte, cît mai exact procesele reale, iar pe de alta, să fie cît mai simple, pentru a permite rezolvarea problemei pînă la sfîrșit. Cu ajutorul acestor modele se optimizează unul sau mai multe criterii de eficiență, numite funcții obiective, recurgînd la metodele programării liniare, neliniare, dinamice, ale teoriei grafelor.

Deoarece obiectele și sistemele supuse tipizării și standardizării au multe caracteristici de importanță echivalentă sau diferită, e necesară stabilirea unor criterii cît mai obiective de ierarhizare a acestora. Problema se poate rezolva cu ajutorul analizei multicriteriale. Pentru determinarea duratei optime de elaborare a standardelor sau normelor de tipizare, pentru calcularea perioadei optime de acțiune a standardelor sau pentru determinarea timpului optim de realizare a unui ansamblu de

Ion HERA-BUCUR
Fevronia BULACU

(Continuare în pag. 12)

NOTE

O soluție pentru reducerea costurilor în rețeaua de distribuție a energiei termice

DIN ANALIZA costurilor de producție ale unităților ce distribuie energia termică pentru încălzit, aparținînd unităților de gospodărie comunală din municipiile Arad, Reșița și Timișoara, rezultă că cheltuielile specifice realizate pentru distribuția energiei termice sînt de aproape trei ori mai mari decît cele pentru producerea aceleiași energii, inclusiv pomparea ei pînă la punctele termice. Celelalte cheltuieli indirecte realizate de rețevizatori (rețeaua secundară de distribuție) sînt, de asemenea, ridicate. De aceea, sîntem de părere că, prin luarea unor măsuri de perfecționare a organizării producerii și distribuției energiei termice, eficiența economică ar crește substanțial, prin reducerea suplimentară a cheltuielilor.

Pentru a se realiza acest deziderat considerăm că poate fi pusă în aplicare, într-un timp acceptabil și într-o modalitate adecvată, următoarea propunere: activitatea de distribuție a energiei termice să fie trecută de la unitățile de gospodărie comunală, pentru care ea este — cel puțin în cazurile menționate — nerentabilă, la centralele electrice de termoficare ale Minis-

terului Energiei Electrice, realizîndu-se, în acest mod, unificarea într-o singură întreprindere a activităților de producere, transport și distribuție a energiei termice. Avantajele ce s-ar obține în urma aplicării acestei măsuri ar fi multiple. Le menționăm pe cele mai importante.

— localizarea răspunderii pentru mai buna deservire a locatarilor. Deoarece în prezent vehicularea apei calde are loc în circuitele primare ale producătorului și în cele secundare ale distribuitorului, fiecare unitate caută, în caz de reclamații, justificări ale nevinovăției sale; se ajunge la o diluare a răspunderii și la remedierea cu întîrziere a defecțiunilor;

— unitățile M.E.E., avînd o activitate specializată, mai bine organizată, realizează o productivitate și o eficiență mai ridicate și, deci, o reducere a costurilor de producție;

— mai buna organizare a activității de producție, transport și distribuție a energiei termice prin crearea condițiilor de sincronizare a reviziilor și reparațiilor anuale la rețelele primare și secundare și reducerea în consecință a perioadei de întrerupere a livrării apei menajere;

— stabilirea corectă a cuantumului energiei termice livrată fiecărui consumator prin operațiunile de diafragmare ce se fac de către producător (M.E.E.) la intrarea în rețeaua secundară de distribuție. Aceasta ar putea evita înregistrările arbitrare, operate uneori de lucrătorii din punctele termice, în detrimentul consumatorilor.

Rafael MANIOV
Uzina electrică Timișoara

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Tehnologii de producție cu consum redus de energie la cultura grâului

IN PRODUCȚIA vegetală se consumă energie îndeosebi sub formă de îngrășăminte chimice, semințe, hidrocarburi, metal (tractoare și mașini), energie umană, precum și alte forme de energie, în cantități mai mici.

Unele din formele de energie amintite nu pot fi înlocuite — ca de pildă semințele, iar pentru altele perspectivele de înlocuire sînt destul de îndepărtate. Așa încît, în perioada actuală, se poate acționa în principal în direcția economisirii acestora fără reducerea producției.

Structura consumului de energie

LA CULTURA grâului, la o tehnologie cu următoarele elemente :

a) lucrări mecanizate (transportul îngrășămintelor chimice ; administrarea îngrășămintelor chimice ; arat la 18—20 cm, plus grăpat ; discuit plus grăpat, odată ; selectat și tratat sămînța ;

transportul seminței ; semănat ; transportul apei pentru soluție ; stropitul culturii ; recoltat ; transportul recoltei ; balotarea paielor ; transportul baloților) ;

b) lucrări manuale (încărcarea și descărcarea îngrășămintelor chimice ; alimentarea mașinii de imprăștiat îngrășăminte ; alimentarea selectorului și porzolorului ; încărcarea seminței în saci și cîntărirea ; încărcarea și descărcarea seminței din remorcă ; alimentarea semănătoarei ; prepararea soluției ; servirea mașinii de stropit ; adunarea, încărcarea și descărcarea baloților ; stivuirea baloților) ;

c) îngrășăminte chimice (194 kg s.a. la ha) ;

d) producția principală (3 500 kg la ha) ;

e) producția secundară (2 400 kg la ha).

Structura consumului de energie (tabelul nr. 1) cuprinde : 14,6 la sută energie directă, 82,8 la sută energie indirectă și 2,6 la sută energie pasivă.

Analizînd structura consumului de energie directă, rezultă că ponderea cea mai mare (34 la sută) o deține cel pentru pregătirea solului, dar în totalul energiei consumate el reprezintă numai 5,5 la sută. Urmează apoi recoltarea producției principale, cu 16 la sută, respectiv 2,8 la sută. Pentru producția principală se consumă 82,1 la sută, iar pentru producția secundară numai 17,9 la sută.

În structura energiei indirecte, ponderea cea mai mare (72 a sută) o are fertilizarea — adică îngrășămintele chimice și lucrările pentru transportul și administrarea acestora ; în structura consumului total de energie, ea deține 61,8 la sută. Urmează sămînța și semănatul, cu 26,2 la sută, respectiv 22,8 la sută. Celelalte consumuri energetice (materialele necesare pentru combaterea dăunătorilor și întreținerea culturii) sînt neînsemnate. La consumul de energie pasivă se remarcă o pondere mare la pregătirea solului (22,5 la sută), precum și la recoltarea producției (11,3 la sută).

Tabelul nr. 1

Structura consumului de energie și a cheltuielilor aferente la cultura grâului

	Consumul de energie (kWh/ha)				Structura cheltuielilor (%)
	Directă (14,6%)	Indirectă (82,8%)	Pasivă (2,6%)	Total (100%)	
Pregătirea solului	253,0	—	28,9	281,8	5,5
Sămînța și semănatul	50,3	1097,5	12,8	1159,8	28,2
Fertilizare	92,4	3029,5	17,8	3139,7	34,7
Combaterea dăunătorilor	0,34	15,0	10,7	16,0	0,3
Întreținerea culturii	21,3	60,0	3,5	84,8	5,6
Recoltarea prod. principale	123,5	—	20,2	143,7	5,8
Transportul prod. principale	70,1	—	11,2	81,2	2,2
Alte cheltuieli	—	—	—	—	5,3
TOTAL PROD. PRINCIPALĂ	610,94	4202,0	95,1	4907,0	87,6
Balotat paie	59,3	4,8	16,9	81,0	6,5
Transport paie, încărcat, descărcat, stivuit	73,5	—	17,7	91,2	5,9
TOTAL PROD. SECUNDARĂ	132,8	4,8	34,6	172,2	12,4
TOTAL	743,74	4206,8	129,7	5079,2	100,0

În totalul energiei consumate predomină, deci, fertilizarea, apoi sămînța și semănatul, consumîndu-se pentru producția principală 96,6 la sută, iar pentru cea secundară numai 3,4 la sută.

Aceste calcule evidențiază lucrările și materialele asupra cărora se poate și trebuie să se acționeze pentru reducerea consumului de energie și, implicit, a costurilor de producție.

Doze optime de îngrășăminte

ASTFEL, din experiențele efectuate la Stațiunea de cercetări agricole Șimnic, jud. Dolj, rezultă că prin folosirea unor cantități mari de îngrășăminte cu azot (180 kg) și fosfor (80 kg), producția nu a mai crescut față de varianta în care s-au folosit numai 120, respectiv 80 kg ; în schimb a sporit consumul energetic cu 333 kWh pe tonă, iar diferența de energie obținută la hectar a fost mai redusă cu 1 747 kWh. Analizînd variantele experimentale după energia netă obținută la hectar, rezultă că folosirea unor cantități moderate de îngrășăminte chimice (60—120 kg cu azot și 80 kg cu fosfor) este calea cea mai indicată pentru evitarea unui consum neeconomic de energie.

Experiențele efectuate la S.C.A. — Albota, jud. Argeș, atît în condiții de irigare cit și în condiții de neirigare confirmă același lucru, evidențindu-se ca mai avantajoasă din punct de vedere al consumului de energie și al energiei nete obținute variantele cu cantități moderate de îngrășăminte (60—120 kg N și 60 kg P).

La S.C.A. Mărculești, jud. Călărași, în condiții de irigare, s-au obținut rezultate economice și consumuri energetice favorabile tot la variantele în care s-au folosit cantități mai reduse de îngrășăminte chimice (50—150 kg N și 40 kg P), cea mai bună fiind varianta în care s-a folosit 100 kg N și 40 P. Producția netă, venitul net și rata rentabilității au un nivel mai ridicat la această variantă, iar costul de producție este cel mai redus. Făcînd o comparație între această variantă și cea cu 200 kg/ha îngrășăminte cu azot, rezultă că pentru un plus de 110 kg boabe s-au cheltuit peste 300 lei și 2 700 kWh ; deci, acest spor de producție obținut cu o cantitate mare de îngrășăminte chimice nu se justifică din punct de vedere energetic și economic. La dublarea cantității de îngrășăminte cu fosfor (de la 40 la 80 kg/ha), folosindu-se aceleași doze crescînde de azot, maximum de producție s-a obținut la varianta cu 150 kg N și 80 kg P (cu 290 kg/ha grâu mai mult decît la folosirea a 200 kg N și 80 kg P). Din punct de vedere energetic și economic, varianta cea mai favorabilă este aceea în care s-au folosit 100 kg N și 80 kg P.

Influența lucrărilor mecanizate și a irigațiilor

O ALTĂ VARIANTĂ tehnologică cu un consum mai redus de energie este aceea în care se execută o arătură mai puțin adâncă (de 18—20 cm); în condiții de irigare, ea a dat o producție mai mare (5 960 kg/ha) față de varianta cu arătură de 29—31 cm (5 810 kg/ha). Producția netă și venitul net sînt cu 1965 lei, respectiv cu 210 lei/ha mai mari, iar costul de producție mai redus cu 44 lei/tonă. Consumul de energie pe tonă este mai redus cu 54 kWh, iar energia netă obținută la hectar este cu 201 kWh mai mare.

Prin alternarea lucrărilor de discuit, ca lucrare de bază, cu arătura efectuată la 23—25 cm adîncime se realizează în medie o economie de 45 kWh pe tonă de produs (I.C.C.P.T. Fundulea) în condiții de neirigare, cu 80—100 kg N și 50 kg P la ha, obținîndu-se, totodată, și o reducere a costului pe tonă de produs cu 30 de lei.

La cultura irigată a griului, care nu dă sporuri de producție suficient de mari, datorită faptului că această plantă nu este specifică pentru condiții de irigare, numai o parte din indicatori apar ca favorabili. Se poate obține o producție fizică, precum și globală și netă mai mare la hectar, dar — în cele mai multe cazuri — cheltuielile la hectar și costurile pe tonă sînt mai mari și, prin urmare, venitul net la hectar mai scăzut.

Sporirea prețurilor de livrare la principalele produse agricole constituie premise importante pentru creșterea eficienței economice la culturile irigate.

În ceea ce privește consumul și bilanțul energetic, acestea sînt, în general, favorabile în cazul culturii irigate. De pildă, într-o experiență în care s-a obținut un spor de 640 kg la ha (la I.C.C.P.T. Fundulea), datorită practicării sistemului de irigare s-au consumat la această lucrare doar 468 kWh/ha, iar echivalentul energetic al sporului obținut a fost de 2 909 kWh numai la producția de boabe. La un spor de 450 kg la ha (la S.C.A. Albeta), pentru care s-au consumat cu irigarea 390 kWh/ha, se obțin 1 975 kWh. Așadar, prin sporurile care se pot realiza în prezent la cultura irigată a griului, energia consumată se recuperează și se obține un plus substanțial de energie sub forma producției de boabe.

Combaterea bolilor foliare

O CALE IMPORTANTĂ de creștere a producției o constituie combaterea bolilor foliare, aplicată cu succes în agricultura multor țări. Lucrarea are o tendință de extindere pe suprafețe din ce în ce mai mari și în țara noastră. Fără combaterea acestor boli atunci cînd sînt condiții favorabile de răspîndire a ei (mai ales în zonele sau anii cu precipitații abundente) nu este posibilă atingerea potențialului biologic de producție la soiurile de grîu cultivate.

În experiențele realizate la I.C.C.P.T. Fundulea s-au obținut sporuri de producție de 440—690 kg la ha la varian-

tele la care s-au aplicat tratamente. Prin urmare, s-a înregistrat o creștere a producției globale a cărei influență s-a reflectat în sporul de producție netă la ha (81—337 lei). În acest caz, bilanțul energetic este și mai favorabil decît la irigare deoarece, atunci cînd se aplică un tratament cu mijloace terestre, consumul de energie este de 232 kWh la ha, iar sporul de producție echivalează cu 1 931—3 029 kWh, energia netă obținută fiind de 1 699—2 707 kWh/ha.

La S.C.A. Oradea sporul de producție a fost de 740—910 kg la ha, echivalînd cu o creștere a energiei nete de 3 016—3 763 kWh la ha.

Dintre cele două soiuri cultivate — Lovrin 24 și Ceres, la ultimul s-a obținut o producție mai mare cu 290 kg/ha, cu un cost și un consum energetic pe tonă mai redus. Deci, ca o măsură importantă se impun verificarea soiurilor și folosirea celor care dau producții superioare în condițiile specifice fiecărei unități.

O cale deosebit de importantă pentru creșterea producției, reducerea cheltuielilor și a consumului de energie o constituie rotația culturii griului în asolament, adică asigurarea unor plante premergătoare care să favorizeze distrugerea dăunătorilor, să permită pregătirea solului și însămînțarea la timp, să refacă structura și fertilitatea solului.

Tabelul nr. 2

Rezultatele economice și bilanțul energetic

	Epoca de semănat				
	20 sept.	1 oct.	10 oct.	20 oct.	1 nov.
Prod. medie (kg/ha)	4630	4670	4840	4650	3680
Prod. netă (lei/ha)	1726	1768	1907	1748	733
Venitul net (lei/ha)	1124	1162	1284	1142	199
Costul de producție (lei/tonă)	750	745	720	748	931
Rata rentabilității (%)	28,7	29,6	32,2	29,1	5,2
BILANȚUL ENERGETIC (kWh)					
Energia consumată la hectar	6531	6536	6566	6336	067 9
Energia consumată pe o tonă	1410	1399	1356	1405	1763
Energia obținută la producția de boabe pe ha	20325	20501	21247	20413	16155
Diferența de energie obținută la hectar	13794	13965	14681	13877	9665

Rezultatele obținute la S.C.A. Brăila (tabelul nr. 3) arată că în condiții de irigare (cu 120 kg N și 60 kg P) într-un asolament cu porumb și culturii leguminoase premergătoare (lucernă, soia), sporul de producție la grîu a fost de 1 510 kg/ha față de varianta în care planta premergătoare era porumb. Costul de producție este mai redus cu 186 lei/t, iar consumul de energie pe tonă scade de la 1 589 kWh la 1 214 kWh, ca urmare a creșterii producției.

Epoca de semănat, soiurile, rotația culturilor

ALTE CONDIȚII pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de

produs le constituie epoca de semănat, soiurile folosite și rotația culturii în asolament. Acestea nu necesită cheltuieli suplimentare în procesul tehnologic, dar optimizarea lor poate determina sporuri însemnate de producție, ca și reducerea cheltuielilor și a consumului de energie.

Cercetările experimentale efectuate la S.C.A. Mărculești (tabelul nr. 2) în condițiile de irigare și cu folosirea a 100 kg N și 40 kg P evidențiază rezultate economice superioare și cel mai bun bilanț energetic cînd semănatul s-a realizat în primele două decade din octombrie. O întîrziere de 10 zile față de această perioadă are ca efect o scădere sensibilă a producției și a indicatorilor economici, paralel cu creșterea consumurilor de energie pe o tonă.

Tabelul nr. 3

Rezultatele economice și bilanțul energetic la experiențele cu rotația culturii griului în asolament

	Porumb, grîu	Porumb, lucernă, grîu	Porumb, lucernă, soia, grîu
Producția medie (kg/ha)	4640	5250	6150
Producția netă (lei/ha)	1505	2076	2984
Venitul net (lei/ha)	828	1365	2248
Costul de producție (lei/t)	814	727	628
Rata rentabilității (%)	19,6	31,4	50,6
BILANȚUL ENERGETIC (kWh)			
Energia consumată la ha	7374	7420	7469
Energia consumată pe 1 t	1589	1415	1214
Energia obținută la producția de boabe la hectar	20369	23047	26998
Diferența de energie obținută la ha	12995	15617	19529

Desigur, nu este posibil ca întreaga suprafață de grîu să urmeze după leguminoase, dar o rotație mai rațională a culturilor, astfel încît o suprafață cît

mai mare de grîu să aibă alte premergătoare decît grîul sau chiar porumbul, se impune ca o necesitate.

Mircea ZAHARIA

MICA INDUSTRIE —

posibilități de valorificare a resurselor locale

ÎN SATUL CALAFINDEȘTI, județul Suceava, o așezare bucovineană din zona de deal, a luat ființă, în anul 1959, o cooperativă agricolă de producție. Rândamentul activităților agricole a crescut, dar condițiile de sol și climă nu permiteau obținerea unor rezultate deosebite și deci a unor venituri ridicate. În aceste condiții o parte din forța de muncă locală a fost îndreptată către orașele din județ și din alte părți ale țării.

Ținându-se, însă, seama de posibilitățile și perspectivele organizării unor activități cu caracter industrial și de prestări de servicii, într-un timp relativ scurt și cu minimum de investiții, cooperativa a creat și dezvoltat astfel de activități, care, pe lângă efectul economic, au asigurat și folosirea permanentă, pe toată durata anului, a brațelor de muncă. Aproape în totalitate, cei câteva sute de navetiști care pendulau zilnic ori săptămânal între sat și oraș s-au reîntors; cooperativa le-a oferit de lucru permanent, asigurându-le în același timp și venituri corespunzătoare.

Încă de la începuturile sale, C.A.P. Calafindești s-a preocupat să obțină rezultate economice superioare. Atingerii acestui scop i-au fost subordonate toate eforturile materiale și bănești, angajate în procesul producției și investițiilor. Plecând de la necesitatea realizării unor construcții agrozootehnice ieftine, s-a urmărit ca în cea mai mare parte procurarea materialelor de construcții să se rezolve prin valorificarea resurselor locale. Cooperativa și-a înființat o cărămidărie proprie, a amenajat o carieră de piatră și o balastieră, a montat un gater pentru debi-tarea buștenilor pe care echipe de cooperatori îi exploatau cu firul, din zone greu accesibile ale pădurilor din județ.

După înzestrarea cooperativei cu toate construcțiile agrozootehnice și gospodărești necesare, procesul de valorificare a resurselor locale de materii prime nu numai că nu a încetat, ci dimpotrivă s-a extins, devenind cu timpul un domeniu de activitate economică de sine stătător, contribuind la consolidarea economico-organizatorică a C.A.P., la sporirea averii obștești și a veniturilor țăranilor cooperatori.

Numărul secțiilor și activităților industriale și de prestări de servicii a crescut de la 6 în anul 1960, la 11 în 1975 și 16 în 1980. Cooperativa are o cărămidărie cu 120 de lucrători, un atelier de confecționat ambalaje din lemn cu 100 de timplari, 3 gater (de fapt, o mică fabrică de cherestea) deservite de 80 de cooperatori în două schimburi, un sector de construcții și reparații cu 80 de zidari, betonisti ș.a., o balastieră (dotată cu excavatoare „Castor”, tractoare cu lamă, încărcătoare frontale, autobasculante de mare tonaj, rampă de încărcare C.F.R.) în care lucrează cca. 100 de cooperatori. Activitatea de exploatare a lemnului (rezultat din doborâturi de vânt și tăieri de igienă în zone greu accesibile) cuprinde 50 de oameni, iar în atelierul de împletituri din nuiele lucrează 25 de cooperatori. În atelierul mecanic, în cele de binale, tapițerie, mobilă țărănească, curelărie, rotărie, fierărie, în secțiile de transporturi auto-hipo sînt ocupate, de asemenea, zeci de persoane.

Valoarea mijloacelor fixe afectate micii industriei depășea, la finele anului trecut, 26 milioane de lei.

Urmînd linia dezvoltării bazei sale tehnico-materiale, producția globală creată în acest sector a ajuns să dețină o pondere

de peste 60% în totalul producției cooperativei, ceea ce înseamnă că unitatea a dobîndit un profil agroindustrial bine definit, în stare să propulseze dezvoltarea sa în continuare.

Pe lângă ritmurile înalte de creștere a producției industriale industria mică a C.A.P. Calafindești a consemnat o semnificativă ascensiune sub raport calitativ și al eficienței economice, datorită utilizării judicioase atât a factorilor extensivi, cît și a celor intensivi. Cifrele din tabel sînt grătore în acest sens.

Dezvoltarea micii industriei în cadrul C.A.P. Calafindești

Indicatori	1975	1980	1980/1975
Nr. cooperatori care au lucrat permanent în activități industriale și de servicii	302	565	187,1%
— ponderea în totalul cooperatorilor (%)	14,9	26,4	+11,5
Nr. norme de muncă (cat. II) prestate (mii)	69	148	214,5%
— ponderea în total norme pe C.A.P. (%)	28,3	44,7	+16,4
Producția globală (mil. lei)	10,8	30,7	284,2%
— ponderea în prod. globală a cooperativei (%)	36,7	60,1	+23,4
Producția netă (mil. lei)	4,7	19,5	413,1%
Chelt. mat. la 1000 lei producție marfă (lei)	563	364	64,7%
Productivitatea muncii pe o persoană (mii lei)	15,6	34,5	221,1%
Venit mediu anual pe o persoană (mii lei)	10,0	19,9	199,0%
Beneficii (mil. lei)	1,3	4,7	361,5%

Creșterea importantă a beneficiilor a avut drept stimuli mărirea volumului producției marfă, livrată în condiții de valorificare ameliorate, precum și reducerea costurilor interne de producție, mai ales a cheltuielilor materiale.

Anul trecut, din balastiera cooperativei s-au livrat unor unități de construcții din județ și din zone învecinate peste 115 mii mc de pietriș și nisip de riu, încașându-se un beneficiu total de peste un milion de lei. Importante acumulări s-au obținut de pe urma exploatării și prelucrării lemnului; valorificînd 5 250 mc cherestea de rășinoase, 7 700 mc lemn de lucru, 4 000 mc lemn de foc și 613 mc de ambalaje, cooperativa a realizat beneficii de 2,5 milioane de lei. În cadrul unei cooperări în producție cu Direcția teritorială a apelor Bacău, 80 de cooperatori au participat la construirea barajului pe Siret de la Rogojești-Botoșani, lucrările efectuate ridicîndu-se la o valoare de cca. 5 milioane lei, cu un beneficiu de 610 mii lei. În timp ce unele întreprinderi de stat din ramura materialelor de construcții au încă probleme privind rentabilizarea producției de cărămizi arse, C.A.P. Calafindești a obținut, de pe urma celor 2 milioane de cărămizi livrate unităților socialiste sau vîndute țăranilor cooperatori din sat, beneficii de 320 mii lei.

Ridicarea valorii unor terenuri impropriei culturilor agricole a constituit o preocupare mai veche a cooperativelor din Cala-

findești, dar obținerea unor rezultate eficiente a fost posibilă abia în 1980, când s-au recoltat cele dintii partizi de nuiiele de pe plantația de 12 hectare, realizându-se un beneficiu de 5 mii lei pe hectar, în urma livrării pe piața internă a unor articole de artizanat confecționate din această materie primă. Pentru anul acesta cooperativa a contractat o parte din producția de împletituri de nuiiele pentru beneficiari externi, urmînd ca, prin ILEXIM, să livreze unei firme suedeze 2 000 de fotolii în valoare totală de 33 mii de dolari, ceea ce reprezintă pentru C.A.P. încasări de 528 mii de lei și un beneficiu de 10%. O astfel de valorificare este deosebit de avantajoasă: la produsul respectiv cantitatea realizată din răchinta recoltată de pe un hectar (6 000 kg) aduce încasări de circa 4 000 de dolari.

În tabloul rezultatelor economice regăsim ca o firească finalitate creșterea cîștigului cooperativilor ce lucrează în sfera industriei mici. Anul trecut el a fost, în medie, dublu față de cel din 1975, iar pe ansamblul cooperativei, ponderea membrilor care au realizat venituri bănești de peste 10 mii de lei pe an a sporit cu 15%.

Progresele micii industriei au depășit sfera C.A.P., făcîndu-și resimțite efectele favorabile și asupra bugetului comunal, contribuind la realizarea principiilor noului mecanism economico-financiar în conducerea și administrarea comunei, pe calea autofinanțării și autogestiuunii economico-financiare. Cei peste 1,5 milioane de lei vărsați de C.A.P. la bugetul local, cu titlu de impozit pe venit și pe retribuții neagricole au permis acoperirea a peste 45% din cheltuieli, renunțîndu-se de mai mulți ani la subvenții: pe această bază s-au putut asfalta principalele drumuri comunale, s-au construit două blocuri de locuințe (avînd la parter spații comerciale și de prestări de servicii), un cămin cultural cu funcționalitate și dotări ce pot rivaliza cu ale instituțiilor culturale similare de la oraș.

Posibilitățile industriale ale C.A.P. ar putea fi potențate la parametri și mai buni dacă unitatea ar dispune de unele cadre specializate — maiștri, tehnicieni în exploatarea și prelucrarea lemnului, în producerea cărămizilor și altor materiale de zidărie, tehnicieni și mecanici auto dieseliști, economiști, merceologi, normatori ș.a. N-ar fi de mică importanță nici reconsiderarea organizării conducerii producției, a evidenței și gestiunii ei, care încă se mai bazează în mare parte pe criteriile empirice. Autogestiunea economico-financiară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli ar trebui adîncită pînă la nivelul secțiilor de producție.

Stimularea creșterii în continuare a rolului activităților industriale trebuie să aibă în vedere mărirea unor secții de producție (cea de împletituri, cărămidăria), modernizarea proceselor tehnologice, organizarea fabricației de noi sortimente (tuburi ceramice pentru drenaj), pregătirea de noi cadre calificate necesare acestor activități și pentru alte produse de artizanat.

Satul Șerbăuți, arondat de curînd cooperativei agricole din Calafindești, oferă posibilități — în primul rînd forță de muncă — pentru înflințarea și dezvoltarea unor secții de producție și prestări de servicii.

În sfîrșit, cooperarea mai amplă cu întreprinderi industriale și șantiere de construcții reprezintă o soluție posibilă și de reală actualitate și valoare economică. De pildă, cooperarea cu întreprinderile de prelucrarea lemnului prin producerea unor piese pentru mobilier, sau cu întreprinderea județeană de construcții-montaj, în domeniul construcției de locuințe, ar putea fi evaluate în contextul unor soluții practice imediate.

Dragoș LUCHIAN

Filiala Rădăuți a Băncii Naționale

Produse și servicii cu eficiență economico-socială sporită

OSERIE de acțiuni, analize, dezbateri întreprinse în ultimul timp în economia județului Bihor au evidențiat și, în bună parte, au pus în valoare însemnate posibilități de dezvoltare a industriei mici.

Cred că și aici, ca și în alte județe, inițiativele în acest sens se cer completate și sporite prin măsuri care să sporească, într-un interval cit mai scurt, eficiența economică și socială a acestei activități veche prin tradiție, nouă prin dimensiunile cantitative și calitative ale sarcinilor pe care le are de îndeplinit.

Iată câteva propuneri în acest sens:

● O problemă de bază pentru industria mică o constituie studiul pieței, organizarea unui mic- (sau, dacă dorim, micro-) marketing. Este vorba nu numai de diversificarea sortimentală a produselor și a prestațiilor de servicii, dar și de corelarea ei cu schimbările cerințelor calitative, cu frecvența acestor schimbări, ținînd seama de specificul local-teritorial. Studiarea necesităților reale ale populației și chiar ale industriei mari pe cartiere, zone, platforme etc. va trebui să stea la baza organizării și conducerii industriei mici, în ce privește

atît orientarea activității curente, cît și amplasarea teritorială a unităților productive și de prestații, dimensionarea rațională a acestora. Altfel, pot apare stocuri de mărfuri greu vandabile (de exemplu: mături), pe cînd altele nu se găsesc (de exemplu: deschizătoare de conserve). Sau (vorbind de municipiul Oradea) un alt fenomen local: din patru stații de service auto, nici una nu are echipament și personal specializat pentru tratarea anticorozivă a caroseriilor de autoturisme.

● Preocupările privind dotarea tehnică trebuie să aibă un loc prioritar în studiul organizării industriei mici. La nivelul județului Bihor, de exemplu, pentru cincinalul actual s-a prevăzut o creștere a producției industriei mici cu 48,1%, iar a numărului mediu scriptic al personalului muncitor de numai 18,3%, diferența necesitînd acoperire pe seama creșterii productivității muncii; în ce privește micii meseriași din mediul urban, numărul lor urmează să crească cu 4,9%, iar volumul de producție cu peste 86%. Deci — poate și mai mult decît în alte sectoare — este nevoie de studierea și aplicarea unor modalități de promovare a progresului

tehnic, specifice industriei mici, intrucît practicarea meșteșugurilor nu se mai poate limita la tehnologii rudimentare, care nu-i asigură eficiența cerută.

● Orientarea și coordonarea unitară pe plan teritorial vor trebui, treptat, să meargă pînă la amănunt. Foarte frecvente sînt cazurile cînd lucrătorii ateliereilor de prestații se plîng de lipsă de lucru, dar comenzile ce li se încredințează sînt executate în termene ce depășesc cu mult limitele admise. O organizare modernă a industriei mici implică accentuarea aspectelor de disciplină socialistă a muncii și disciplină tehnologică.

● Industria mică are și o funcție socială de educație estetică a populației, prin produsele sale de larg consum. Fără o reală muncă de concepție, bazată pe design, pe armonizarea esteticii cu funcționalitatea produselor, ea nu poate răspunde acestei așteptări din partea societății.

● Perfecționarea profesională a cadrelor se impune și în acest domeniu, ca și în industria mare; dar e nevoie și de reciclarea cadrelor care se ocupă de organizarea și conducerea acestor activități, eventual prin cursuri specifice pe plan interjudețean.

Tiberiu VESSELENYI

directorul Cabinetului județean de organizare economico-socială Bihor

O componentă a calității vieții

Îmbunătățirea transportului urban de călători

DEZVOLTAREA localităților urbane și creșterea ponderii populației cu program de lucru legat de anumite ore prestabilite, impun asigurarea transportului urban în condiții corespunzătoare: consum de timp cât mai redus, siguranță, confort. Interesul pentru rezolvarea acestei probleme, cu soluționare din ce în ce mai dificilă în marile aglomerări urbane, derivă din dezideratul general de creștere a calității vieții, din necesitatea obiectivă, de menajare a potențialului psihic și fizic al călătorilor, cei mai mulți angrenați direct în procesele muncii, de pregătire profesională, de învățământ, de ocrotire a sănătății etc.

Pentru a se răspunde necesităților sporite de transport din orașele și municipiile țării noastre, pe parcursul anilor au fost luate o serie de măsuri destinate îmbunătățirii continue a transportului în comun. Astfel, prin creșterea volumului de investiții pentru acest sector de activitate, s-a obținut o substanțială creștere a parcului de vehicule, ceea ce a permis sporirea capacității de transport pe traseele existente, cât și deschiderea de noi trasee în orașe sau zone a căror dezvoltare industrială și demografică au necesitat introducerea acestui serviciu. În perioada 1950—1979, numărul localităților cu transport urban de călători a crescut de la 27 la 223 și a fost majorată lungimea traseelor de 2,1 ori la tramvaie, de 24 ori la autobuze și de peste 50 de ori la troleibuze. Numărul călătorilor transportați a crescut, în aceeași perioadă, de 1,3 la tramvaie, de 30 de ori la autobuze, de 124 de ori la troleibuze (vezi datele din tabel).

În toți acești ani și, ca să ne referim și la realizări mai recente, cu deosebire în cincinalul trecut, îmbunătățiri importante s-au obținut și pe linia modernizării parcului de vehicule, prin introducerea în exploatare a metroului în Capitală, a tramvaielor silențioase, a autobuzelor și troleibuzelor de mare

capacitate, articulate, precum și prin dezvoltarea parcului de taximetre. S-a răspuns astfel în cea mai mare parte prevederilor privind acest sector de activitate înscrise în Programul partidului: „Se va acorda o atenție mai mare dezvoltării transportului în comun, asigurându-se modernizarea bazei materiale a acestuia. În acest scop se va construi metroul în Capitala țării, vor fi asimilate noi tipuri de vehicule — tramvaie silențioase, autobuze articulate de mare capacitate și altele — asigurându-se satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor populației, concomitent cu evitarea poluării aerului și diminuarea zgomotului.”

Cerința unei mai bune organizări a activității

CU TOATE succesele remarcabile obținute, în activitatea de transporturi în comun, în orientarea dezvoltării parcului de vehicule și în exploatarea acestuia s-au manifestat unele deficiențe marcate de decalajul între cerințele de transport ale populației și posibilitățile de satisfacere a acestora în anumite perioade, aglomerarea la orele de vârf, prelungirea duratei de călătorie ș.a. Așa cum rezultă și din datele cuprinse în tabel — a existat o anumită orientare în evoluția parcului de vehicule, pe sisteme de transport, punindu-se accentul pe autobuze, și mai puțin pe transportul electric — cu tramvaie și troleibuze. De exemplu, în 1970, numărul tramvaielor era mai mic decât în 1965, în timp ce numărul autobuzelor aproape s-a dublat, iar în perioada 1970—1975, creșterile au fost de 47 la sută la autobuze, 15 la sută la troleibuze și 9,5 la sută la tramvaie. Desigur, autobuzele beneficiază de mai multă autonomie în stabilirea sau modificarea tra-

seelor precum și de avantajul net de a putea intra imediat în exploatare, nefiind dependente de calea de rulare și de instalațiile electrice. Într-o anumită etapă, acestea au putut satisface necesitățile de transport urban. Ulterior însă, s-a constatat, în București de pildă, că dezafectarea transportului cu tramvaie pe principalele direcții diametrice, specifice fluxurilor mari de călători, a condus la atingerea frecvențelor limită de circulație, de peste 250 vehicule pe oră și sens, cu intervale medii de succesiune de 12—14 secunde. S-a produs astfel fenomenul de saturare al marilor artere de circulație, având consecință directă scăderea vitezei de exploatare și deci a capacității mijloacelor de transport.

Datorită acestui fapt, ca urmare a greutăților în asigurarea consumului tot mai mare de carburanți în condițiile creșterii prețului petrolului pe piața externă, ca și a altor factori, inclusiv privind protejarea mediului ambiant, începând din 1969 a fost nevoie să fie reconsiderată problema tramvaiului ca mijloc de transport cu durată mare de funcționare, nepoluarea atmosferei, cheltuieli de exploatare cu 20 la sută mai mici și consum de energie electrică în loc de carburanți. Din calcule a rezultat că în toate cazurile tramvaiul este mai eficient decât celelalte mijloace de transport, dacă fluxul de călători depășește cifra de 6 000—7 000 pe oră și sens. Având o bună parte din avantajele enunțate pentru tramvai, este evident că nici troleibuzul, ca mijloc de transport, nu trebuie desconsiderat.

În acest sens, conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au dat indicații precise de extindere a transportului cu mijloace electrice, în Capitală și în celelalte centre urbane mari. S-a indicat în mod expres să se introducă transportul cu tramvaiul în municipiile Constanța, Craiova, Ploiești, Pitești, Brașov și Cluj, precum și în alte localități, dacă necesitățile de transport îl justifică. Pentru Capitală, au fost importate din Cehoslovacia un număr mare de tramvaie, în special în prima parte a intervalului de timp, 1970—1980, paralel cu asimilarea și execuția în țară a unor prototipuri moderne de vagoane dublu articulate și vagoane motor cu remorcă, adecvate preluării fluxurilor mari de călători. Se impune ca, în continuare consiliile populare

Dezvoltarea transportului urban de călători în perioada 1950—1979

Ani	Numărul orașelor cu transport urban de călători	Lungimea traseelor — km —			Număr de vehicule			Călători transportați — mii —		
		tramvaie	autobuze	troleibuze	tramvaie	autobuze	troleibuze	tramvaie	autobuze	troleibuze
1950	27	345	411	7	1 198	339	13	686 256	86 613	2 636
1955	40	394	762	10	1 304	607	20	749 867	147 793	7 356
1960	109	417	2 925	92	1 913	1 585	318	899 404	418 102	77 477
1965	135	430	6 078	250	2 055	3 571	645	921 226	928 733	232 216
1970	175	450	10 552	267	1 977	6 021	818	945 962	1 723 642	362 393
1975	195	541	14 026	323	2 177	8 891	943	964 340	2 480 556	396 664
1979	223	722	16 688	353	2 366	11 932	1 079	896 796	2 598 964	327 633

să adîncească studiile de fundamentare pentru stabilirea sistemelor de transport cele mai avantajoase, în funcție de lungimea traseelor și mărimea fluxurilor de călători — punîndu-se accentul pe transportul electric de mare capacitate, în localitățile cu peste 100 mii locuitori și ca mijloace de legătură între localități și platformele industriale sau între centru și cartierele marginase sau suburbii. În același timp, ministerele interesate trebuie să ia măsuri de producere în țară, la nivelul necesarului, a echipamentelor auxiliare legate de buna funcționare a mijloacelor electrice de transport — stații de redresare, șină de cale pentru tramvai etc. — precum și a pieselor de schimb și materialelor de întreținere și reparație a acestora.

În asigurarea fluidității traficului au existat și carențe determinate de trauma stradală necorespunzătoare, cu numeroase intersecții nesistemizate și treceri de pietoni la nivelul străzii. Se resimte și în prezent lipsa unor artere de circulație paralele, care să asigure descărcarea fluxurilor de călători pe aceeași direcție, evitînd supraaglomerarea arterelor existente din zona centrală a Capitalei și a celorlalte orașe mari. La aceasta se adaugă și porțiunile din trasee cu dimensiuni necorespunzătoare, constituind puncte de strângere a traficului sau cu denivelări și declivități pronunțate, care determină deteriorarea organelor de suspensie, rulare, transmisie și direcție ale mijloacelor de transport.

Începînd cu cincinalul trecut se depun eforturi susținute pentru înlăturarea acestor neajunsuri, pe baza schemei circulației majore aprobată de conducere, odată cu schița de sistematizare a fiecărei localități. Rezolvarea problemei incumbă și unele măsuri de străpungere în unele zone locuite, în scopul scurtării și lărgirii fluxurilor de circulație, prin legarea unor artere existente, în special în Capitală, unde există numeroase trasee întortocheate, care se parcurg cu dificultăți și viteze de exploatare reduse.

Preocupări mai intense din partea organelor și unităților specializate

ÎN AFARĂ de aceste măsuri cu largi efecte favorabile, consiliile populare și conducerile unităților de transport în comun trebuie să acorde mai multă atenție bunei organizări a traficului, utilizării la maxim și cu eficiență a

vehiculelor de care dispun, pentru satisfacerea cît mai completă și promptă a cerințelor de transport și, în același timp, pentru economisirea la maxim a carburanților și energiei electrice. Pe această linie se relevă necesitatea eliminării cerințelor de vîrf care depășesc posibilitățile maxime ale parcului existent, printr-o eșalonare cît mai avantajoasă a orelor de începere a programelor la unitățile economice și sociale, astfel ca indicele orar de solicitare a transportului în comun să fie cît mai uniform. S-a constatat, în unele localități, o insuficiență preocupare pentru decalarea programului de lucru, mai ales la unitățile de pe platformele industriale, menținîndu-se condiții de călătorie necorespunzătoare la orele de schimb, ceea ce impune eforturi suplimentare de investiții pentru dimensionarea parcului de autovehicule la nivelul cerințelor din orele de vîrf.

În condițiile aglomerațiilor urbane și a unor trasee întortocheate, și cu toate că performanțele vehiculelor noi intrate în funcțiune s-au îmbunătățit, vitezele de exploatare înregistrează valori relativ scăzute, avînd ca efect neutilizarea completă a capacității parcului și prelungirea duratei de călătorie. În afară de îmbunătățirea tramei stradale și repararea și întreținerea arterelor de circulație, trebuie luate toate măsurile și pentru ca timpul scurt de la producerea unui eveniment de circulație pe traseu pînă la rezolvarea lui, să fie cît mai scurt. Unitățile de transport în comun au îndatorirea să folosească mijloacele de comunicație și de supraveghere a circulației de care dispun și să intervină operativ, imediat cu unitățile lor de depanare, care sînt dotate corespunzător, astfel ca durata intervenției să fie minimă și vehiculul să-și reia circulația sau să fie înlocuit — dacă remediile sînt de amploare și nu pot fi efectuate pe loc.

Fluența circulației se asigură și printr-o corelare mai strînsă între graficele de circulație ale diferitelor mijloace de transport în comun urban, cu orarul de transport interurban. Deversarea unui mare număr de călători în gări, autogări, aeroporturi și porturi, la anumite ore, necesită o densitate mai mare de vehicule pe fluxul de transport în comun la orele respective, pentru evitarea așteptărilor îndelungate și supraaglomerării vehiculelor — realitate care trebuie să se afle în mai mare măsură în atenția unităților de transport în comun.

Siguranța circulației, viteza de exploatare, reducerea numărului evenimentelor de circulație depind în mare

măsură și de calitatea personalului de întreținere și exploatare. Din acest punct de vedere, cu toate condițiile grele de muncă pe care le are un conducător de vehicul într-un mare oraș, și în consecință cu toate dificultățile ce trebuie înlăturate pentru a avea un personal stabil și competent, se impune totuși îmbunătățirea selecției și instruirii acestuia, intensificarea muncii de pregătire și educare a întregului personal care își desfășoară activitatea în unitățile de transport în comun, crearea unor condiții sociale mai bune, care să-l determine la mai mult atașament și efort pentru bunul mers al transportului în comun.

În continuarea acțiunilor de îmbunătățire a condițiilor de transport în comun, întreprinse în ultimii ani, comitetele executive ale consiliilor populare din orașe și municipii trebuie să solicite organelor de specialitate din subordine actualizarea studiilor de transport urban în care să se urmărească sporirea vitezei de exploatare printr-o amplasare judicioasă a stațiilor, optimizîndu-se distanța dintre acestea și prin redistribuirea mijloacelor de transport pe trasee, pe baza unor sondaje prealabile de determinare a cererii de transport și variației orare a acesteia, corelîndu-se astfel capacitatea de transport cu cererea. Din sumele anuale acordate prin plan, consiliile populare trebuie să asigure cu prioritate întreținerea, repararea, modernizarea străzilor, drumurilor și podurilor pe care circulă mijloacele de transport în comun, în vederea creșterii eficienței și siguranței transportului, evitării strîngărilor și blocărilor de circulație. Este necesar să se asigure, în condiții corespunzătoare, repararea și întreținerea mijloacelor de transport, recrutarea și instruirea conducătorilor de vehicule, pentru creșterea siguranței în circulație și diminuarea numărului de evenimente pe traseu: tamponări, accidente, discuții cu pasagerii etc.

Constituind o problemă economică și socială importantă, o componentă a calității vieții, este necesar ca periodic, comitetele executive ale consiliilor populare din municipii și orașe să analizeze, să dezbată aceste probleme cu specialiștii și opinia publică și să ia măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea transportului în comun, implicat atît de condițiile de muncă, cît și de cele de recreere, de viață ale locuitorilor aglomerațiilor urbane.

dr. Virgil DINCĂ

Tipizare și standardizare

(Urmare din pag. 6)

lucrări, sînt necesari algoritmi de ordonanțare construiți pe baza analizei drumului critic sau a metodei potențialelor, algoritmi utilizați de cercetătorii operaționali în multe activități de optimizare. Întrevedem într-un viitor nu prea îndepărtat sistemul de tipizare național, în primul rînd, pentru construcția de mașini, ca un element informațional în care:

— să existe o bancă de tezurizare a modelelor de optimizare pentru sisteme de mașini, familii, șiruri parametrice de produse (subansamble, agregate, piese). Începutul trebuie făcut pornind de la colectarea modelelor, programelor și algoritmilor elaborați deja (mai înainte au fost prezentate cîteva exemple), care să poată fi valorificate pe o scară mai largă:

— piesele și subansamblele să fie codificate și grupate după

caracteristicile comune constructiv tehnologice și nu după apartenența la produs;

— cercetarea tipologiei pieselor de prelucrat să se facă în concordanță cu echipamentul tehnologic de prelucrare;

— automatizarea elaborării și sortării desenelor și a planurilor de operații.

În cadrul aparatului matematic de optimizare a tipizării, ce urmează a fi elaborat treptat la nivel național, noțiunii de eficiență a tipizării și standardizării trebuie să i se creeze și fundamenteze suportul obiectiv, astfel ca în viitor să nu se mai opereze cu ușurință cu cifre și aprecieri globale raportate de către fiecare elaborator numai la domeniul propriu de activitate, fără a se examina influența și consecințele pozitive sau negative ale tipizării în aval și amonte de sectorul în care se desfășoară acțiunea dată. Trebuie, așadar, elaborată metodologia și aparatul economic de cuantificare integrată a eficienței economice, singurele care vor face posibilă aprecierea obiectivă a oportunității, spre exemplu, a simplificării sau diversificării producției într-un sector economic oarecare.

Eficiență sporită în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a României

ÎN PERIOADA 1981—1985, obiectivul prioritar în domeniul comerțului exterior — stabilit de Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și subliniat în hotărârile Plenarelor C.C. al P.C.R. din lunile octombrie și decembrie 1980 și la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii — îl reprezintă realizarea unei balanțe comerciale active, care să asigure o balanță de plăți externe echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Conjunctura pieței externe este defavorabilă pentru dezvoltarea schimburilor comerciale. Creșterea accentuată a prețului țițeiului, ce generează eforturi valutare cu totul deosebite din partea țărilor importatoare, a dus în unele țări occidentale la înregistrarea unor puternice fenomene de recesiune economică, de stagnare sau chiar regres, la accentuarea inflației și șomajului. Țările industrializate, în încercarea de a frâna fenomenele inflaționiste, au stabilit în domeniul financiar-bancar un nivel exorbitant al dobânzilor, care au ajuns în unele perioade — la creditele în dolari — la peste 20% pe an, măsură care — fără să reprezinte o soluție pentru țările respective, deoarece accentuează recesiunea și șomajul — reprezintă o grea povară pentru statele în curs de dezvoltare care au datorii externe și nu-și pot echilibra balanța de plăți.

În contextul actual ce caracterizează conjunctura internațională și îndeosebi al nivelului ridicat al dobânzilor, se evidențiază mai pregnant însemnătatea sarcinilor ce revin comerțului exterior de a asigura o balanță de plăți externe echilibrată, contribuind astfel la reducerea datoriei externe. Problema asupra căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat, în Expunerea la al doilea Congres al oamenilor muncii arătând: „Am hotărît în conducerea partidului și statului... să nu se mai admită nici un fel de creștere a datoriei externe și să acționăm ferm pentru reducerea continuă a acesteia, pînă la lichidarea ei completă.”

Realizarea sarcinilor ce revin comerțului exterior în actualul cincinal, cu implicații profunde în ansamblul dezvoltării economico-sociale a României, reprezintă o necesitate obiectivă ce poate fi dusă la îndeplinire cu succes, fapt demonstrat în mod evident de rezultatele înregistrate în cincinalul precedent în acest domeniu. Prin măsurile luate, condițiile create și orientările stabilite cu clarviziune pentru perioada 1981—1985, în ceea ce privește desfășurarea activității de comerț exterior și cooperare internațională.

În perioada 1976—1980, volumul comerțului exterior al României a crescut de peste două ori, respectiv cu un ritm mediu anual de 16,5%, care evidențiază caracterul accentuat dinamic al acestui sector, ritmul fiind superior față de cel al altor indicatori sintetici ai economiei noastre. Această dezvoltare a schimburilor comerciale s-a îmbinat cu esențiale modificări de ordin calitativ, concretizate în creșterea ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare, care încorporează mai multă muncă și creativitate proprie și contribuie la o valorificare superioară a materiilor prime folosite pentru producerea lor.

În anul 1980, pe primul loc în exportul țării noastre s-au situat produsele construcțiilor de mașini — cu o pondere de aproximativ 30% și produsele chimice (exclusiv cele petroliere) — circa 12%, iar în cadrul acestor grupe s-a mărit exportul de instalații complexe, aparatură electrică și electronică, produse chimice de mic tonaj și altele, care valorifică în cel mai înalt grad materiile prime și încorporează multă creativitate, ce contribuie în mod nemijlocit la o eficiență corespunzătoare.

Dezvoltarea în asemenea ritmuri înalte a schimburilor economice ale Republicii Socialiste România într-o perioadă de conjunctură dificilă pe piețele externe, reprezintă un rezultat al eforturilor făcute pentru realizarea industrializării socialiste, ca factor esențial al creșterii potențialului economic, tehnologic și științific al țării noastre și confirmă pe deplin justetea poli-

ticii partidului nostru cu privire la rolul și importanța comerțului exterior pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei românești.

Mutații calitative în structura exportului

ÎN ACTUALUL cincinal, activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se dezvoltă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite în acest domeniu de Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și se caracterizează în ansamblul ei prin îmbinarea armonioasă a creșterii accentuate a schimburilor comerciale cu profunde și complexe schimbări de ordin structural, calitativ, al concepției și orientării valorificării produselor destinate exportului, pentru realizarea unei eficiențe sporite.

Volumul total al schimburilor comerciale urmează să crească, în comparație cu perioada 1976—1980, cu circa 75%, respectiv cu un ritm mediu anual de 11,9%. — indicator ce evidențiază pregnant în comparație cu ritmul de 7,1% al venitului național și de 6,6% al producției nete industriale, amplificarea participării României la schimbul mondial de valori în procesul general al diviziunii internaționale a muncii și, totodată, o sporire a contribuției comerțului exterior la dezvoltarea de ansamblu economico-socială a țării noastre. Prin plan se prevede o mai accentuată dinamică a exportului, care va crește de peste două ori în comparație cu cincinalul precedent, cu un ritm mediu anual de 15,7%, importul urmînd să sporească cu 44,6%, respectiv 7,7% în medie pe an.

Proporția dintre exportul și importul României, stabilită pentru actualul cincinal, este menită să asigure o balanță comercială activă, o balanță de plăți excedentară, ceea ce va duce implicit la reducerea treptată a datoriei externe, pînă la lichidarea ei completă.

Evoluția comerțului exterior în ritmurile văzute se îmbină și completează cu o continuă adîncire, diversificare și amplificare a preocupărilor sub forma programelor și acțiunilor ce vor fi aplicate în toate ramurile producției materiale și respectiv în întreprinderile specializate pentru export, menite să genereze însemnate mutații calitative, concretizate într-o tot mai accentuată creștere a exportului produselor cu un grad ridicat de prelucrare.

Procesul de diversificare a exportului și de sporire a eficienței acestuia se va axa în continuare, cu prioritate pe îmbunătățiri structurale vizînd sporirea ponderii construcțiilor de mașini și a produselor chimice de mic volum, cu un grad ridicat de prelucrare în volumul total al exporturilor românești.

La nivelul anului 1985, ponderea construcțiilor de mașini va ajunge la o treime din totalul exportului, iar produsele chimice — exclusiv cele petroliere — la 19%, cele două ramuri contribuind în acest fel cu circa 52% la încasările din exporturi ale României.

Creșterea aportului construcțiilor de mașini, în mărime absolută și ca pondere, este însoțită de ample restructurări în nomenclatorul de export, în sensul modernizării produselor și orientării schimburilor spre acele categorii de produse care asigură o competitivitate și eficiență sporită. O altă caracteristică a exportului din domeniul construcțiilor de mașini — în prezent cea mai importantă grupă de mărfuri din activul balanței comerciale — o va constitui în actualul cincinal creșterea ponderii exportului de instalații complexe, reprezentat îndeosebi de execuția și livrarea unor mari obiective industriale, realizarea, mai ales în țări în curs de dezvoltare de unități metalurgice, rafinării, fabrici de îngrășăminte chimice, fabrici de ciment, de industrializarea lemnului etc., care deschid largi perspective pentru contracte pe termen lung, pentru continuitatea livrărilor de echipamente și livrarea de proiecte, documentații, tehnologii de producție, acordarea de asistență tehnică de specialitate, la care, prin creativitate proprie,

se obțin cei mai ridicați parametri de eficiență. Instalațiilor complexe li se adaugă, ca elemente de bază în exportul construcțiilor de mașini, produsele domeniilor de vîrf din acest sector, cum sînt electronica și mecanica fină, care dau posibilitatea unei valorificări de 8 pînă la 20 ori mai mari în comparație cu produsele metalurgice pe care le încorporează, precum și mijloace de transport auto, feroviar și naval, bunuri de consum din categoria celor electrocasnice.

În industria chimică activitatea va fi orientată spre o valorificare superioară a țițeiului și gazului metan, astfel încît aportul valutar al produselor realizate dintr-o tonă de țiței sau un metru cub de gaz metan să se dubleze în comparație cu realizările de pînă în prezent. Dublarea gradului de valorificare a materiilor prime de bază folosite în această ramură cu pondere deosebită în exportul țării noastre impun orientarea producției spre a asigura pentru export produse chimice de sinteză de mic tonaj — coloranți, lacuri și vopsele, fire și fibre, medicamente — și diminuarea produselor petroliere, precum și a îngrășămintelor și produselor sodice, mari consumatoare de energie.

Dezvoltarea în continuare, în actualul cincinal, a industriei siderurgice, ramură importantă a economiei noastre, care urmează să ajungă la o producție anuală de 18—20 milioane tone de oțel, va asigura aprovizionarea construcțiilor de mașini cu produse metalurgice. desfășurarea programului de investiții, acoperirea altor nevoi interne ca și participarea directă a acestui sector la export, ponderea sa la nivelul anului 1985 fiind de aproape 10%. Exportul de produse metalurgice va fi orientat spre sortimente cu un grad ridicat de valorificare a materiilor prime: laminate din oțeluri speciale aliate și slab aliate, țevi, conducte, confecții metalice, tablă cositorită etc., la care se va putea obține un preț extern, în medie pe tonă, de circa două ori mai mare în comparație cu realizările din anul 1980.

În industria ușoară, care va deține o pondere de peste 10% în totalul exportului României, se vor aduce substanțiale îmbunătățiri calitative produselor destinate exportului, printr-un finisaj superior, adaptabilitate rapidă la cerințele modei, crearea permanentă de modele în concordanță cu cerințele pieței, care să permită includerea în prețul extern a contribuției însemnate ce revine creativității proprii, realizarea de serii mici corelate cu cerințele și gustul consumatorilor din diferite zone ale lumii. Prin aplicarea acestor măsuri, gradul de valorificare a tonei de materii prime folosită în industria ușoară va crește în actualul cincinal cu 50—100%.

În același cadru de preocupări, în ce privește mai buna valorificare a materiilor prime în industria lemnului va sporii producția de mobilă paralel cu diversificarea sortimentelor, a modului de prezentare, pentru a răspunde cerințelor pe diferitele piețe de desfacere și a se obține un aport valutar maxim, se va mări producția de hirtie de calitate superioară și alte produse prelucrate din lemn, diminuîndu-se exportul de cherestea, la care gradul de valorificare este relativ scăzut.

Un amplu cimp de manifestare autogestunii

PROGRAMUL de îmbunătățire esențială a parametrilor tehnici și a calității mărfurilor desenate exportului se îmbină și completează cu măsuri menite să contribuie la perfecționarea comercializării acestora, acțiuni vizînd creșterea competitivității produselor industriei românești pe piețele externe. În actuala conjunctură externă dificilă, de accentuată concurență, livrarea mărfurilor la termene scurte, într-o esalonare ritmică, armonizată cu desfacerea acestora, paralel cu organizarea unei rețele proprii de comercializare, prin intermediul căreia să se apropie desfacerea mărfurilor de consumatorul final, sînt factori importanți asupra cărora se acționează ferm, pentru afirmarea produselor românești pe piețele externe și obținerea unei eficiențe sporite.

În procesul complex al dezvoltării schimburilor se remarcă preocupările sporite de a concentra vînzările pe piețele de perspectivă, unde produsele noastre s-au afirmat deja, conducînd astfel la vînzări în cantități mari, mai ales la unele categorii de mașini și utilaje. La mijloace de transport, tractoare și mașini agricole, dezvoltîndu-se cadrul necesar organizării unui service eficient, element esențial pentru buna întretinere a utilajelor exportate, vînzarea de piese de schimb și crearea de perspective largi pentru o valorificare viitoare.

Pentru afirmarea tot mai eficientă a exportului nostru pe piețele externe, un factor de însemnătate majoră, asupra căruia s-a acționat pînă în prezent și se va acționa cu mai mare fermitate în continuare, îl reprezintă specializarea unor uzine, fabrici sau secții a căror producție să fie destinată în întregime sau în cea mai mare parte pentru export. În industria construcțiilor de mașini sînt unități importante care, în ansamblul

lor, produc pentru export, autoturisme de teren, vagoane, utilaj tehnologic pentru rafinării și fabrici de ciment; în industria ușoară, de asemenea, numeroase unități din sectorul confecțiilor și încălțămîntului lucrează pentru export, cum este cazul spre exemplu cu întreprinderea de încălțămînt „Clujana“, care exportă 90% din producție etc.

Continuarea procesului de concentrare a exportului în întreprinderi și unități specializate, cărora să li se asigure cea mai bună înzestrare tehnică și în care să lucreze specialiști și maștri cu calificare înaltă, reprezintă una din direcțiile principale în programele de măsuri ce se aplică în actualul cincinal pentru realizarea sarcinilor de export în condiții optime în ceea ce privește competitivitatea și eficiența.

Extinderea și diversificarea exportului se corelează cu activitatea de import, ca două laturi inseparabile ale aceluiași proces, exportul asigurînd — pe ansamblu și în relațiile cu diferitele țări — resursele valutare necesare plății importurilor și, respectiv, schimburi comerciale echilibrate.

Dezvoltarea unei puternice industriei siderurgice, construcție de mașini, chimice necesită mari importuri de minereu de fier, țiței, cărbuni cocsificabili, fosfați, bauxită, feroaliaje etc. Dimensiunile importului de materii prime și alte materiale de bază de care are nevoie industria impun ca în conformitate cu programul de aprovizionare din import cu asemenea produse, pe care s-au fundamentat prevederile actualului cincinal, să fie încheiate contracte de lungă durată, paralel cu contractele de export de produse industriale, care să asigure plata materiilor prime în condiții de echilibru valutar.

În desfășurarea acestui amplu și complex proces, care îmbină diversificarea importului în sensul asigurării materiilor prime din mai multe țări (spre a înălțura dependența de o singură piață), cu preluarea produselor de la distanțe mici (spre a evita cheltuielile de transport care, prin dimensiunea lor, devin din ce în ce mai mult un element de restricție), se produc mutații calitative și în ceea ce privește orientarea pe zone geografice a exportului și importului. Resursele de materii prime fiind localizate în mare parte în țările în curs de dezvoltare, în actualul cincinal va crește ponderea schimburilor noastre comerciale cu aceste țări, în condiții de interes reciproc, avînd la bază și o amplă dezvoltare a cooperării economice. Eforturile pentru îmbunătățirea eficienței se completează și corelează cu cele ce vizează întărirea și perfecționarea noului mecanism economic, a autogestunii în activitatea de comerț exterior, domenii care își găsesc un cîmp amplu de acțiune în condițiile create prin reglementările adoptate în luna decembrie 1980 prin Legea nr. 12 cu privire la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestunii financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.

În condițiile exportării de produse de calitate la prețuri corespunzătoare pe piețele externe, acțiunile stabilite în domeniul producției și comercializării trebuie să asigure realizarea unui aport valutar maxim.

Examinarea eficienței exportului trebuie să ducă — prin alegerea structurii sortimentale, a modului de prezentare, și calității produselor, a piețelor de vînzare — la un aport valutar (reieșit după deducerea cheltuielilor în valută aferente materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, la prețul mondial al produselor respective), care să compenseze cheltuielile cu regia, manopera, precum și alte cheltuieli în lei la paritatea de cel mult 15 lei pe dolar sau rublă, asigurînd totodată și beneficii în valută.

Realizarea unor asemenea parametri de eficiență, concretizați prin cuantumul aportului valutar, va conduce în mod nemijlocit și la îmbunătățirea celorlalți indicatori ce caracterizează, prin conținutul lor, eficiența în comerțul exterior și cooperarea economică internațională.

În anul 1981, primul din actualul cincinal, măsurile adoptate în domeniul comerțului exterior își vădesc de pe acum efectul prin obținerea de rezultate mai bune decît în anii anteriori. În primele 7 luni, exportul a crescut — în condițiile unei conjuncturi puțin favorabile — cu 15% pe total și 18,3% în comparație cu realizările din aceeași perioadă a anului precedent, în timp ce importul s-a redus cu circa 10%.

Acțiunile în curs de desfășurare vizînd caracterul prioritar ce trebuie acordat exportului, stabilite în baza indicațiilor de o deosebită valoare date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, creează condiții ca pînă la sfîrșitul acestui an să se afirme un real salt calitativ în domeniul exportului și, în acest fel, comerțul exterior să-și mărească aportul la dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre naționale.

Ion STANCIU
adjunct al ministrului
comerțului exterior și
cooperării economice internaționale

Contracte model

PRIN LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE nr. 71/1969 se prevede obligația organelor centrale de a elabora contracte economice model, pe ramuri, prin care, în spiritul legii, să se dea soluții uniforme unor probleme de interes general, cum ar fi: modul de stabilire a specificațiilor produselor ce se contractează, termenele de livrare, ambalajele etc., etc. Se apropie perioada contractuală pentru anul 1982 și nu știm încă ce contracte model și de către care organe centrale au fost elaborate.

Fără contractele economice model (inclusiv contractul economic de comision intern pentru export), activitatea economică nu se poate desfășura în bune condițiuni. Compartimentele de specialitate (comercial, aprovizionare, desfacere, export), cele de control financiar preventiv și conducerile de unități ar avea un îndrumar prețios la îndemână și ar evita consumul suplimentar de hirtie, ar economisi timp, ar fi ferite de unele erori și ar putea să se preocupe mai mult de realizarea contractelor în interesul general, dacă ar dispune, în mod organizat, de toate contractele model elaborate.

Propun publicarea contractelor model într-unul sau mai multe suplimente ale „Revistei economice”, încât acestea să ajungă la cunoștința tuturor conducerilor de unități care le așteaptă de prea mult timp.

I. FODOR

contabil șef la întreprinderea de mobilă din Gherla

Jurisconsultul

FIIND PE DEPLIN DE ACORD cu opiniile exprimate de dr. I. Dumbravă, din Constanța, în articolul „Juristul de întreprindere” (R.E. nr. 22/1981), aș vrea să menționez și alte motive pentru care se impune reconsiderarea rolului juristului în cadrul întreprinderii și a poziției sale în structura organizatorică, în contextul autoconducerii și autogestiuunii.

Asigurarea legalității socialiste nu se poate realiza fără o poziție corespunzătoare a juristului în unitate. Totodată, așa cum problematica activității întreprinderii implică, pentru jurist, completarea pregătirii sale cu elemente economice și de organizare, sporirea răspunderii organelor de conducere face necesar ca și factorii de decizie să aibă măcar un minim de cunoștințe juridice. În acest sens, juristul poate avea o contribuție hotărâtoare.

Gama diversă a atribuțiilor juristului intră, nu rareori, în conflict cu competențele lui limitate. Jurisconsultul conduce activitatea juridică a unității, pe baza directivelor primite de la organul colectiv de conducere. Cu această realitate ar trebui să fie corelat și statutul său, prin acordarea calității de funcție de conducere (reiterând prevederea din Legea nr. 12/1971). În acest sens ar urma și ca încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă al juristului să se facă, de către directorul unității, pe baza aprobării organului colectiv de conducere și a organului ierarhic superior.

Reconsiderarea rolului juristului în întreprindere, nu poate fi însă eficientă decât în măsura sporirii contribuției acestuia

la perfecționarea propriei sale pregătiri, precum și la îmbunătățirea cunoașterii și aplicării legilor, a celorlalte acte normative în activitatea unității.

Gheorghe VILCEANU

jurist, Consiliul județean al sindicatelor Gorj

ECOURI

Transport uzinal

ÎN NUMĂRUL 11 al „Revistei Economice” a fost publicat articolul „Modernizarea transportului uzinal”, în care se afirma că „se mai ridică încă o serie de probleme privind asigurarea în anii 1981-1985 a necesarului de mașini de ridicat și transportat ca produse finite necesare sistemelor de transport uzinal și de manipulare. Întreprinderile specializate din cadrul M.I.C.M. (Întreprinderea mecanică Timișoara, I.U.R.T. Lugoj, Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, Întreprinderea de construcții de mașini Bocșa, Întreprinderea mecanică Topolei, I.F.M.A. București și altele), care au sarcina să realizeze în actualul cincinal 96% din necesarul de mașini de ridicat și transportat pentru nevoile întregii economii naționale, vor trebui să acorde toată atenția asimilării mijloacelor care sînt mult solicitate...”

De la toate unitățile amintite așteptăm scrisori de răspuns — există o obligație în acest sens — în care să se prezinte opiniile în legătură cu critica formulată, măsurile luate în vederea realizării sarcinilor ce le revin în direcția executării de mijloace de transport uzinal. Pînă acum am primit însă numai două răspunsuri, pe care le publicăm în cele ce urmează. De la celelalte întreprinderi vizate așteptăm, în continuare, răspunsurile cuvenite.

★

ÎN planul tehnic pe 1981-1985 nu avem prevăzute produse care să se refere la transportul uzinal. La capitalul asimilat produse noi avem prevăzute 50 instalații și utilaje pentru manipulări de mărfuri generale în porturi maritime și fluviare. Este vorba de instalația de ridicat pentru macara plutitoare de 25/32 t/m; de reproiectarea unor subsansamble de la macaralele portuare de 5 t - 32 m și 16 t - 32 m pentru creșterea fiabilității acestora.

Ținînd cont însă de cerințele de utilaje de transport uzinal, avem în lucru un studiu privind preluarea unor macarale portale din fabricația curentă a Întreprinderii mecanice din Timișoara pentru a fi executate în perioada 1982-1985. Acestea vor deservi în special depozitele uzinale, șantierele de construcții și bazele de materiale descoperite fără estacade și poduri rulante.

Benito BÎRDA

director adjunc

tehnic și de producție la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița

★

ÎNTEPRINDEREA NOASTRĂ execută în serie mașini de transport uzinal cum sînt: motostivuitoarele de 1,6 t, model M16M; de 3,2 t, model M32M; de 5,0 t, model

M50M; motostivuitoare cu furci laterale de 5 t, model MFL 50 M. Aceste utilaje se execută și se livrează în condițiile prevăzute în cifrele de plan, pentru mecanizarea transportului intern la sol, în spații și hale fără pericol de inflamabilitate. Fiind echipate cu motoare diesel, consumul de combustibil este relativ redus și cheltuielile de exploatare pentru energie se mențin la valori minime.

În vederea sporirii eficienței economice, a creșterii vitezei de circulație a mărfurilor pentru diversificarea utilajelor mici de cca. 1,25 t, care trebuie manevrate în spații și coridoare înguste, în special pentru încărcarea și descărcarea vagoanelor închise de cale ferată, uzina noastră a asimilat un motostivuitoare de 1,25 t cu mecanism de ridicare de tip „duplex”, deci cu înălțime gabaritică redusă, care realizează o înălțime de ridicare de cca. 2100 mm. Acest nou produs are caracteristici de manevrabilitate superioare, dimensiuni de gabarit redus, care duc la o bună adaptare a acestui utilaj pentru spații înguste, putînd fi utilizat cu succes și pentru transport uzinal la sol.

Gheorghe IONIȚĂ

inginer șef

la Întreprinderea mecanică din Timișoara

Carbune

PROBLEMELE semnalate în nr. 11 al „R.E.” în articolul „Carbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității” sînt urmările de specialității din sectorul nostru. În fiecare an, pentru bazinul carbonifer al Olteniei, s-au transmis documentațiile cu tehnologiile de imbinare a benzilor de transport prin vulcanizare la cald. În paralel cu aceasta, specialiștii de la C.A.T.C. Pitești s-au deplasat luni de zile la beneficiari pentru instruirea personalului angajat pentru a efectua operațiile de imbinare.

La C.A.T.C. Pitești au fost realizate unele soluții de cauciuc de imbinare la rece pe bază de elastomeri speciali. Aceste soluții au dat rezultate bune la benzile de transport de puteri mici. În paralel Întreprinderea de protecții anticorozive și utilaj special din București, în colaborare cu Centrul de cercetări pentru protecții anticorozive, lacuri și vopsele București a pregătit și urmează să experimenteze la beneficiar în acest an noi tipuri de adezivi de imbinare la rece.

În ceea ce privește calitatea benzilor de transport din cauciuc, menționăm că la C.A.T.C. Jilava s-au realizat două noi tipuri de benzi de transport cu inserție textilă și rezistență sporită la uzură și un tip de bandă cu inserție metalică și protector textil pentru creșterea rezistenței la sfîșieri mecanice longitudinale. De asemenea, au fost concepute și realizate la întreprinderea „Energia” Constanța, ambalaje pentru soluții de cauciuc de volum corespunzător consumului la o singură imbinare a benzii.

Gh. IONIȚĂ

director în Ministerul Industriei Chimice

pagina realizată de
Emil ZAMFIRESCU

COLECTIVUL DE MUNCĂ — focar al inițiativelor, promotor al noului

INTRE ideile-forță de excepțională însemnătate teoretică și practică promovate și dezvoltate consecvent de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un loc de seamă îl ocupă și cea cu privire la creșterea continuă a rolului și atribuțiilor fiecărui colectiv de muncă, unirea eforturilor sale pentru realizarea sarcinilor care-l revin din programele de dezvoltare economico-socială elaborate de partid, afirmarea tot mai puternică a uriașei sale influențe educative și mobilizatoare.

Ca organisme sociale dezvoltate pe fundamentul trainic al relațiilor de producție și sociale socialiste, colectivele de muncă cunosc, în această etapă strategică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, o continuă și multilaterală întărire. Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, în activitatea lor s-au cristallizat și afirmat mereu mai eficient un ansamblu de funcții care configurează rolul complex ce îl îndeplinesc pe multiple planuri: de autoconducere, productivă, educativă, de control, de integrare, social-umană. Intre toate acestea există un raport de strînsă intercondiționare, determinat de scopurile majore unice pe care le urmăresc și în care se îngemănează armonios și tot mai deplin interesele generale ale societății cu cele colective și cele personale.

Afirmarea și adîncirea continuă a democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești a dat noi dimensiuni acestor funcții specifice, reformulînd relațiile din cadrul colectivelor de muncă pe baza implicării conștiente, active, în soluționarea problemelor comune. În acest mod se fundamentează și dezvoltă la nivel microsocial forma nouă, superioară de conducere a societății de către masele populare, de către întregul popor — făuritor conștient al propriului destin. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul forum al clasei muncitoare, „oamenii muncii știu, acționînd cu forțe unite, să găsească cele mai bune căi pentru a asigura înlăturarea greutăților, mersul ferm înainte spre societatea de aur, spre comunism!”.

Conținutul și eficiența activității fiecărui colectiv de muncă, ale exercitării fiecărei funcții a acestuia sînt puternic influențate de o serie de condiții obiective și subiective între care, alături de baza tehnico-materială, de situația economico-financiară, o importanță aparte o prezintă:

- o structură organizațională capabilă să funcționeze eficient;
- stilul de muncă al conducerii colective, al cadrelor de conducere, pînă la nivelul formației de lucru;

— condițiile de muncă și de viață ale membrilor colectivului;

— nivelul individual și cel general de pregătire politică, tehnico-profesională și culturală, gradul de conștință și responsabilitate;

— modul în care se respectă legislația muncii, principiile și normele eticii și echității socialiste, aprecierea obiectivă a rezultatelor muncii;

— climatul de muncă, de hărnicie și unanimă angajare, stimularea inițiativei și creativității, asigurarea și multiplicarea continuă a prestigiului colectivului și al măreii produselor respective, sinceritatea, stima, respectul, întruajutorarea, grija tovarășească și exigența principială în relațiile dintre toți membrii colectivului, inclusiv dintre aceștia și șefii respectivi, prevenirea și lichidarea din fașă a oricăror stări sau factori care generează tensiuni, conflicte, insatisfacții etc.;

— asigurarea participării reale și permanente a tuturor membrilor colectivului la dezbaterile, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor și, ca o condiție pentru aceasta, cunoașterea permanentă de către colectivele oamenilor muncii, în calitate de proprietari și producători, a felului cum se desfășoară activitatea, a modului cum se acționează pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului, pentru creșterea continuă a eficienței activității economico-sociale.

Eforturi unite pentru înlăturarea sarcinilor dezvoltării economico-sociale

PRAHIOVA, județ cu o economie puternică în care industria deține o pondere importantă, cu o veche tradiție muncitorească, oferă — ca și celelalte județe ale țării — numeroase exemple ale unor colective de muncă mature, adevărate focare de inițiativă și școli de caracter, colective în care personalitatea fiecărui membru înfloréște, se dezvoltă armonios și se afirmă pe tărîmul faptelor. Intre unitățile economice care s-au situat, prin rezultatele lor, pe primele locuri din ramurile respective în întrecerea socialistă pe semestrul I se numără și întreprinderi prahovene ca rafinăriile din Ploiești și Cîmpina. Întreprinderea de anvelope „Victoria” Florești, întreprinderea de produse refractare Pleașa-Ploiești, întreprinderea de cartoane și confecții Scăeni, Trustul de construcții și instalații petroliere Ploiești, întreprinderea avicolă de stat Băicoi, întreprinderea comercială cu ridicata metalo-chimice Ploiești. Pe ansamblul industriei județului, bilanțul primelor 6 luni din noul cincinal con-

semnează depășirea sarcinilor cu importante cantități de cărbune, uleiuri minerale, utilaje tehnologice, anvelope, pompe de injecție, pentru mijloace auto, țesături, mobilă ș.a., însumînd peste 850 milioane de lei produsele marfă.

Aceste rezultate atestă convingător faptul că ceea ce unește, înainte de orice, membrii fiecărui colectiv este lupta pentru realizarea cu cinste a sarcinilor de producție, tehnico-profesionale și sociale, specifice unității și fiecărui loc de muncă. Inseși capacitatea, inițiativa și valoarea creativă ale fiecărui individ, gradul său de responsabilitate și de conștință politică nu en etalon și se manifestă, înainte de orice, în contribuția reală la efortul colectivului: al cărui membru este.

Răspunderea de membru al marii familii muncitorești

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, esențialul și constitutive nu obținerea anumitor rezultate de etapă, oricît ar fi ele de spectaculoase, ci caracterul permanent al emulației, focul viu și neîntrerupt, la „cea mai înaltă tensiune”, pentru ca realizările să progreseze continuu, pe măsura cerințelor și a condițiilor create. Nu-i ușor să devii fruntaș, dar cu mult mai greu este să te menții.

O pildă elocventă o oferă colectivul de oameni ai muncii al Rafinării Ploiești. Pe primele 6 luni din acest an el s-a situat pe primul loc între unitățile din subramura rafinării și petrochimie, obținînd cel mai bun punctaj prin depășiri substanțiale ale principalilor indicatori de plan — cu 27,4%, la producția netă, 24,1% la producția fizică, 20,8% la producția marfă vîndută și încasată, 27,2% la productivitatea muncii, 42% la beneficii.

Înaltă performanță în muncă reprezintă, pentru rafinorii ploieșteni, o îndelungată tradiție, în care fiecare succes obținut creează obligația de a fi consolidat prin altele, superioare. Această întreprindere își păstrează, din 1936, aproape în permanență titlul de unitate fruntașă pe ramură, pe județ sau pe țară, colectivul de aici fiind distins de 4 ori cu Ordinul Muncii, o dată cu Ordinul „Apărarea Patriei” clasa a II-a, iar anul trecut, la împlinirea unui secol de la înființarea acestei prestigioase unități a industriei noastre petroliere, cu Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România”, clasa I-a.

Acest „colectiv de frunte al clasei muncitoare” — cum a fost apreciat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat cu prilejul centenaru-

lui — asigură, pe fondul adâncirii democrației muncitorești, valorificarea inițiativei, competenței și forței participative de care dispune fiecare om al muncii. Traducerea în viață a propunerilor, a hotărârilor adunărilor generale pe secții și pe întreprinderi, a studiilor realizate cu ajutorul unor largi colective, via întrecere socialistă ce se desfășoară între toate secțiile și sectoarele din rafinărie, atenția dată perfecționării pregătirii profesionale și completării studiilor de cultură generală sint tot atâtea modalități de omogenizare a aspirațiilor și acțiunilor întregului personal muncitor, de educare a spiritului de echipă bazat deopotrivă pe întraajutorare și pe exigență față de activitatea proprie și cea generală.

Concludente sint și exemplele oferite de colectivele de oameni ai muncii din unități ca întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, întreprinderea mecanică Ploeni, Fabrica de hirtie Bușteni, întreprinderea de reparații Ploiești, „Victoria“-Florești ș.a., unde, paralel cu intensificarea muncii politico-educative, au fost stabilite criterii ferme de respectare a disciplinei muncii, a căror încălcare atrage sancțiuni administrative — inclusiv în ce privește participarea la beneficii — și morale, iar în situații deosebite, chiar îndepărtarea din cadrul respectivului colectiv. Ca urmare, în aproape toate aceste unități, în primul semestru al acestui an, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, numărul absențelor nemotivate și al altor abateri s-a redus aproape la jumătate.

O astfel de atitudine combativă, intransigentă față de manifestările antisociale corespunde indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la cel de-al II-lea Congres al consilierilor oamenilor muncii: „dezvoltarea democrației socialiste, participarea largă a maselor populare la conducere nu trebuie să slăbească, ci, dimpotrivă, să întărească ordinea, răspunderea față de societate a fiecărui cetățean... întregul personal din întreprinderi și instituții, purtând răspunderea deplină pentru tot ceea ce se întâmplă, să tragă la răspundere pe cei ce încalcă legile, hotărârile, normele de muncă și conviețuire socială... Să facem astfel încât principiile eticii și echității socialiste, principiile muncii și conviețuirii sociale, ale ordinii noastre să stea la baza activității fiecărui colectiv.“

Exigente ale statutului de „model“

INALTA CONȘTIINȚĂ socialistă, omenia, voința de a munci și trăi în chip comunist sint trăsături inseparabile ale autoconducerii muncitorești; latura economică a acesteia nu poate fi despărțită de cea social-umană, ele se îmbină într-un tot care dă vigoare colectivului de muncă și eficiență activității sale.

În contextul introducerii noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestione, la întreprinderea de mecanică fină Sinaia s-a declanșat o acțiune vizând atingerea unor asemenea parametri în producție și în relațiile interumane care să justifice obținerea titlului de „colectiv de muncă model“.

Pe baza unei consultări de masă au

fost îmbunătățite măsurile tehnico-economice și organizatorice, cu termene și responsabilități nominale și urmărite pe fiecare schimb și loc de muncă. S-au umanizat mai mult relațiile, problemele deosebite cu caracter personal au devenit probleme ale întregului colectiv; s-a accentuat întraajutorarea tovarășească, paralel cu creșterea exigenței față de orice încălcare a disciplinei muncii sau a normelor de conviețuire.

În prezent se acționează cu succes pentru obținerea titlului de „colectiv de muncă model“ la numeroase alte unități — întreprinderea de postav Azuga, întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, rafinăria „Vega“, „Dorobanțul“, întreprinderile comerciale „Omnia“ și „Mercur“ din Ploiești ș.a.

Este de menționat că întrecerea se desfășoară pe baza unui regulament având ca principale obiective și sarcini :

— aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, perfecționarea autoconducerii și autogestiei muncitorești prin **îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan la fiecare indicator**, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, sporirea participării oamenilor muncii la procesul de conducere ;

— **ășezarea pe baze noi, superioare a relațiilor dintre oameni**, în spiritul principiilor și normelor eticii și echității socialiste, prin : intensificarea activității politico-educative ; dezvoltarea unor raporturi bazate pe respect, stimă și întraajutorare tovarășească ; grijă față de integrarea în muncă a noilor absolvenți ; repartizarea celor care au dificultăți în îndeplinirea nor-

Inițiativele muncitorești, expresie a spiritului creator al maselor

COEZIUNEA și maturitatea colectivelor de muncă își găsesc teren de manifestare și, totodată, surse de întărire în caracterul de masă al preocupărilor, pe planul ideii și faptei, pentru **valorificarea cu maximum de eficiență a potențialului uman, tehnic și material al întreprinderilor.**

Economia județului Prahova beneficiază de aportul unei largi și variate game de **inițiative**, parte din ele proprii, parte preluate și adaptate de la unități din alte județe. În tabelul de mai jos sint câteva dintre ele, cu efectele lor.

La acestea se adaugă : „Pământul nostru poate să producă mai mult“ — inițiativă aplicată în 54 de unități agricole ; „Fiecare fermă — o unitate model“, întrecere căreia i s-au alăturat toate întreprinderile agricole de stat ; „Secția de mecanizare cu cele mai bune rezultate“ — în toate S.M.A.-urile ; „Omul tânăr de lângă tine“, „Prietenii noului încadrat în producție“, „Fiecare comunist — antrenat în formarea a doi tineri“, urmărind integrarea cu bune rezultate în muncă și în colectiv a noilor veniți în întreprindere ; „Cel mai bine gospodărit atelier, șantier, loc de muncă, depozit“ — în aproape toate unitățile industriale și de construcții ș.a.

Se înfăptuiește în acest fel cerința formulată în Codul de principii și nor-

Inițiative	Nr. întrepr. în care se aplică	Rezultate în 1980
„Fiecare specialist — un cadru de concepție“	peste 80	Nominalizarea a peste 6 000 de teme, cu o eficiență antecalculată de circa 1 miliard lei
„Să dezvoltăm capacitățile de producție prin auto-utilare“	peste 70	Lucrări de autoutilare în valoare de 164 mil. lei Prin modernizarea și înnoirea a 1 457 de produse și a circa 650 de tehnologii — economii de aproape 4 000 t
„Gram cu gram să economisim metalul“	32	
„Să economisim un kWh energie electrică la fiecare 1 000 lei producție marfă“	49	Economii de peste 16 mil. kWh

melor, în realizarea unor lucrări de bună calitate, pe lângă cei mai destoinici muncitori ; punerea în discuția colectivului a celor care încalcă disciplina muncii, normele de conviețuire ; intensificarea activității de cunoaștere și respectare a legilor ; organizarea petrecerii plăcute și utile a timpului în afara producției.

Și pentru că un colectiv poate deveni **model prin calitatea profesional-umană a fiecărui dintre membrii săi**, în peste 70 de unități economice din județ s-a generalizat inițiativa „**Fiecare om al muncii — un fiu de onoare al întreprinderii**“ ; titlul de „fiu de onoare“, acordat de către adunările generale pe baza rezultatelor individuale în producție și în activitățile obștești, constituie o mândrie pentru cei ce l-au primit și un îndemn pentru cei ce aspiră să-l obțină.

me ale muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste — ca în **fiecare colectiv să se asigure manifestarea liberă a spiritului de inițiativă al maselor, valorificarea experienței și competenței lor**, participarea tuturor oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderilor și instituțiilor, dezvoltarea și întărirea democrației muncitorești, socialiste.

Succesele cu care colectivele unităților din economia județului Prahova, alături de cele din întreaga țară, au cinstit marea sărbătoare națională de la 23 August atestă elanul lor patriotic, revoluționar, hotărârea lor fermă de a munci fără preget pentru înflorirea patriei, pentru ridicarea ei pe noi trepte ale progresului și civilizației.

Gheorghe BUTARU
Ploiești

Sporirea productivității muncii sociale — condiție de bază în dezvoltarea economică a țării noastre

DUPĂ cum se știe, dezvoltarea economică a unei țări, exprimată prin nivelul venitului național, depinde în ultimă instanță de volumul de muncă prestat în sfera productivă și de nivelul productivității muncii sociale. Volumul muncii prestate în sfera productivă este limitat de posibilitățile demografice ale țării în perioada respectivă, de cerințele tot mai mari de forță de muncă din sfera neproductivă și de tendința de reducere a duratei zilei și a săptămânii de lucru impusă de dezvoltarea forțelor de producție. În schimb nivelul productivității muncii sociale este limitat doar de gradul de dezvoltare al științei și tehnicii și capacitatea forței de muncă de asimilare și transpunere în practică a cuceririlor științei și tehnicii din perioada respectivă. Deci, al doilea factor de creștere al venitului național constituie de fapt condiția de bază a dezvoltării economice.

Prezentind obiectivele și orientările fundamentale ale planului cincinal 1981—1985, tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută la cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii arăta: „Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținând seama că în unele sectoare productivitatea este la noi, de două și chiar trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale¹⁾”. Creșterea puternică a productivității muncii sociale este condiția de bază în dezvoltarea economică rapidă și o cerință fundamentală de trecere a țării noastre, la sfârșitul actualului cincinal, în rândul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Nivelul și dinamica productivității muncii sociale constituie, totodată, criteriul de bază în aprecierea superiorității unei orânduiri sociale față de alta. Pornind de la acest criteriu de apreciere a progresului economico-social, tovarășul Nicolae Ceaușescu fundamentând necesitatea creșterii productivității

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră, Știința din 25 iunie 1981, p. 2

²⁾ Idem

³⁾ Deoarece în Anuarul statistic populația ocupată în sfera productivă nu este prezentată distinct pe întreaga perioadă analizată am folosit metoda de delimitare a populației pe cele două sfere ale activității sociale propusă de C. Sirbu în „Munca productivă și neproductivă”, Ed. politică 1967. Pentru anul 1980 s-au folosit calcule indirecte prezentate în continuare

muncii sociale sub acest aspect, arăta: „Să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că, în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc²⁾”. Această deoarece productivitatea muncii sociale este expresia economică cea mai sintetică a posibilităților pe care le oferă societatea de valorificare a energiei, competenței și aptitudinilor oamenilor, de dezvoltare și manifestare creatoare a personalității umane în plan economic.

O privire retrospectivă asupra evoluției venitului național și a productivității muncii sociale este semnificativă în acest sens. Astfel, în perioada 1950—1980 venitul național a crescut cu un ritm mediu anual de 9,38%, situând țara noastră în rândul statelor cu o economie dinamică. Acest ritm a permis dublarea venitului național la un interval de timp de numai 7,7 ani. Creșterea venitului național a fost determinată de creșterea productivității muncii sociale cu un ritm mediu anual de 8,78% și de creșterea populației ocupate în sfera productivă cu un ritm mediu anual de 0,50%³⁾. Simpla comparație a nivelului celor două ritmuri scoate în evidență rolul hotărâtor al creșterii productivității muncii sociale în dezvoltarea economică a țării noastre. În același timp, nivelul foarte apropiat al ritmului creșterii productivității muncii sociale de cel al venitului național aruncă o lumină semnificativă asupra politicii economice a P.C.R.

Rolul pe care l-a avut productivitatea muncii sociale în creșterea venitului național iese și mai mult în evidență dacă privim datele tabelului 1.

Din datele tabelului 1 rezultă că ritmul mediu anual cel mai ridicat de creștere a venitului național a fost înregistrat în primul interval al seriei de date. Această situație a fost determinată, în general, de doi factori. Primul factor, nivelul redus al venitului național din 1950, care încheie un deceniu deosebit de dificil din istoria modernă a poporului român, marcat de pierderile cauzate de cel de-al doilea război mondial, de dezorganizarea economică provocată de burghezie și de secetă. În anul 1950 nivelul venitului național încă nu-l atinsese pe cel din 1938. Al doilea factor, atragerea mult mai intensă a populației ocupate în sfera productivă în acest interval față de celelalte in-

Tabelul 1

Dinamica venitului național și a productivității muncii sociale

Indicatori	1950 1955	1955 1960	1960 1965	1965 1970	1970 1975	1975 1980
Creșterea venitului național : — pe intervalul analizat, în %	192,00	139,58	154,10	144,71	170,63	142,59
— ritm mediu anual	13,94	6,90	9,03	7,67	11,29	7,35
Creșterea productivității muncii sociale :						
— pe intervalul analizat, în %	171,97	138,33	154,60	143,16	168,49	140,81
— ritm mediu anual	11,45	6,70	9,10	7,44	11,00	7,08

Sursa : Calculat din datele tabelului 2 ; Nicolae Ceaușescu, Expunere la lucrările Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, Știința din 25 iunie 1981, p. 2 ; pentru anul 1980 s-a presupus că ponderea populației ocupate în sfera productivă este de 87,7%.

tervale studiate. Dacă facem abstracție de primul interval, creșterea cea mai rapidă a venitului național a fost înregistrată în perioada 1970—1975, iar contribuția productivității muncii sociale la sporul venitului național a fost pentru cele trei decenii de orinduire socialistă, cu excepția primului interval, de peste 97%. Acest lucru reflectă faptul că în centrul politicii de dezvoltare economică a țării noastre a fost situată permanent creșterea productivității muncii sociale.

Creșterea productivității muncii sociale pe întreaga economie este determinată de creșterea productivității muncii sociale din fiecare ramură a producției materiale și de modificarea structurii forței de muncă pe ramuri în favoarea ramurilor cu nivel ridicat al productivității muncii sociale. Astfel, în perioada

1950—1979 la creșterea productivității muncii sociale pe întreaga economie și-au adus contribuția :

a) creșterea productivității muncii sociale din fiecare ramură a producției materiale în proporție de 38,06% în deceniul șase, de 85,26% în deceniul șapte și de 85,15% în primii nouă ani ai deceniului opt ;

b) modificarea structurii pe ramuri a forței de muncă în favoarea ramurilor cu nivel ridicat al productivității muncii sociale în proporție de 11,94% în deceniul șase, de 24,76% în deceniul șapte și de 24,85% în primii nouă ani ai deceniului opt.

Evoluția contribuției celor doi factori de creștere ai productivității muncii sociale pe întreaga economie pun în evidență aportul în continuă creștere al modificării structurii pe ramuri a forței de muncă de la un deceniu la altul. Dacă în primul deceniu analizat acest aport este minim datorită unor modificări reduse între industrie și celelalte ramuri, la sfârșitul perioadei analizate aceste modificări sînt profunde : industria și-a mărit ponderea în totalul populației ocupate în sfera productivă de la 12,83% în 1950 la aproape 35% în 1979, în timp ce agricultura, în aceeași perioadă, și-a redus ponderea în totalul populației ocupate în sfera productivă de la 79,6% la 35%. Ca urmare a acestor modificări s-a manifestat tendința de apropiere a greutății specifice a populației ocupate pe ramuri ale sferei productive. În acest sens, coeficientul de variație, care exprimă sintetic dispersarea populației pe ramuri în raport cu media, scade continuu de la 168,12% în 1950 la 101,80% în 1979. Toate acestea oglindesc saltul calitativ produs în redistribuirea populației ocupate pe ramuri în raport cu cerințele obiective impuse de nivelul dezvoltării forțelor de producție.

Productivitatea muncii sociale pe ramuri a avut ritmuri de creștere diferite, în general, mai mari în ramurile cu nivelul cel mai scăzut la începutul perioadei analizate. Semnificative în acest sens sînt datele prezentate în tabelul 2.

Ca urmare a acestui fapt s-a redus decalajul între economia națională și agricultura în perioada analizată de la 2,86 ori la 2,37 ori. Cea mai spectaculoasă reducere a decalajului s-a înregistrat între industrie și agricultură, de la 9,82 ori în 1950 la 3,5 ori în 1979. Pe intervalele studiate se constată variații ale ritmurilor medii anuale de creștere a productivității. În ultimii nouă ani ai deceniului opt se constată o reducere a diferențelor dintre cele două ritmuri de creștere. Această tendință de uniformizare poate fi interpretată ca atingerea unui nivel de dezvoltare a agriculturii care i-ar permite un aport mai mare la creșterea venitului național.

Evoluția productivității muncii sociale pe ramuri indică tendința evidentă de apropiere în nivelul dezvoltării ramurilor producției materiale. Măsurată cantitativ această tendință se concretizează în reducerea amplitudinii relative a variației de la 616,64% în 1950 la 105,44% în 1979. Deci, intervalul dintre nivelul minim și maxim al productivității muncii sociale pe ramuri s-a redus în perioada analizată de 5,82 ori. Este și mai semnificativă măsurarea acestei tendințe cu ajutorul coeficientului de variație, care s-a redus de la 141,42% la 46,45%. Cu alte cuvinte, nivelul pe ramuri al productivității muncii sociale s-a apropiat față de media pe economie de 3 ori.

Punerea pe primul plan a laturii calitative în dezvoltarea forțelor de producție din țara noastră în actualul deceniu se va concretiza în creșterea puternică a productivității muncii sociale. Astfel, conform sarcinilor cuprinse în planul cincinal 1981—1985 și în documentele Congresului al XII-lea, venitul național va ajunge la 728 miliarde lei în 1985 și la cca. 1 058 miliarde lei în 1990. Dacă presupunem că ponderea populației ocupate în sfera productivă va fi de 86,5% în 1985 și 85,5% în 1990, pentru a atinge nivelul venitului național propus va trebui ca productivitatea muncii sociale medii pe economie să ajungă la 73 826 lei în 1985 și la 103 119 lei în 1990. Pornind de la aceste date, rezultă că productivitatea muncii sociale va contribui cu 82,37% la sporul venitului național din 1985 și cu 91,07% la sporirea venitului național din 1990.

Tabelul 2

Nivelul și dinamica productivității muncii sociale (în lei)

Indicatori	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1979
Productivitatea muncii sociale din :							
— economia națională	4 551	7 826	10 826	16 737	23 960	40 317	55 233
— industrie	15 605	22 065	29 124	36 475	54 031	69 594	81 544
— construcții	11 430	9 458	18 194	19 245	28 714	33 318	51 188
— agricultură	1 589	3 908	5 036	7 735	8 093	15 278	23 304
— transp. și telec.	9 091	9 952	13 162	16 804	30 761	41 938	51 383
— alte ramuri	29 651	30 639	26 146	32 512	27 634	55 504	71 687
Economia de forță de muncă realizată prin creșterea productivității în :							
— mii persoane		6 266	3 367	4 782	3 820	6 140	3 327
— în % față de total		71,6	38,3	54,1	43,1	68,5	36,8

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R., 1971, p. 124, 125 și Anuarul statistic al R.S.R., 1980, p. 87, 88, 91, 112—113.

Productivitatea muncii sociale din industrie a avut un ritm mediu anual de creștere de 5,87% mai scăzut cu 3,12%, în medie pe an, față de cel pe întreaga economie națională. Aceasta a avut ca efect reducerea decalajului dintre cele două nivele ale productivității muncii sociale de 2,32 ori. La această reducere a decalajului a contribuit atât creșterea productivității muncii sociale din celelalte ramuri, cât și sporirea aportului industriei la producerea venitului național de la 44% în 1950 la 58,5% în 1979.

Productivitatea muncii sociale în construcții a crescut cu un ritm mediu anual de 5,30%, mai scăzut cu 3,65%, în medie pe an, decît cel pe întreaga economie. Industria și-a mărit decalajul față de construcții în privința nivelului productivității muncii sociale în perioada analizată de la 1,36 ori la 1,59ori. Aceasta poate fi interpretată ca o rezervă de creștere a productivității muncii în construcții prin accentuarea industrializării acestei activități. În sprijinul acestei idei vin și ritmurile medii anuale de creștere a productivității muncii sociale din construcții care au variat de la o scădere medie anuală de 3,86% la o creștere medie anuală de 13,98%. Ori, industrializarea construcțiilor are ca efect o anumită tendință de regularizare a nivelului productivității muncii sociale.

Productivitatea muncii sociale din agricultură a crescut cu un ritm mediu anual de 9,70%, superior celui pe întreaga econo-

mică. Creșterea productivității muncii sociale pe întreaga economie va determina continuarea tendinței de apropiere în nivelul de dezvoltare al ramurilor. Această tendință va fi însoțită de modificări semnificative în diviziunea socială a muncii. În această direcție, în aceeași unitate organizatorică vor fi reunite în măsură tot mai mare activități specifice diferitelor ramuri, concomitent cu ștergerea treptată a unora din deosebirile esențiale dintre ramurile producției materiale. Industria, prin crearea condițiilor de mecanizare, automatizare, chimizare și electrificare a producției în celelalte ramuri, prin crearea condițiilor de aplicare pe scară tot mai largă în producție a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane va contribui la industrializarea activității din celelalte ramuri, le va transforma în tot mai mare măsură în variante ale muncii industriale.

Dezvoltarea rapidă și armonioasă a forțelor de producție din țara noastră a avut și va avea un efect favorabil și asupra laturii sociale a producției. În acest sens, s-au creat și se vor crea în continuare condiții de ștergere treptată a unora din deosebirile esențiale dintre diferitele categorii de muncă, de apropiere în nivelul veniturilor primite, toate avînd ca efect final tendința de omogenizare a membrilor societății.

Asigurarea în actualul deceniu a unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii sociale de cca 6,13% va menține în continuare dinamismul economiei românești. Pe această bază se vor crea condiții de reducere a zilei și săptămîinii de lucru, de îmbunătățire a condițiilor de muncă, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Totodată, continuarea tendinței de apropiere în nivelul productivității muncii sociale pe ramuri va amplifica procesul de omogenizare a membrilor societății. Sub aspect economic, omogenizarea socială se va concretiza în utilizarea mai completă și rațională a capacității potențiale de muncă a membrilor societății, în condiții materiale tot mai echitabile de realizare plenară a personalității umane.

dr. Gh. RĂDUCANU

DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ: concepte, probleme și orientări noi (II)

Dezvoltarea tehnologică : resursă și obiectiv pentru dezvoltarea social-economică

O PRIMĂ modalitate de abordare a relațiilor complexe ce se manifestă la interfața sistemelor S+T / societate consideră știința și tehnologia ca „mijloace” pentru dezvoltare. Ca atare, realizarea obiectivelor S+T, având relevanță imediată pentru satisfacerea nevoilor de știință și tehnologie ale societății, constituie o premiză cu caracter necesar pentru dezvoltarea socială. Manifestarea rolului dorit al S+T în procesul de dezvoltare social-economică depinde însă și de strategiile de utilizare a rezultatelor S+T sau, altfel spus, de modelele de „consum” societal al producției de știință și tehnologie.

Se conturează astfel, într-o primă aproximativă, următoarele întrebări cheie „problemele” social-economice sînt corect percepute și formulate? „nevoia” de știință și tehnologie pentru fiecare problemă este corect stabilită și corespunde capacității disponibile? obiectivele de S+T preconizate acoperă în mod real această nevoie? soluțiile de S+T realizate sînt corespunzătoare problemei social-economice inițiale și ambientului sistemic care a generat-o? strategiile sociale de implementare a acestor soluții de S+T sînt în concordanță cu specificul lor și cu caracteristicile contextului social-economic, uman și natural? consecințele rezultate ca urmare a „rezolvării” problemei” au contribuit la evoluția de ansamblu a societății?

Întrebările sugerate delimitează, pentru un orizont de timp mediu, rolul cercetării aplicative. Luarea în considerare a aportului cercetării fundamentale și, în mod particular, a dezvoltării proprii a S+T în contextul sistemului mondial al științei și tehnologiei sînt de natură a completa imaginea privind rolul potențial al științei și tehnologiei pentru dezvoltare.

Aceste aspecte intervin în cadrul celei de-a doua modalități de analiză a relației S+T / societate : știința și teh-

nologia ca obiectiv al dezvoltării societale.

Aspectul central al dezbaterilor actuale din literatură îl constituie **fundamentarea și elaborarea politicilor și strategiilor de dezvoltare tehnologică.**

Analizînd rolul S+T în dezvoltarea societală, A. Mattis⁹⁾ consideră că pentru multe țări în curs de dezvoltare folosirea rezultatelor S+T a fost necorespunzătoare, nereușind să satisfacă nevoile populației și neglijînd problemele mediului inconjurător. Redefinirea sistemului S+T trebuie să țină seama de : (1) realizarea unei dezvoltări autonome, prin forțe proprii, (2) întărirea potențialului național de S+T și (3) realizarea unei cooperări internaționale efective. Spre deosebire de dezvoltarea științei, dezvoltarea tehnologiei în mod autonom este posibilă și trebuie realizată pe baze participative, conform resurselor și aspirațiilor naționale. Caracterul de sine stătător al dezvoltării tehnologice semnifică capacitatea națională de a identifica problemele relevante pentru dezvoltare, de a alege dintr-un set de alternative soluțiile adecvate resurselor disponibile și de a găsi modalitățile specifice de implementare a acestor soluții.

Elaborarea strategiilor privind dezvoltarea S+T trebuie să aibă în vedere : orientarea către nevoile umane. Dezvoltarea centrată pe om : folosirea potențialului și resurselor endogene : asigurarea caracterului de sine stătător al dezvoltării : protejarea mediului natural : realizarea transformărilor social-economice necesare.

Aceste coordonate sînt considerate esențiale și de F. Sagasti¹⁰⁾ în proiectarea unor strategii alternative. Autorul consideră că structura definitorie pentru forma actuală de manifestare a relației S+T / societate în dezvoltarea țărilor din Lumea a 3-a este cea reprezentată în figura 2.

Caracterul de endogen/exogen al bazei științifice și tehnologice este dat de relația dintre potențialul de S+T și activitățile productive : țările din Lumea a 3-a, în care nu s-a realizat impactul potențial al S+T asupra structurilor de producție, sînt considerate ca avînd bază de S+T exogenă.

În viziunea autorului, elementele cheie în proiectarea și implementarea unei strategii de dezvoltare corespunzătoare se referă la (1) organizarea și conducerea activităților științifice, (2) dezvoltarea tehnologiilor asociate producției moderne și (3) reconsiderarea sistemelor selective a bazei tehnologice tradiționale. În stabilirea priorităților pentru S+T trebuie să intervină : ● starea potențialului național de resurse ● gama activităților tehnologice care necesită aportul cercetării științifice ● cerințele tehnologiilor tradițio-

nale care pot fi îmbunătățite prin contribuția științei ● necesitatea de a fi la nivelul mondial în acele domenii de cercetare de interes particular pentru țările Lumii a 3-a (cum ar fi, de exemplu, dezvoltarea materialelor sintetice care pot substitui produsele naturale locale).

A. Reddy¹¹⁾ formulează, într-o abordare sintetică, cele trei orientări principale ale procesului de dezvoltare al țărilor în curs de dezvoltare :

● satisfacerea nevoilor umane de bază (materiale și non-materiale) în scopul reducerii inegalităților între națiuni și în interiorul lor.

● biziarea pe forțe proprii, prin promovarea participării și controlului social.

● menținerea calității mediului inconjurător, pentru a trăi în armonie cu natura și a asigura baza de susținere pe termen lung a dezvoltării.

Un element teoretic nou introdus în discuția despre rolul și semnificația dezvoltării tehnologice este dat de conceptul de **tehnologie adecvată**. Punctul de plecare îl constituie interpretarea multidimensională a noilor tehnologii, identificarea implicațiilor posibile asupra zonelor de interfață cu celelalte subsisteme sociale și proiectarea sistemului tehnologic în concordanță cu natura interrelațiilor specifice dintre acestea. Prin decelarea de noi semnificații ale orientării și funcționării sistemului tehnologic — traductibile în plan operațional prin restructurarea obiectivelor, proceselor și măsurilor de performanță asociate sistemului —, se crează premisele necesare asigurării caracterului de **adecvare** a tehnologiilor la atributele particulare ale contextului social-economic și politic, gradului de cultură industrială și tehnologică, la cerințele puse de ridicarea calității vieții și preservarea mediului natural.

Din perspectiva problemelor țărilor în curs de dezvoltare, de exemplu, dezvoltarea tehnologică trebuie să pună accentul pe tehnologiile intensive în folosirea forței de muncă, necesitînd investiții reduse, folosind disponibilitățile existente de calificare și experiență profesională, resursele locale și sursele de energie regenerabile, avînd un caracter descentralizat și favorizînd dezvoltarea de sine stătătoare a colectivităților umane, mai ales în zonele rurale. Pentru realizarea unei dezvoltări independente, în spiritul tradițiilor naționale, este necesară realizarea unui echilibru realist între activitățile tehnologice pe scară mare și a celor pe scară mică, care să imbine organic procesele industriale centralizate cu cele descentralizate.¹²⁾

Un alt punct de vedere privind dezvoltarea tehnologică, avînd un caracter

⁹⁾ Mattis A., Science and Technology for Self-Reliant Development. IFDA Dossier, 4, 1979

¹⁰⁾ Sagasti F., Towards Endogenous Science and Technology for Another Development. Dev. Dialogue, 1, 1979

¹¹⁾ Sagasti F., Science and Technology Policies for Development: A Review of Problems and Issues (STPI Project). IFDA Dossier, 4, 1979

¹²⁾ Reddy, A.K. Technology, Development and the Environment: A Re-Appraisal Elements I. United Nations Environment Programme, FP 0408-78-01, Nairobi, 1979

¹³⁾ Jequier N., Appropriate Technology : Problems and Promises. O.E.C.D. Development Centre, Paris, 1979

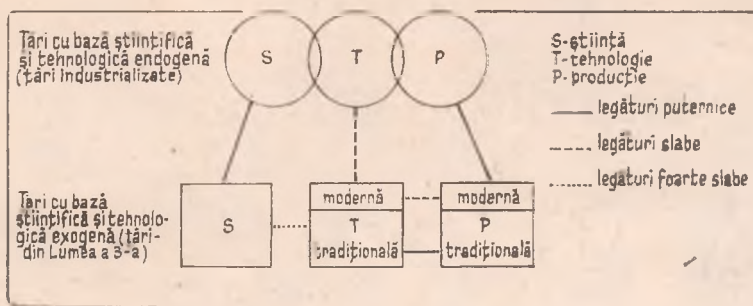

Fig. 2. Relațiile dintre știință, tehnologie și producție în țările industrializate și în țările din Lumea a 3-a [Sursa : (10)]

general și folosind un demers orientat spre probleme, este elaborat de G. Dobrov (vezi nota 4). Autorul pune în discuție scopurile care stau la baza formulării politicilor de dezvoltare ale S + T, cu implicații imediate asupra modurilor de stabilire a priorităților de dezvoltare tehnologică în cadrul diverselor sisteme de strategii.

Cerința comună, derivată din necesitățile la nivel național și internațional, este de a crea un sistem tehnologic care să permită rezolvarea problemelor legate de : (1) F — forță de muncă (locuri de muncă și productivitate), (2) E — energie (producție și utilizare), (3) M — materiale (naturale sau create de om), (4) A — apă (și în general mediul înconjurător) (5) P — pământ (utilizare și îmbunătățire).

Conducerea dezvoltării tehnologice trebuie să fie orientată către problemele de producere, transfer, implementare și control al noilor tehnologii necesitate de sistemul FEMAP și spre procesul viitor de substituție reciprocă între componentele sale, proces care este considerat un element principal al dezvoltării în perspectivă a omenirii.

Autorul subliniază necesitatea proiectării unui nou cadru conceptual în interpretarea politicilor S + T, pentru a putea stăpîni fenomenele și tendințele actuale ale dezvoltării. Între acestea sînt menționate :

- creșterea continuă a necesarului de capacitate științifică, deoarece fiecare nouă generație tehnologică sau noile tipuri de produse reclamă eforturi sporite de cercetare și dezvoltare experimentală.

- necesitatea creării unei noi calități a sistemelor tehnologice, definită în sensul conceptului de tehnologie adecvată.

- necesitatea îmbunătățirii vitezei de creștere a eficienței în utilizarea imenselor resurse alocate dezvoltării S + T.

- scăderea rolului „pieței libere“ de regulator automat al procesului de generare a schimburilor tehnologice

- creșterea rolului diferitelor forme de cooperare internațională și conlucrare tehnologică în realizarea progresului tehnologic.

Este subliniată necesitatea unei preocupări deosebite pentru proiectarea componentei tip „orgware“ (în sensul definiției date tehnologiei, anterior prezentată) deoarece practica a demonstrat în multe cazuri că sistemele tehnologice pe scară mare nu au atins performanțele dorite, deși erau asigurate condițiile necesare privind calitatea mijloacelor tehnice și nivelul de calificare

al forței de muncă. Proiectarea adecvată a cadrului organizational de utilizare a tehnologiei implică, la nivel macro, reconsiderarea reglementărilor de natură economică și legală (sistemul de prețuri, taxe, stimulente, restricții) și la nivel micro, aspecte legate de soluțiile structurale de organizare, procedurile de conducere și educare a forței de muncă, serviciile de reparație și întreținere, precum și modalitățile speciale de interacțiune cu celelalte sisteme.

Printre problemele societale critice la care trebuie să facă față noile politici de dezvoltare — în cadrul căroră dimensiunea de organizare a progresului tehnologic apare ca prioritară —, autorul consideră : (1) creșterea accelerată a productivității muncii și reducerea șomajului, ca rezultat al utilizării generalizate a noilor tehnologii adecvate, (2) rezolvarea problemei complexe a alimentației și agriculturii, pe baza realizării sistemice a noilor tehnologii, (3) „revoluția albastră“ în mediul înconjurător, ca urmare a oportunităților tehnologice în perspectivă și (4) crearea unor tehnologii cu „pierderi nule“ pentru întregul lanț al proceselor de producție, începînd cu descoperirea resurselor și terminînd cu realizarea bunurilor de utilizare.

Observații finale

DIN succinta schiță a „hărții“ problematice legate de rolul S + T în dezvoltarea contemporană se pot desprinde atît atitudinile de încredere și optimism privind capacitatea potențialului actual de cunoaștere de a face față problemelor dezvoltării cît și îngrijorarea privind utilizarea rezultatelor S + T în practica socială. În acest sens, fără a mai insista asupra caracterului irațional al folosirii științei și tehnologiei de către marile puteri pentru înarmare, vom sublinia aspectele legate de modul inadecvat de promovare și incorporare a sistemului S + T în strategiile de dezvoltare. În cazul multor țări în curs de dezvoltare, situația se explică mai ales prin slaba participare a comunității științifice ca partener angajat și responsabil în procesele de decizie și control la nivel societal.

Documentele programatice privind evoluția social-economică a României pun în evidență importanța pe care conducerea politică o acordă dezvoltării sistemului S + T național.

Înțelegerea corectă a noii calități ce trebuie realizată în „producția“ de știință și tehnologie, a mutațiilor ce se impun precum și a impactului lor asu-

pra obiectivelor sistemului S + T necesită o riguroasă aprofundare atît a premiselor care stau la baza dezvoltării societății românești cît și a problemelor centrale care reclamă cu necesitate contribuția științei și tehnologiei.

Orice scenariu al dezvoltării României pe termen mediu și lung trebuie să reflecte scopul prioritar al atingerii unui potențial social-economic, industrial și agricol, adecvat contextului național și relevant pe plan internațional, pe baza resurselor oferite de revoluția științifică și tehnică contemporană, a realizării celei de-a doua revoluții industriale — avînd ca element motor industriile informatice —, și în spiritul modelului românesc al calității vieții, la nivel societal și individual.

După părerea noastră, construirea și evaluarea variantelor alternative ale politicilor și strategiilor științifice și tehnologice menite să materializeze acest scop trebuie să se bazeze pe răspunsuri realiste la întrebările generate de :

- analiza proceselor fundamentale de substituție multiplă între energie, substanță și informație și impactul lor asupra sistemelor vii, spațiului și timpului.

- Vom menționa astfel impactul prefigurat al revoluției informatice asupra formării intelectuale a individului și, în sens larg, asupra „inteligenței“ sociale, cu consecințe potențiale privind dinamica proceselor de învățare la nivel societal, organizațional și individual, a realizării unui model de dezvoltare societală intensiv în folosirea know-how-ului și cu consum energetic redus. Un efect particular va fi, de exemplu, legat de problema unei noi gestiuni și redistribuirii a timpului social, în special a timpului de muncă.

- identificarea mutațiilor previzibile în dinamica valorilor și a nevoilor social-economice și politice și prefigurarea în mod corespunzător, a modelelor conceptuale și a problemelor asociate dezvoltării social-economice, precum și a necesarului de știință și tehnologie.

- investigarea prospectivă a evoluției sistemului S + T — considerat ca obiectiv prioritar de dezvoltare —, și elaborarea unor politici de dezvoltare tehnologică adecvate configurației anticipate a contextului social-economic, uman și ecologic, național și internațional.

- investigarea schimbărilor în desfășurarea proceselor tehnologice pe scară mare, a interdependențelor dintre tehnologiile fizice, biologice, sociale și de cunoaștere științifică, precum și a interacțiunilor dintre spațiul tehnologic și respectiv, societate, populație și mediul natural.

- descoperirea și proiectarea de noi resurse endogene —, materiale și spirituale —, pentru realizarea unei dezvoltări societale de sine stătătoare.

Așa cum observa C.W. Churchman :⁽³⁾ Demersul sistemic constă în mod real dintr-o dezbateră continuă între diversele puncte de vedere asupra societății, iar natura demersului sistemic rezidă într-o continuă percepție și insatisfacție, o continuă re-vedere a lumii, a întregului sistem și a componentelor sale. Direcțiile de reflecție sugerate conturează doar una din posibilele perspective alternative de interpretare a fenomenului complex al dezvoltării.

A. VASILESCU

Universitatea din București

⁽³⁾ Churchman, C. W. The Systems Approach. Delta Book, New York 1966

IN CADRUL gândirii economice românești se relevă, prin însemnătatea și semnificațiile sale, conceptul școlii de economie agrară, înmănunchind idei valoroase cu privire la rolul și funcțiile agriculturii în procesul dezvoltării și modernizării economiei naționale, rol și funcții privite în dinamica interacțiunii dintre agricultură și industrie. Unii dintre cei mai reprezentativi economiști ai școlii românești de economie agrară au fost – în ordine cronologică – P. S. Aurelian, S. P. Radianu, Gh. Ionescu-Sisești. Ce teze, idei esențiale, interesante se desprind din lucrările acestor economiști?

Mai înainte de toate, trebuie arătat că problema structurii economiei României, a raportului dintre industrie și agricultură au făcut obiectul unor ascutite polemici timp de aproape un veac; un răspuns definitiv în acest sens a fost dat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1945. În focul acestor polemici, școala românească de economie agrară și-a precizat poziția justă față de rolul și locul agriculturii în economia românească, față de raportul dintre agricultură și industrie. Teza de la care se pornea era aceea că, în condițiile țării noastre, agricultura constituie o ramură fundamentală a economiei naționale – precept enunțat în 1874 de către P. S. Aurelian în articolul „Necesitatea industriei și a industriilor agricole în particular, pentru agricultura română”. Această teză a fost dezvoltată de către S. P. Radianu, care, în prefața la ale sale „Studii de Economie Rurală” din 1882, declara agricultura ca un izvor al „bogăției și fericirii noastre dinăuntru” și instrument „al puterii noastre în afară”⁽¹⁾. Agricultura era privită ca „bază a bogăției națiunilor, industria... care procură omului lucrurile cele mai utile vieții lui... fundamentul și sprijinul genului omenesc, care procură celor mai multe industrii și manufacturilor materiile prime pe care (acestea, n.n.) le pun în lucru”⁽²⁾.

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (1)

sitatea industriei și a industriilor agricole în particular, pentru agricultura română”. Această teză a fost dezvoltată de către S. P. Radianu, care, în prefața la ale sale „Studii de Economie Rurală” din 1882, declara agricultura ca un izvor al „bogăției și fericirii noastre dinăuntru” și instrument „al puterii noastre în afară”⁽¹⁾. Agricultura era privită ca „bază a bogăției națiunilor, industria... care procură omului lucrurile cele mai utile vieții lui... fundamentul și sprijinul genului omenesc, care procură celor mai multe industrii și manufacturilor materiile prime pe care (acestea, n.n.) le pun în lucru”⁽²⁾.

Gh. Ionescu-Sisești face un pas mai departe în sublinierea importanței cu totul deosebite a agriculturii pentru întregul organism economic, punând pe prim plan faptul că „agricultura creează bunuri economice noi”. Teza după care „agricultura este temelia întregii economii naționale”, el o motivează prin aceea că „ea furnizează nu numai produse de primă necesitate pentru om, dar și materia primă pentru cea mai mare parte din industrie. Ea condiționează astfel direct și nemijlocit existența popoarelor”⁽³⁾.

Om de știință cu o solidă cultură economică și umanistică, S. P. Radianu întreprinde o vastă și îndepărtată incursiune în istoria omenirii, pentru a demonstra rolul pe care agricultura l-a avut în înflorirea și decăderea diferitelor civilizații (egipteană, greacă, romană, ebraică, chineză etc.). După părăsirea lui, experiența istorică ne arată ce putere reală se află în agricultură. Ba mai mult, – sublinia Radianu – istoria procură asemenea numeroase exemple chiar și în timpurile moderne, deoarece cele mai bogate și mai puternice state sînt cele care au o agricultură de frunte, izvor al prosperităților publice și particulare. De aceea – se arată mai departe – problema dezvoltării agriculturii este de mare acuitate și actualitate cînd guvernele tuturor națiunilor se ocupă de

FIȘE

Elemente de analiza valorii

● Așa cum realitatea economică o cere, metoda de analiză a valorii produselor trebuie să fie utilizată într-o măsură mult mai mare decît pînă în prezent în activitatea de concepție – proiectare, înscriindu-se ca unul din instrumentele cele mai importante ale acțiunii de reducere a costurilor materiale, de ridicare a calității și a eficienței

producției și de raționalizare a muncii. În acest cadru, autorii lucrării ELEMENTE DE ANALIZA VALORII, recent apărută la Editura Academiei R.S.R., Paul Petrescu și Teodor Gherasim, încearcă să-și aducă o contribuție la difuzarea metodei de analiză a valorii, descifrînd atât limbajul ei rațional și deductiv cît și acela intuitiv și creativ. În vederea stimulării interesului de aplicare a analizei valorii în toate ramurile economiei, lucrarea trece în revistă tehnicile specifice acestor noi metode de raționalizare – auxiliare importante ale teoriei deciziei, cît și principalele instrumente de stimulare a creativității și de elaborare a soluțiilor constructive corespunzătoare.

Profilul cadrelor economice

● În studiul „Elemente globale de raționalizare a muncii” (Elemente ale proiectării globale de cadre, determinate în planificarea formării cadrelor economice și a celor înrudite cu acestea), publicat de revista iugoslavă EKONOMSKI PREGLED (nr.11-12/1980), dr. Milan Jurina arată, între altele, că în structura cunoștințelor necesare cadrelor economice, în general a celor care își desfășoară activitatea în economie, au loc și se

vor manifesta în tot mai mare măsură schimbări calitative însemnate, mai ales prin: „cibernizarea” tuturor profesiunilor economice și a celor înrudite; „intelectualizarea” profesiunilor, ceea ce înseamnă creșterea a celor activități și sarcini a căror efectuare cere operațiuni intelectuale din ce în ce mai complexe; extinderea a ceea ce se numește „muncitor colectiv”, cu alte cuvinte constituirea unor echipe de specialiști – corespunzător complexității activității lucrătorilor, echipe în cadrul cărora cadrele economice trebuie să aibă cunoștințele multilaterale necesare contactului cu celelalte cadre de specialiști. Totodată, menționează M.J., organizarea mai bună a muncii în unitățile economice și neeconomice reclamă tot mai multe cadre economice și din profesii înrudite acestora ale căror sarcini cunosc deopotrivă o universalizare și specializare crescîndă.

Publicitate industrială

● Comparînd sistemul de publicitate industrială practicat de S.U.A. și pe cel aflat în uz în Franța – publicitatea industrială constituind unul dintre importante canale prin care se desfășoară relațiile, economice tot mai complexe, dintre întreprinderi – Dominique Boudet ramarcă, în articolul „Communication Indus-

trielle: Le modèle américain” publicat în numărul din 16 iulie a.c. al revistei L'USINE NOUVELLE un plus de eficacitate în cazul sistemului american. Acest fapt ar avea, potrivit autoarei, două cauze mai importante. În primul rînd, existența unor rețele de publicitate industrială care cuprînde, deopotrivă, agenții publicitare de talie mică și mari unități specializate. Într-o atare structură organizatorică agențiile de talie mică au rolul de a afla care sînt clienții potențiali pentru un anumit tip de produs; o dată identificată clientela potențială, își încep activitatea unitățile specializate care definesc cele mai eficiente strategii de promovare a produsului pe segmentele de piață considerate. Cea de a doua cauză a eficienței sistemului publicitar american, apinează D.B., rezidă în însăși calitatea informației, mesajele publicitare fiind exprimate clar, simplu, sintetizînd cele mai importante informații ce pot fi recepționate rapid de beneficiarii potențiali.

Perfecționarea instrumentelor de planificare

● În articolul „Osigureavane balansirano ikonomiesko razvitiie” (Asigurarea unei dezvoltări economice echilibrate), publicat în nr. 3/181 al revistei bulgare

trebuințele pozitive și neapărate ale populațiilor ce sporesc în fiecare zi" 4).

Referirile din școala românească de economie agrară aveau în vedere nu numai rolul, însemnătatea agriculturii în cadrul economiei ci și analiza priorităților în dezvoltarea economică a țării. În vestita sa lucrare „Terra nostra”, apărută pentru prima dată în 1875, P. S. Aurelian, cu modestia proprie omului de știință, nu își atribuie calitatea de a putea elabora un program general de dezvoltare economică a țării, ci se mărginește la „a arăta care dintre diferitele ramuri ale producției, agricultura, comerțul și industria, merită înțietatea în programul nostru economic”. În acest cadru Aurelian subliniază necesitatea vitală a dezvoltării industriei, evidențind, totodată, atenția care trebuie acordată pe această bază agriculturii, care și ea condiționează în mod hotărâtor — în corelație cu industria — progresul economic. Reținând această teză, S. P. Radianu arată că „baza bogățiilor noastre este netăgăduit solul, pe de-o parte; și, pe de alta, dintre toate țările lumii, România este cea mai aptă, prin natura solului și a cliimei sale, prin abundența apelor și a vânturilor terenurilor ei, prin varietatea expozițiilor, geniul și activitatea locuitorilor, la dezvoltarea și perfecționarea agriculturii”. În al doilea rând, după convingerea lui S. P. Radianu, practicarea unei agri-

culturi intensive, în condițiile dezvoltării industriei, este baza neschimbătoare a măririi și puterii statelor, pe care se poate clădi în mod sănătos comerțul, a bună parte din industria lor. Nu întâmplător — arată Radianu — lumea antică l-a reprezentat pe Atlas purtând cerul pe umeri și negăsind alt punct de sprijin decât pământul. În rezumat, S. P. Radianu afirmă că „Dezvoltând agricultura, clădim edificiul pe temelii cărora întindem relațiile comerciale, însuflețim și industria... Noi dorim nu antagonismul, ci solidaritatea între agricultură, industrie și comerț.” 5) Semnificativă pentru relevarea într-un anume sens a locului agriculturii în organismul economic al țării este categoria citată de Radianu după Mirabeau. „Statul este un arbore — spunea Mirabeau: rădăcinile îi sînt agricultura, trunchiul este populațiunea, crăcile sînt industriile, foile și florile sînt artele și comerțul. Cu rădăcinile sale, arborele își trage sucurile nutritive din sol, sucurile devin sevă și seva se concentrează în trunchi pentru a-l hrăni și produce crăci, flori și foi, părțile cele mai plăcute ale arborelui. Dacă insectele vătămă rădăcinile arborelui ori solul nu este propice la dezvoltarea lui, în deșert soarele ar încălzi și ploaia ar cădea, arborele va pieri, dacă nu lecuiem rădăcinile. Prin urmare, fără rădăcini — arborii mor, fără agricultură — statele pier”.

În concepțiile economiștilor români citați, dezvoltarea agriculturii nu presupunea nici pe departe neglijarea industriei și comerțului și cu atât mai puțin dezvoltarea unilaterală a economiei. De exemplu, P. S. Aurelian scria că „nu am înțeles că industria și comerțul trebuiesc neglijate”... „interesele noastre ne povățuiesc ca să ne îndrumăm pe calea de a deveni un popor în același timp agricultor, manufacturier și comerciant”. P. S. Aurelian se ridica cu fermitate împotriva celor care propovăduiau menținerea României ca o țară numai agricolă; el se referea la „economiiști de cabinet și acea mulțime de indivizi care, în lipsă de convingeri dobândite prin studii și cercetări, în viața practică, se mulțumesc a se lua după alții”, căutînd să-i convingă pe români că „ei și țara lor sînt făcuți doar pentru agricultură” în raport cu alte țări care se industrializează.

prof. dr. Oprea PARGALĂ

- 1) S. P. Radianu — Studii de Economie Rurală, edițiunea a II-a. București, 1903, pag. 1
 2) S. P. Radianu. op. cit. pag. 1
 3) Gh. Ionescu-Sisești — Politică agrară cu privire specială la România. București, 1913, pag. 25
 4) S. P. Radianu. op. cit. pag. 7
 5) S. P. Radianu. op. cit. pag. 265

IGNOMICESKAIA MISLIA, P. Mastikov analizează o serie de aspecte metodologice privind sporirea capacității instrumentelor de planificare de a contribui la asigurarea echilibrului dezvoltării complexului economic național în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și potrivit restricțiilor ce decurg implacabil în condițiile crizei de materii prime și energie.

Este subliniată în acest cadru necesitatea detalierii bazei informaționale a planului — element vital al asigurării unei proporționalități dinamice a ramurilor și subramurilor economiei — prin largirea competențelor unităților de producție. În ansamblul măsurilor apte să asigure perfecționarea sistemului de planificare macroeconomică, susține P.M., un domeniu important îl constituie, de asemenea, asigurarea unor criterii cât mai riguroase de determinare a rezervelor de plan — element de bază în asigurarea unei capacități sporite de adaptare a economiei la fluctuațiile pieței mondiale. Totodată, se arată în articol, pentru a spori contribuția forței de muncă — pe latura sa de factor intensiv —, la dezvoltarea economică, sistemul de retribuție trebuie să stimuleze și, totodată, să reflecte mai nuanțat participarea fiecărui om al muncii la realizarea obiectivelor economice. În acest sens este avansată ideea dimensionării cuantumului retri-

buției în funcție de un ansamblu de indicatori: productivitatea muncii, economiile de materii prime și energetice, venitul la 100 leva fondului fixe, nivelul de calificare a personalului etc.

Productivitatea în construcții

● Yves Aubert întreprinde, în studiul „Perspectives et contraintes de l'innovation dans le bâtiment”, publicat în numărul din iulie a.c. al revistei MANAGEMENT FRANCE, o analiză de detaliu a evoluției productivității în sectorul construcțiilor în Franța. Dacă în perioada postbelică, ritmul de creștere a productivității în ramura construcției a fost considerabil, afirmă Y.A., în ultimii doi ani a devenit vizibilă o tendință de plafonare sau chiar descreștere a nivelului indicatorului amintit. Cauzele sînt de natură diferită: cerințele în continuă diversificare ale beneficiarilor, restricțiile ce decurg din respectarea unor prescripții de ordin arhitectural, efectele crizei energetice care a determinat scoaterea din uz a unor tehnologii înalt performante atît în ce privește materialele de construcție cit și izolarea termică a clădirilor.

Izvorînd din necesitatea menținerii unui echilibru între costul locuințelor și puterea de cumpărare a populației, întreprinzătorii

care activează în acest domeniu, apinează Y.A., trebuie să realizeze importante reduceri ale costurilor de producție și, deci, să sporească productivitatea. Dar, căile de realizare practică a sporului de productivitate vor fi, neîndoios, altele decît cele tradiționale dacă se iau în calcul restricțiile amintite. Între cele mai importante autorul amintește: crearea unei industrii de componente care să permită deopotrivă serii mari și diversitate ridicată a construcțiilor; promovarea unei concepții integrate care să elimine separația între faza de concepție, producere și exploatare a clădirilor; promovarea mai susținută a informației — modalitate verificată de optimizare a gestiunii costurilor de producție etc.

● Apărută recent la Editura politică, lucrarea lui Aurel Drăguț MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII tratează o problemă cu profunde implicații în lumea contemporană. Pornind de la considerația că migrația internațională contribuie într-o mare măsură la adîncirea decalajelor dintre diferitele regiuni ale globului, autorul arată că ea nu se reduce la o simplă schimbare de domiciliu, ci că „afectează întregul sistem de relații familiale și grupale, formale și informale, profesionale și culturale, etnice și politice ale

persoanelor mobile”, fiind urmată de un lanț întreg de restructurări și replieri de natură socio-culturală. Investigînd un bogat material documentar, lucrarea citată abordează probleme de un deosebit interes: incidențele economice, sociale, culturale și politice ale migrației, direcții actuale de deplasare în migrația internațională, subdezvoltarea și „exodul de inteligență”, statistici și semnificații ale migrației forței de muncă etc.

NICICIND omul nu a fost preocupat mai mult de influența științei asupra naturii și asupra lui însuși ca acum. Temerile și îndoielile sale primesc dinamica Terrei în cosmos, raporturile lui cu natura din care face parte, raporturile dintre popoare, raporturile cu semenii săi în cerul mai mic sau mai mare în care își desfășoară viața, raportul dintre faptele sale și propria-i conștiință, raportul dintre „El“, ca tot, și „Știință“ ca tot, raporturile dintre „El“ și cultura modernă etc. etc. Nu-i de mirare că, în aceste condiții, problematica filozofică a omului contemporan, deși, la prima vedere, pare să repetă universul de preocupări ale generațiilor trecute, are o amploare, o complexitate și o amplitudine pe care, cu un secol, două, înainte, nimeni nu le-ar fi bănuț. În același timp, oricât ar părea de curios la început, întreaga problematică privind „Omul“ și „Mediul“ său, ba chiar și cea a vieții sale interioare, dă la iveală cele mai neașteptate implicații sociale, economice și tehnice. Științele naturii se îngemănează tot mai mult cu științele despre om și societate. Se înaintează, astfel, spre ceea ce, cu mai mult de un secol în urmă, prevedea Karl Marx:

„Cu timpul, științele naturii vor îngloba în sine știința despre om, după cum știința despre om va îngloba în sine științele naturii; vă fi o singură știință“¹⁾. Iar revoluția științifică-tehnică din zilele noastre impulsionează, neîndoios, dar în mod dialectic, în această direcție. Lucrarea lui **VALTER ROMAN** „**Limite sau cotitură**“²⁾, ilustrează o astfel de tendință.

Diapazonul volumului este dintre cele mai cuprinzătoare: știința în serviciul dezvoltării economico-sociale, mecanismul progresului științific, permanenta interpretare a lumii în continuă schimbare, procesul neconștient de reinnoire a gândirii revoluționare marxiste, epoca contemporană și gândirea marxistă. Astfel, cunoscut prin lucrările sale de peste trei decenii, profesorul Valter Roman se prezintă cititorului, prin noua sa carte, cu o serie de reflecții — dintre care unele îmbunătățesc pe altele mai vechi — de stringență actualitate și viu interes. Din acest punct de vedere, de la început atrage atenția studiul „Legile lumii materiale și legile dezvoltării științei“. Evidențind unitatea lumii obiective naturale, sociale și psihice, precum și a științelor care o studiază, autorul preciză

zează că sublinierea comunității adică a științelor naturii și a științelor sociale marchează faptul că, pentru prima oară în dezvoltarea seculară a științei, izolarea și contrapunerea celor două mari ramuri ale ei sînt învinse definitiv și se deschid perspective nelimitate pentru dezvoltarea atît a uneia cit și a celeilalte. Aceasta înseamnă, totodată, stabilirea legăturii organice, reciproce dintre științele naturii și științele sociale, legătură care le fructifică pe amîndouă și constituie izvorul tăriei lor.

În același sens, Valter Roman opinează că recunoașterea legăturii și influenței reciproce a diferitelor ramuri ale științei în dezvoltarea lor, a faptului că diferitele ramuri

ție, științifică a unei asemenea probleme — se scrie în lucrare — înseamnă atragerea în cîmpul nostru vizual, în judecata noastră a factorului **cultură**. Este probabil tere-nul cel mai sigur care poate să ne ducă la înțelegerea acestei probleme. Firește, trebuie să avem în vedere existența unei culturi materiale și a unei culturi spirituale. Dacă sfera culturii materiale a unei societăți este determinată, în esență, de avuția națională, asupra căreia exercită o influență puternică gradul de dezvoltare a științei, cultura spirituală (deși nu este o entitate cantitativă) reprezintă acea parte a vieții care face din om stăpîn al naturii.

Deși cultura materială constituie acea bază pe care se

tehnologizarea, robotizarea proceselor de producție) limitează, într-un anumit sens, libertatea omului (care rezultă și din alte convingeri legate de dezvoltarea tehnologiilor și a vieții politice contemporane), cultura spirituală favorizează dezvoltarea personalității umane, a independenței, a fericirii sale. Prin această prisină se subliniază că au perspective, au un viitor acele structuri sociale, acele țări în care cultura spirituală are toate posibilitățile de a prospera. Evident că o analiză mai adincă a dialecticii raporturilor dintre cultura spirituală și cea materială, ca și dintre ambele și fericirea omului ar fi adăugat valențe și lumini noi acestor interesante preocupări ale studiului.

Neîndoios, partea lucrării consacrată reinnoirii continue a gândirii revoluționare marxiste prezintă pentru cititori un interes deosebit, datorită abordării de către autor a problemelor pe o bază care se doarește lucidă și cu o largă armătură de argumente. Ceea ce caracterizează pe Valter Roman este faptul că el pornește de la spiritul și forța extraordinară a marxismului, care rezidă în metoda acestuia și, de aceea, pe bună dreptate, consideră că marxismul nu poate fi o dogmă, ci doar o călăuză în acțiune, nu poate rămîne același, neschimbat, ci dinamic, el se reinnoiește, se îmbogățește continuu, nu oferă șabloane, ci cheamă la gândire și acțiune creatoare potrivit condițiilor concrete în continuă mișcare. Respectarea însăși a esenței marxismului presupune abordarea creatoare a problemelor. Pe baza unor largi incursiuni istorice, ca și în diferite alte domenii, autorul demonstrează că teoria marxistă se dezvoltă neîncetat, ea a fost, este și rămîne temeiul teoretic în cadrul marelui torent al schimbărilor continue ce au loc în lume.

Lectura studiilor lui Valter Roman, înmănușate în volumul „Limite sau cotitură“, îndeamnă, evident, pe cititor la meditație. În fond, aceasta o presupune chiar autorul atunci cînd, în „Cuvînt înainte“, după ce își prezintă frămîntările, își expune și convingerea generală: Sesizarea, înțelegerea limitelor și modificarea (schimbarea) stărilor care împiedică progresul, deci realizarea unor cotituri, este garanția pentru ca omul să nu se mai simtă străin în lumea în care trăiește și pe care trebuie s-o înțeleagă și s-o modeleze cit mai bine.

prof. dr. docent
N. N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al
Academiei R.S.R.

LIMITE SAU COTITURĂ

ale științei nu se dezvoltă izolat, independent una de alta, a avut și are o deosebită importanță metodologică. Încercarea de a dezvălui unele legi ale progresului științei este meritorie prin punerea problemei.

Interesante sînt și eforturile autorului de a dezvălui (în studiul „Revoluția științifică-tehnică și noua revoluție industrială“) legătura dialectică principială dintre relațiile de producție și forțele de producție în lumea contemporană. atît pe exemplul capitalismului. cit și pe cel al socialismului. Se impune, de asemenea, atenției și studiul, elaborat împreună cu prof. M. Drăgănescu, „Evoluția inteligenței artificiale, a inteligenței umane și a corelației dintre ele. Consecințele sociale ale tehnologiei inteligenței artificiale“. În afară de dezbaterile raportului dintre inteligența artificială și cea umană, interesant prin el însuși, acest studiu atrage atenția prin dezbaterile problematice răspunderii omului de știință contemporan. Responsabilitatea personală a omului de știință, se subliniază în lucrare, nu poate fi separată de problemele sociale, prima reprezentînd doar o parte (integrantă) a celei de a doua.

Autorul supune dezbaterii și problema factorilor care determină caracterul progresist al unei anumite structuri social-politice existente și chiar al unei orînduiri. Tratatul aten-

de dezvoltă cultura spirituală, totuși aceasta din urmă determină, în ultimă instanță, dezvoltarea personalității umane, ceea ce — după cum se știe — reprezintă factorul determinant al progresului omenirii. Marea diferență dintre cultura materială și cea spirituală constă, potrivit opiniilor avansate în lucrare, în aceea (și aceasta explică nu puține fenomene și procese ce au loc în capitalism și socialism) că, pe cînd avuția materială (care se află în afara omului) este folosită, cheltuită de-a lungul timpului și necesită o reinnoire continuă, avuția spirituală (cunoașterea, știința, arta) se păstrează și se transmite de-a lungul secolelor, din generație în generație, și poate evolua datorită propriilor sale legitați interne.

Dacă prima are, fără îndoială, anumite limite în creșterea sa, a doua — ca și gândirea — nu cunoaște asemenea limite. Datorită acestor caracteristici și considerațiuni se poate afirma că nivelul, calitatea culturii spirituale ar fi în fond acele criterii la care s-ar putea raporta caracterul progresist și chiar superioritatea unor strategii sociale, a unei orînduiri. Deși i s-ar putea aduce o serie de obiecții și corecturi, teza supune atenției o problemă de maximă însemnătate și nu poate fi ocolită. Este, de asemenea, semnificativ sublinierea că, dacă dezvoltarea culturii materiale (banda rulantă, automatizarea,

¹⁾ K. Marx și Fr. Engels, Manuscrise economico-filozofice (din 1844, în „Scrieri din tînerete“, Ed. politică, 1968, p. 583

²⁾ Valter Roman, **Limite sau cotitură**, Ed. științifică și enciclopedică, 1981

Inflație și lichiditate

ECONOMIA mondială s-a caracterizat în ultimii 10—15 ani atât prin accentuarea inflației, cât și printr-o adevărată explozie a lichidității internaționale. În ce măsură aceste două fenomene sînt legate între ele?

La prima vedere, corelația dintre inflație și lichiditate pe plan mondial apare ca evidentă. Se apreciază, în acest sens, că majorarea rapidă a lichidității internaționale (respectiv a cantității de bani din relațiile internaționale) a constituit una din cauzele majore ale inflației mondiale și invers, inflația mondială a contribuit la creșterea rapidă a lichidității internaționale. Teza, împărtășită de mai mulți cunoscuți economiști, între care menționăm pe Gottfried Haberler, Milton Friedman și Alexander Swoboda, constituie o extrapolare, la nivel mondial, a disputatului argument monetarist, conform căruia inflația din economiile occidentale ar fi cauzată de expansiunea masei monetare interne.

Așa cum pe planul economiilor naționale explicația monetaristă a inflației a primit multiple și fundamentate critici, pe planul economiei mondiale simplificarea corelației dintre inflație și lichiditatea internațională este vulnerabilă. Încă din 1973, vicepreședintele Băncii Federale a R.F.G., dr. Otmar Emminger, atrăgea atenția că „legătura dintre lichiditatea internațională și inflație nu este simplă și directă, deși, fără îndoială explozia de lichiditate după anul 1970 are anumite tangențe cu accentuarea inflației”¹).

Vom încerca în cele ce urmează să scoatem în relief citeva din aspectele mai importante ale acestei corelații.

Ce spun datele statistice

CREȘTEREA prețurilor bunurilor de consum — unul din indicatorii cel mai frecvent utilizați pentru a ilustra evoluția procesului inflaționist — a cunoscut o evidentă accelerare pe plan mondial în ultimele două decenii. Astfel, în țările capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E., acest indicator s-a situat la 2—4% între anii 1960 și 1965, 4—6% între anii 1965 și 1970, 5—7% între anii 1970 și 1973 și 8—15% între anii 1974 și 1980.

În ceea ce privește lichiditatea internațională, vom folosi doi indicatori: pentru lichiditatea internațională în sens restrîns suma rezervelor oficiale (aur, devize, poziție de rezervă la F.M.I., drepturi speciale de tragere), iar pentru lichiditatea internațională în sens larg suma rezervelor oficiale și a depozitelor în eurovalute²).

Rezervele oficiale ale țărilor, mai puțin aurul, au crescut de aproape șase ori în decursul deceniului trecut, de la 70 miliarde dolari în 1970 la circa 400 miliarde dolari în 1980. Creșterea s-a datorat în cea mai mare măsură evoluției ascendente a rezervelor valutare, în special a celor în dolari. La aceasta trebuie adăugată creșterea valorică, de peste 20 ori, a rezervelor de aur, de la 35 miliarde dolari în 1970 la peste 700 miliarde dolari în 1980 (fizic, rezervele de aur monetar

au rămas relativ stabile în perioada menționată, la circa 1 miliard uncii, respectiv aproximativ 30 000 tone, dar prețul pieței a evoluat de la 35 dolari pe uncie în 1970 la 500—800 dolari pe uncie în 1980. Per total, suma rezervelor oficiale ale țărilor a cunoscut în perioada 1970—1980 un salt de 11 ori.

Piața eurovalutelor (suma depozitelor bancare în dolari, mărci vest-germane, franci elvețieni și alte monede convertibile care se află în circuitul internațional, în afara țărilor emitente) a marcat majorări de și mai mare amploare. Volumul brut al pieței a fost de 7 miliarde dolari în 1960, 100 miliarde dolari în 1970, 903 miliarde dolari în 1978 și circa 1410 miliarde dolari în 1980. Avînd în vedere majorarea pieței eurovalutelor de peste 14 ori în ultimul deceniu, înseamnă că volumul lichidității internaționale în sens larg (rezervele oficiale și eurovalutele) a crescut în același interval de circa 12,5 ori, sau cu 26% pe an.

Evoluția în asemenea ritmuri a lichidității internaționale este, fără îndoială, inflaționistă, cu atât mai mult cu cât creșterea medie anuală a volumului comerțului internațional a slăbit, de la 9% în intervalul 1962—1972, la 7% în intervalul 1973—1979. O slăbire ușoară a înregistrat și ritmul de creștere a economiei mondiale. Diferența între ritmul anual de creștere a lichidității internaționale și cel al comerțului internațional în deceniul trecut este mult prea mare pentru a putea fi explicată prin necesitatea de a acoperi lipsa de lichiditate a anilor '60, sau amploarea mișcărilor de capital odată cu generalizarea flotării cursurilor de schimb. Această diferență s-a reflectat cu siguranță în proliferarea presiunilor inflaționiste la scara economiei mondiale. În condițiile unei asemenea curbe ascendente a lichidității internaționale, „nu este de mirare că avem inflație”, remarcă un analist occidental. „Este de mirare că nu avem o inflație mai mare”³).

Distribuție inechitabilă

DATELE statistice atestă existența unei corelații destul de strîns între fenomenul inflaționist mondial și creșterea lichidității internaționale. De la început, însă, apar o serie de elemente discutabile.

În primul rînd, inflația s-a accentuat în economia mondială începînd cu mijlocul deceniului 1960—1969, adică într-o perioadă în care lichiditatea internațională a crescut în ritmuri foarte modeste (circa 3% pe an, față de 9% pe an creșterea comerțului internațional). Cu alte cuvinte, declanșarea procesului de accelerare a inflației mondiale a avut loc într-o perioadă în care se manifesta nu un exces, ci o penurie de lichiditate internațională. Este semnificativ, de asemenea, faptul că ritmul anual de creștere a lichidității internaționale a slăbit de la 3,6% în perioada 1960—1964, la 2% în perioada 1965—1969, în timp ce ritmul anual de creștere a prețurilor bunurilor de consum pe ansamblul O.C.D.E. s-a mărit de la 2,6% la 4,2%.

În al doilea rînd, volumul brut al pieței eurovalutelor nu constituie un indicator prea fidel, deoarece el cuprinde toate depozitele interbancare de pe această piață. Ca urmare a fluctuațiilor de curs și a altor condiții monetar-financiare specifice, în ultimii ani operațiunile dintre bănci (plasarea reciprocă de depozite, acordarea de credite etc.) au cunoscut un avînt vertiginos, ceea ce a dus la „umflarea” volumului brut al pieței. Dacă din volumul brut al pieței se deduc operațiunile interbancare efectuate, se obține volumul net al pieței, care a fost de 540 miliarde dolari în 1978 și 843 miliarde dolari în 1980, adică jumătate din volumul brut.

O corecție asemănătoare este valabilă pentru volumul rezervelor oficiale, avînd în vedere că prețul aurului pe piață a scăzut de la 800 dolari pe uncie în ianuarie 1980 la circa 450 dolari pe uncie în prezent. În consecință, se pot formula mai multe obiecții care să conteste creșterea de 12,5 ori a lichidității internaționale.

În al treilea rînd, deși unii indicatori — ca volumul rezervelor oficiale sau cel al pieței eurovalutelor — atestă existența

¹) Dr. Otmar Emminger, „Inflation and the International Monetary System”, paper presented to „The Per Jacobsson Foundation”, Basle, 16/6/1973. Bank for International Settlements, Press Review, 20/6/1973.

²) Cifrele statistice sînt preluate din publicația americană Bache, Commodity Research, Currency Perspectives, vol. III, nr. 7, sept. 1980.

³) Bache, op. cit.

unui exces de lichiditate în relațiile internaționale, alți indicatori denotă o situație relativ deosebită. Dintre acestea din urmă, menționăm nivelul record al dobinzilor pe piața eurolorilor, de 13—15% în 1974—1975 și 20—23% în 1980—1981 ; la fel accesul tot mai dificil, în special al țărilor în curs de dezvoltare, la credite internaționale acordate în condiții rezonabile. Considerăm că nu se pune problema existenței unei abundențe generale de lichiditate internațională, ci a unei distribuții neechitabile a acesteia, ceea ce face ca în timp ce în cazul unor țări și grupe de țări din rîndul celor dezvoltate să existe o supraofertă de disponibilități internaționale, marea majoritate a celorlalte țări să resimtă lipsa lichidității necesară dezvoltării comerțului lor exterior.

Ultimul aspect este evident în ceea ce privește rezervele de aur. Avantajele creșterii prețului aurului se concentrează asupra unui număr restrîns de țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada și țările vest-europene), care dețin 85% din rezervele oficiale mondiale de aur monetar. Acest lucru a adîncit disparitățile în distribuția pe țări a lichidității internaționale. În același timp, evaluarea rezervelor la prețul pieței suferă de un viciu fundamental atît timp cît prețul nu este consolidat : orice încercare de valorificare prin vânzarea pe piață a unei părți importante din aceste rezerve poate determina o scădere masivă a prețului.

Purtător de inflație

CREȘTEREA medie anuală a lichidității internaționale în sens larg cu 26% în deceniul trecut s-a datorat parțial majorării rapide a volumului de dolari din afara S.U.A. ; piața eurolorilor a crescut cu aproape 30% pe an în deceniul trecut, în mod deosebit în perioada 1970—1974. De aici teza privind rolul dolarului în proliferarea inflației în economia mondială.

Mecanismele și argumentele aduse de promotorii acestei teze sînt diverse, dar ele pot fi sintetizate astfel. Ca urmare a deficitelor bugetare considerabile înregistrate în perioada 1967—1972 pentru a finanța războiul din Vietnam, economia americană a cunoscut o agravare continuă a procesului inflaționist intern și deteriorarea puternică a balanței de plăți. Situația a continuat ulterior ca urmare a crizei energetice și a altor cauze. Rolul internațional al dolarului : — de monedă de rezervă și de decontare — a dat posibilitate S.U.A. să ignore situația balanței lor de plăți (așa-numita politică de nealijare a ceea ce se întîmplă în exterior cu dolarul — „benign neglect policy”). În exprimarea mai pitorească a cunoscutului economist francez Jacques Rueff, în timp ce toate țările au preocuparea de a echilibra balanțele lor de plăți, inclusiv printr-o politică de sacrificii, S.U.A. au putut să aibă „deficite fără lacrimi” ale balanței de plăți, finanțînd aceste diferențe cu moneda lor națională. De aici a rezultat o adevărată „inundație de dolari inflaționisti”, care s-au răspîndit în întreaga lume, alimentînd procesul de creștere a prețurilor pe două căi :

1. Ca urmare a inflației interne din economia americană, puterea de cumpărare a dolarului a fost puternic erodată. Umplerea canalelor internaționale cu „dolari erodați” a însemnat implicit transmiterea maladiei de care suferă moneda americană.

2. Creșterea cantității de dolari din afara S.U.A., ca urmare a deficitelor din plățile externe americane, a echivalat cu majorarea corespunzătoare a masei monetare mondiale : a sporit cantitatea de bani atît pe piețele de capital internaționale, cît și în economiile naționale care au fost nevoite să „absoarbă” dolari. Datîndu-i rolul internațional al dolarului, Sistemul Federal de Rezerve (Banca centrală a S.U.A.) îndeplinește și funcția de instituție de emisiune monetară a economiei mondiale. Emisiunea suplimentară de dolari afectează, în consecință, nu numai S.U.A., dar și întreaga economie americană.

Conform calculului econometrice făcute de Alexander Swoboda, creșterea cu 10% a masei monetare în S.U.A. are drept rezultat un spor suplimentar cu 4 procente a masei monetare din celelalte țări capitaliste membre ale „Grupului celor 10”. Apar, în plus, efecte secundare ; de exemplu, creșterea masei monetare cu 10% în R.F. Germania generează, la rîndul ei, un

spor suplimentar de 0,7% în masa monetară a celorlalte țări ale grupului. Normal, aceste corelații au influențat nivelul prețurilor din economia mondială⁴⁾.

Teza rolului dolarului ca purtător al inflației a constituit în deceniul trecut o problemă deosebit de controversată. Prezentăm, în continuare, cîteva din obiecțiile aduse acestei teze, întrucît ele se încadrează subiectului general al corelației dintre inflație și lichiditate.⁵⁾

1 De regulă, în întreaga perioadă postbelică sporul anual al prețurilor din economia americană a fost mai mic decît cel din multe alte țări capitaliste dezvoltate. De aceea se pune sub semnul întrebării teza că S.U.A. au exportat inflația printr-un efect direct al prețurilor.

2 Se argumentează că exportul de dolari inflaționisti nu ar fi fost posibil dacă celelalte țări nu ar fi fost dispuse să importe acești dolari. Marea majoritate a dolarilor din afara S.U.A. nu sînt bancnote, ci active aducătoare de dobinzi sau alte venituri (depozite bancare, bonuri de tezaur, obligațiuni etc.). Faptul că celelalte țări acceptă acțiunile în dolari rezultă din atractivitatea acestor acțiuni în ceea ce privește randamentul și manevrabilitatea lor, din competitivitatea sistemului bancar american. În acest sens, se apreciază că „S.U.A. nu au dreptul de a tipări bani internaționali ; S.U.A. au privilegiul de a se împrumuta pe termen scurt de la o multitudine de creditori, care acceptă să folosească dolarul ca monedă internațională⁶⁾”.

3 În condițiile cursurilor de schimb flotante, generalizate în deceniul trecut în țările capitaliste dezvoltate, exportul și importul de inflație nu sînt considerate inevitabile. Mecanismele proprii acestor cursuri permit fiecărei țări să evite, într-o oarecare măsură, inundația de dolari și deci procesul inflaționist care ar rezulta de aici.

Unele concluzii

DESIGUR, la aceste obiecții se pot aduce — și s-au adus — alte obiecții. Problema analizată, de o maximă generalitate economică, comportă mai multe puncte de vedere. O primă concluzie care se desprinde este aceea că legătura dintre inflația mondială și lichiditatea internațională constituie un mecanism complex, cu multiple aspecte. Deși este evident că cele două fenomene s-au influențat reciproc, pare hazardată acceptarea unei corelații directe și simple.

Atît inflația mondială cît și creșterea rapidă a lichidității internaționale sînt fenomene generale caracteristice pentru întreaga economie mondială, dar la nivelul țărilor și grupelor de țări ele au căpătat particularități deosebite. În timp ce multe țări capitaliste dezvoltate s-au plins de excesul de fonduri lichide, țările în curs de dezvoltare au întîmpinat și întîmpină dificultăți în găsirea fondurilor pentru rambursarea ratelor scadente la datoria lor externă. De asemenea, chiar în rîndul țărilor dezvoltate, problema inflație-lichiditate s-a pus și se pune deosebit : în R.F. Germania și Elveția exces de lichiditate internațională, dar menținerea inflației la cote rezonabile, pe cînd Italia și Marea Britanie au cunoscut rate mai înalte ale inflației deși nu au suferit inundații de lichiditate internațională (dimpotrivă, au întîmpinat dificultăți temporare în efectuarea plăților externe).

De aici rezultă că adoptarea de măsuri care nu țin seama de complexitatea situației, de particularități, ar avea efecte nedorite. De exemplu, încercarea de a combate procesul inflaționist la scară mondială prin restrîngerea lichidității internaționale ar afecta, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare, adică pe acelea ce au deja dificultăți în onorarea obligațiilor lor externe. Aceasta cu atît mai mult cu cît sînt cunoscute și discutate public efectele externe negative pe care le are politica monetară antiinflaționistă dusă în prezent de S.U.A. Reuniunile interoccidentale din ultima vreme, inclusiv cea la nivel înalt de la Ottawa, au scos în relief criticile aduse Statelor Unite de mai multe țări vest-europene, în frunte cu Franța, care au arătat că nivelul înalt al dobinzilor, rezultat din politica de combatere a inflației dusă de autoritățile americane, prelungește procesul de ieșire din criză a economiilor occidentale.

Mugur ISĂRESCU

⁴⁾ Vezi în acest sens și Ferdinand E. Banks, *The International economy : a modern approach*, Lexington Books, 1979, Lexington, Massachusetts.

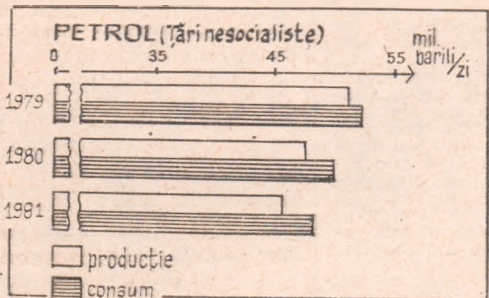
⁵⁾ O analiză detaliată a rolului dolarului în propagarea inflației mondiale o găsim în lucrarea lui W. M. Corden, *Inflația, cursurile de schimb și economia mondială*. Editura Clarendon, Oxford, 1977.

⁶⁾ W. M. Corden, *ibid.*

Perspective petroliere

CRIZA ECONOMICA și creșterea masivă a prețurilor în ultimii trei ani au determinat reducerea, într-o oarecare măsură, a consumului de petrol și apariția, temporară, a supraofertei. Potrivit datelor Agenției Internaționale pentru Energie, la nivel mondial se produc astăzi 2-3 milioane de barele pe zi peste cantitatea necesară, surplusul de producție fiind datorat în

în final, va atrage din nou diminuarea consumului: Fundația de cercetări privind industria petrolului consideră că asistăm la o tendință ireversibilă de reducere a consumului de petrol, astfel că cererea nu va mai reveni la nivelurile record din 1978. Potrivit acestei ultime surse citate, explicația ar consta în faptul că prețurile ridicate nu vor mai permite creșteri masive în ceea ce privește consumul; pe de altă parte, se pun tot mai mari speranțe în trecerea la folosirea pe scară largă a

Sursa: după «The Economist»

special Arabiei Saudite. În ce privește cererea, țările membre ale A.I.E. și-au redus cu 8% consumul în 1980, iar pentru acest an se așteaptă o nouă diminuare cu 2-3%.
Ce se va întâmpla în viitor, în perspectiva revenirii economice de după criză? Părerile sînt încă împărțite: specialiștii americani de la Casa Albă apreciază că va avea loc o nouă creștere a cererii, urmată de creșterea corespunzătoare a prețurilor, ceea ce,

înlocuitorilor: cărbune, energie nucleară, combustibili sintetici.
O prognoză a A.I.E. pentru acest deceniu are în vedere o creștere economică de 3% pentru țările membre ale organizației, concomitent cu reducerea cu 14% a energiei consumate pentru o unitate de produs național brut sau cu 37% a consumului de petrol pentru producerea aceleiași unități de PNB. Aceasta va impune, însă, necesitatea creșterii cu 60% a consumului de

cărbune față de nivelul din 1979, precum și majorarea de două ori și jumătate a capacității de producere a energiei nucleare.

Cupru: prețuri în creștere

DUPĂ UN AN cu evoluții oscillatorii, se așteaptă ca în 1982 pe piața cuprului să se înregistreze creșteri semnificative ale prețurilor. Prognozele britanice elaborate de Amalgamated Metal Trading arată că, dacă în cursul acestui an prețul de bursă al cuprului se va situa, în medie, la 90 cenți/litra, pentru 1982 această medie va urca brusc la 125 cenți, cu posibilități de creșteri chiar și mai mari ulterior. Creșterea prețului este așteptată să înceapă înainte de sfârșitul acestui an. Anticipându-se un deficit al producției față de consum de 157 mii tone comparativ cu un surplus de 90 mii tone în anul curent.

Consumul de cupru rafinat al lumii occidentale este așteptat să crească la 7,563 mil. t față de 7,03 mil. t în acest an și 7,28 mil. t în 1980. În ce privește producția de cupru rafinat, prognozele indică o creștere la 7,446 mil. t în 1982 față de 7,2 mil. t în 1981 și 7,063 mil. t anul trecut.

Programe de dezvoltare

Republica Democratică Populară Yemen:
preocupări pentru industrializare

CEL DE-AL DOILEA plan cincinal al R. D. P. Yemen (1981-1985) urmărește continuarea și amplificarea eforturilor pentru dezvoltare, care în cursul primului cincinal au condus la realizarea unei creșteri economice generale de 8% anual. Autoritățile yemenite au fixat ca obiective generale ale cincinalului 1981-1985 satisfacerea necesităților esențiale ale populației, sporirea capacităților de producție.

O atenție specială este acordată dezvoltării agriculturii și pescuitului în scopul atenuării puternicului deficit alimentară al țării. Investiții totale de circa 20 milioane dinari (1 dolar S.U.A. = 0,343 dinari) vor fi destinate punerii în valoare a văii riurilor Hadramaout și Beihan, a deltei riului Abyan, producerii de semințe selecționate etc. Pentru dezvoltarea pescuitului noul cincinal prevede investiții de 33 milioane dinari destinate în principal construirii a două noi porturi pescărești la Aden și Al-Mahara, achiziționării de vase pescărești, de instalații pentru repararea vaselor.

Planul cincinal 1981-1985 prevede de asemenea investiții importante în domeniul energetic, ținând cont de faptul că în prezent 95% din consumul energetic național este acoperit prin importul de țiței, iar cererea internă de energie se apreciază că va crește în perioada de plan cu un ritm mediu anual de 7%. Se preconizează astfel, aplicarea unui program de prospecțiuni petroliere în valoare de 30 milioane dinari și majorarea puterii instalate a centralelor electrice de la 64 MWh în 1980 la 250 MWh în 1985. Industria prelucrătoare este reprezentată deosebit de rafinarea țițeiului, ciment, articole din sticlă, produse textile și alimentare.

Dezvoltarea infrastructurii constituie un obiectiv de maximă importanță pentru R. D. P. Yemen. Planul pentru 1981-1985 prevede alocarea a 40 milioane dinari pentru construirea și întreținerea drumurilor, 20 milioane dinari pentru dezvoltarea porturilor aeriene și 8 milioane dinari pentru creșterea parcului de autobuze, autocamioane și automobile.

Schimburile comerciale româno-yemenite s-au majorat în perioada 1975-1979 de circa 6,3 ori. Principalele produse comercializate sînt produsele alimentare și unele produse industriale de larg consum.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

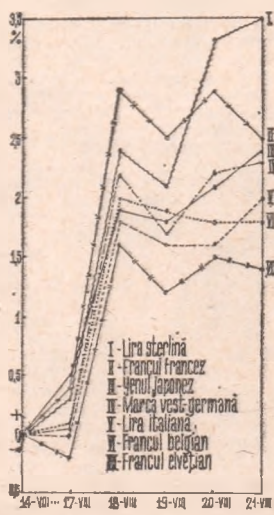
PERIOADA 17-21 VIII 1981 a marcat o schimbare de evoluție destul de accentuată a cursului dolarului SUA pe piețele valutare.

Mișcarea descendentă a cursului monedei nord-americane, începută încă din prima parte a intervalului prezentat, a fost determinată în primul rînd de scăderea dobânzilor la depozitele în dolari. La aceasta s-au adăugat și unele previziuni revizuite ale evoluției unor economii vest-europene în acest an (în special a R.F.G.), astfel că la închiderea din 21 VIII 1981 dolarul S.U.A. era cotaș sub nivelele din 14 VIII 1981, față de restul valutei occidentale, cu procente cuprinse între 1,4 și 3,5%.

Lira sterlină, care a fost influențată favorabil de ridicarea de unele bănci a dobânzilor de bază la împrumuturile în această valută, precum și de unele zvonuri privind ridicarea prețului la țițeiul extras în Marea Nordului, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul, fiind cotată la închiderea săptămîinii la 1,86 dolari/l. lîră (+3,5%).

Dobânzile foarte ridicate la depozitele în eurofrancii francezi (depășind chiar 50% p.a. de la o zi la alta) au avut un impact favorabil asupra cursului francului francez, care s-a redresat și în cadrul sistemului valutar vest-european, iar față de dolarul SUA cotaș pe 21 VIII la 5,92 franci/1 dolar, față de 6,07 franci/1 dolar cu o săptămîină în urmă (+2,5%).

Procente apropiate de depreciere în relația cu dolarul SUA (circa 2,4%) au înregistrat yenul japonez (228,25

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17-21 VIII., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 14 VIII a.c.

yen/1 dolar pe 21 VIII, comparativ cu 233,75 yen/1 dolar pe 14 VIII) și marca vest-germană (2,47 mărci/1 dolar, față de 2,5275 mărci/1 dolar respectiv).

Lira italiană era tranzacționată la închiderea intervalului la 1233 lire/1 dolar, cu 2% sub cursul de referință de 1257 lire/1 dolar, în timp ce francul belgian, cu o cotaș de 40,70 franci/1 dolar (față de 41,45 franci/1 dolar pe 14 VIII) înregistra un avans de 1,8% în relația cu moneda americană.

După un început nefavorabil (depreciere de 0,2% pe 17 VIII), francul elvețian s-a încadrat în mișcarea generală de pe piață, astfel că la sfîrșitul săptămîinii nivelul său de 2,15 franci/1 dolar reprezenta o depreciere de 1,4% față de cel de referință de 2,18 franci/1 dolar.

Dobânzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere la eurodolar (18,8125% pe 21 VIII, față de 19% pe 14 VIII) și euromarca vest-germană (12,5625%, față de 12,6875% respectiv), în timp ce la eurofrancul elvețian au fost relativ constante, în jurul a 9,5%.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe aceeași linie ascendentă începută săptămîina trecută, al doilea fixing din ziua de 21 VIII de 429,50 dolari/uncie fiind cu 16,5 dolari/uncie peste cel corespunzător din 14 VIII 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

CONFERINȚA O.N.U. PENTRU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE CELE MAI PUȚIN AVANSATE

ORGANIZAREA la Paris, între 1 și 14 septembrie a unei conferințe consacrate țărilor cele mai sărace — prima de acest gen — are la bază hotărârea generală a guvernelor țărilor din O.N.U. și se va desfășura cu participarea tuturor țărilor membre ale Națiunilor Unite. După cum arăta într-un recent interviu acordat revistei Forum du Développement secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamañi Corea, țările cele mai sărace nu vor acționa individual, în pregătirea și desfășurarea conferinței; nu se va pune problema unei eventuale sciziuni între ele și celelalte țări în curs de dezvoltare. Ele își vor prezenta propunerile în numele Grupului celor 77, politica lor este parte integrantă din cea a Grupului celor 77 și are asentimentul întregului grup al țărilor în curs de dezvoltare. Scopul central al conferinței este de a atrage atenția asupra problemelor speciale cu care sînt confruntate aceste țări, de a găsi soluții și de a mobiliza un efort internațional pentru rezolvarea lor.

Fără îndoială că una din principalele și cele mai urgente căi de sprijin va fi majorarea ajutorului public pentru dezvoltare acordat acestor țări. Dublarea ajutorului preconizat ar însemna creșterea, pe ansamblu, cu circa 20% a fondurilor publice pentru dezvoltare acordate lumii a treia, deși țările cele mai puțin avansate beneficiază de un ajutor pe locuitor aflat încă sub media nivelului ajutoarelor de care se bucură în ansamblu țările în curs de dezvoltare.

După cum sublinia Gamañi Corea, premergător conferinței se conturează cîteva idei noi în legătură cu problema sprijinului ce trebuie acordat acestor țări. ● Mai întii faptul că țările în curs de dezvoltare, în ansamblu pot contribui la această acțiune ținînd cont că din rîndul lor fac parte și unii din marii producători de petrol

IN ULTIMII 10 ANI, atenția generală s-a îndreptat spre cele mai slab dezvoltate țări în curs de dezvoltare. În 1980 numărul lor era de 30, cuprinzînd 12,4% din totalul populației țărilor în curs de dezvoltare*).

Conform rezoluției 2763 (XXVII) a Adunării Generale O.N.U. din noiembrie 1971, caracteristicile principale ale acestor țări au fost sintetizate de specialiștii U.N.C.T.A.D. după cum urmează: un nivel foarte scăzut al productivității muncii, lipsa forței de muncă calificate, o slabă cunoaștere a naturii și mărîmii resurselor lor naturale, infrastructură economică slab dezvoltată, predominanța economiei de subsistență, un număr redus de materii prime de care depinde structura producției și a exportului, lipsa unei industrializări integrate și coordonate.

Toate aceste țări au un venit pe locuitor foarte scăzut, în majoritatea cazurilor sub 100 dolari: în toate țările ponderea industriei prelucrătoare în P.I.B. este scăzută (deși în această privință există unele diferențieri, ponderile situîndu-se între 1% și 14%); într-un număr de 12 țări există un grad de alfabetizare de 10% sau mai puțin.

Principala cauză a înăpelenii economice a acestor țări este caracterul structural al economiei lor bazată pe dezvoltarea unei agriculturi de subsistență și incapacitatea de a-și dezvolta producția de export prin valorificarea resurselor interne de materii prime.

Predominanța agriculturii de subsistență, de multe ori nomadă, este deci o caracteristică majoră. În cele mai multe din aceste țări agricultura reprezintă 50% și chiar mai mult din PIB și 3/4 sau mai mult din populația activă națională este ocupată în acest sector; în cel puțin 15 țări agricultura absoarbe 85% din forța de muncă disponibilă. Agricultura are la bază o structură orientată de-a lungul unei îndelungate perioade spre dezvoltarea culturilor agricole de export, cu neglierea sectorului zootehnic, cu un randament la hectar foarte scăzut, ceea ce a dus la creșterea decalajului între sectorul agricol tradițional și sectorul agricol modern, de altfel foarte redus, și la accentuarea dependenței volumului și structurii producției agricole de evoluția pieței mondiale.

Situația actuală a țărilor în curs de dezvoltare cel mai slab dezvoltate

Structura economică, bazată pe activitatea agricolă, a determinat la rîndul ei un anumit tip de dezvoltare industrială, condiționată în principal de evoluția producției agricole și de gradul de valorificare a resurselor de materii prime agricole pe plan intern. Activitatea extractivă se află la un nivel foarte scăzut, comparativ cu potențialul mîner existent.

	Perioada	Cele mai slab dezvoltate țări	Țări în curs de dezvoltare
FNB/locuitor (creștere medie anuală %)	1960-78 1970-78	2.9 0.8	2.7 3.1
Producția agricolă (creștere procentuală)	1961-70	2.3	2.7
Raport de schimb (modificări)	1960-78 1970-78	3.9 -1.3	3.8 5.0
Investiții interne (% din PNB)	1977	15.0	24.0
Creșterea investițiilor brute (%)	1960-70 1970-77	3.0 2.8	6.6 10.3

Sursa: UNCTAD Doc. TD/B/AC 1/14

Industria prelucrătoare este și ea slab reprezentată în economia acestor țări și se bazează în general pe prelucrarea materiilor prime agricole fiind orientată către asigurarea consumului intern și substituția importurilor de bunuri de consum. Slaba diversificare și dezvoltarea producției este datorată, în bună parte, unor cauze ce țin de: lipsa de mijloace financiare, lipsa de tehnologie și cadre calificate, infrastructura necorespunzătoare și piața internă de consum restrînsă. Ca urmare, capacitățile de producție ale întreprinderilor sînt limitate și extinderea lor solicită o finanțare externă substanțială.

Prezența capitalului străin în aceste activități este în general încurajată de guvernele statelor respective, printr-un regim preferențial acordat pe baza regimului de investiții practicat, deși trebuie spus că se accentuează tendința de participare sporită a statului în întreprinderile industriale.

O dificultate majoră pe care o intîmpină aceste țări în dezvoltarea lor economică este incapacitatea de a-și asigura veniturile valutare necesare fie prin creșterea încasărilor din export, fie prin substituția unor importuri, sau prin creșterea volumului ajutoarelor financiare externe.

Sursele de finanțare externă a țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate sînt foarte variate și în general este greu de determinat sumele care revin acestor țări. Creditele acordate de către Asociația internațională pentru dezvoltare (IDA) au cumulat, la 30 iunie 1980, 5 351.6 mil. dolari SUA, această sumă reprezentînd circa 25% din totalul angajamentelor I.D.A.

În cadrul Conferinței care va avea loc între 1-14 septembrie 1981 la Paris se preconizează elaborarea unui nou program substanțial de acțiune (Substantial New Programme of Action - S.N.P.A.) pentru cele mai puțin avansate țări în curs de dezvoltare. Programul va include prioritățile de dezvoltare economică ale acestor țări încercînd să contribuie la depășirea dificultăților care frînează progresul lor economic și social.

* În 1980 lista O.N.U. cuprindea următoarele țări: Afganistan, Bangladesh, Benin, Bhutan, Botswana, Burundi, Capul Verde, Africa Centrală, Ciad, Comore, R. P. D. Yemen, Etiopia, Gambia, Guineea, Haiti, R.P.D. Laos, Lesotho, Malawi, Maldive, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Samoa, Somalia, Sudan, Uganda, Tanzania, Volta Superioară, R. A. Yemen.

care dispun de resurse financiare necesare, sprijinirii eforturilor de dezvoltare ale țărilor cele mai sărace. ● Se afirmă, de asemenea, tot mai clar că ajutorarea țărilor celor mai puțin avansate se constituie ca un element de concepție în vederea instituirii unei noi ordini economice internaționale: stabilizarea piețelor și a prețurilor produselor de bază ar fi în primul rînd în favoarea acestor țări, a căror economie este tributară prin excelență produselor de bază; îmbunătățirea situației sistemului financiar internațional, respectiv a fluxurilor financiare către „lumea a treia” ar favoriza în primul rînd țările cele mai puțin dezvoltate pentru depășirea decalajului care le separă de celelalte țări ale lumii.

Noul program de acțiune va trebui să țină cont de diversitatea de condiții socio-economice din țările avute în vedere: de aceea, nu se va putea vorbi de un program unic, acceptat de toate țările în cauză ci, de la caz la caz, se va insista asupra unor probleme legate de conducerea economică, învățămint, îmbunătățirea infrastructurii, valorificarea surselor alternative de energie etc. Elementul comun al acestor programe ar putea fi considerat interesul ce se poartă rezolvării trebuințelor de bază ale populației. În acest context, un element de nouitate îl constituie faptul că la sesiunile pregătitoare fiecare din țările cele mai sărace participante și-au prezentat programe proprii de dezvoltare, concepute de ele înseși și nu în baza studiilor secretariatului U.N.C.T.A.D., apreciîndu-se astfel că se va crea o imagine mai realistă asupra necesităților cu care aceste țări sînt confruntate și se va putea realiza un dialog mai concret cu țările care le pot sprijini.

Pagină realizată de
Liliana RADULESCU
Emilian STANCU

Conferința de la Nairobi

SURSE DE ENERGIE PENTRU VIITOR

DEFĂȘURATĂ în capitala Kenyei, între 10 și 21 august, Conferința Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie a fost apreciată drept un succes al comunității internaționale pe calea trecerii treptate de la actuala economie energetică mondială, dominată de petrol și gaze naturale, la una în care un rol considerabil să fie jucat de surse de energie neepuizabile. Această primă reuniune mondială din istorie, consacrată problemelor energiei a avut loc într-un moment crucial pentru omenire, care depinde încă în proporție de peste 80% de combustibilii fosili (cărbone, petrol și gaze naturale convenționale) ce vor deveni, chiar și după cele mai optimiste aprecieri, tot mai puțini și mai scumpi.

În acest context, Conferința Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie a căpătat o semnificație deosebită pentru viitorul energetic. atît sub aspect economic cît și politic. La ședința inaugurală a lucrărilor, premierul indian, Indira Gandhi sublinia urgența și implicațiile problemelor energiei și a lansat ideea trecerii la „o revoluție în domeniul energiei“ care să pună capăt dominației petrolului — ce duce la divizări pe plan politic — și să promoveze cooperarea internațională a tuturor statelor pentru valorificarea surselor noi și regenerabile de energie. La rîndul său, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, avertiza că, întrucît eforturile pentru accesul la sursele noi și regenerabile de energie ar putea alimenta germenii unor încordări pe plan politic, este necesară cooperarea internațională în dezvoltarea noilor surse de energie, care „poate contribui, cu siguranță, la eliminarea a numeroase motive latente de tensiune și conflict pe plan internațional“ și la asigurarea energiei necesare generațiilor viitoare.

Conferința și-a concentrat atenția asupra proiectului unui „Program de acțiune“ în vederea utilizării a 14 surse noi și regenerabile de energie și așume: energia solară, geotermică, eoliană, energia valurilor mărilor și oceanelor, energia mareelor, energia rezultată din diferența de temperatură a apelor de la suprafața mărilor și din adîncurile acestora, biomasa, lemnul de foc, cărbunii din lemn, turba, energia hidrolică, șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice și energia animalelor de tracțiune.

Situația actuală a consumului de energie în lume este o manifestare a unei ordini economice internaționale nejuste. De aceea, în strategiile dezvoltării, energia și în mod deosebit sursele noi și regenerabile de energie, nu trebuie să fie tratate doar ca o problemă în sine, ci în planurile și programele de dezvoltare economică acestora

trebuie să li se acorde un rol preponderent. În acest sens, reprezentantul țării noastre a arătat că în concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, soluționarea acestor probleme, inclusiv a celor privind dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie, trebuie privită ca parte integrantă a acțiunilor vizînd instaurarea unei noi ordini economice internaționale, caracterizată prin relații noi, de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure accelerarea dezvoltării economico-sociale a tuturor țărilor, în primul rînd a celor în curs de dezvoltare. Reprezentantul român a subliniat contribuția însemnată pe care pot și trebuie să o aducă sursele noi și regenerabile de energie în condițiile în care sursele clasice, îndeosebi petrolul, vor continua să aibă, în perioada următoare un rol deosebit de important. În context, el a insistat asupra necesității ca statele posesoare de surse clasice de energie să permită accesul țărilor care nu dispun de asemenea surse, precum și asupra necesității accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile de valorificare și utilizare a surselor noi și regenerabile de energie. Evidențînd rolul important al cooperării internaționale în domeniul exploatării surselor noi și regenerabile de energie, reprezentantul român s-a pronunțat pentru un „Program de acțiune“ bine definit, cu obiective clare și concrete, a cărui aplicare să contribuie la satisfacerea nevoilor de energie a tuturor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare. În acest sens, sînt necesare măsuri concrete și practice pentru dezvoltarea tehnologiei de punere în valoare a surselor noi și regenerabile, pentru asigurarea resurselor financiare, a cadrelor corespunzătoare și transferului de tehnologie vizînd utilizarea pe scară internațională cît mai largă a surselor noi și regenerabile. Pentru urmărirea îndeplinirii acestor măsuri — este necesară crearea unui mecanism adecvat în vederea promovării cooperării internaționale și creșterii rolului sistemului O.N.U.

Numeroși delegați au exprimat în cursul dezbaterilor generale îngrijorarea serioasă față de faptul că actuala criză energetică și economică afectează profund dezvoltarea economică, îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Țările africane, de pildă, au trebuit să plătească, anul trecut, pentru importurile de petrol 7,4 miliarde dolari, față de 0,8 miliarde în 1973, înregistrînd o creșterea anuală de 37% a notei de plată pentru petrol.

Delegații la conferință au subliniat, totodată, că problema energiei este inseparabilă de celelalte probleme economice cu care se confruntă astăzi țările lumii. Așa cum sublinia delegatul

iordanian, toate problemele majore legate de energie sînt probleme politice și tocmai de aceea dezvoltarea de surse noi și regenerabile de energie este și ea o problemă de opțiune economico-socială și politică. Unii delegați, ca cel nigerian, au avertizat că dacă țările în curs de dezvoltare vor fi obligate să importe tehnologii scumpe de utilizare a surselor noi și regenerabile, decalajul dintre țările bogate și sărace se va lărgi și de aceea problemele vizînd energia nu trebuie separate de convorbirile Nord-Sud. Alți delegați din „grupul celor 77“ au insistat cu tărie pentru măsuri instituționale și financiare concrete, corespunzătoare care să garanteze îndeplinirea prevederilor „Programului de acțiune“. Dar delegații S.U.A. și ai țărilor membre ale C.E.E. au formulat rezerve și au evitat angajamente definitive în acest sens.

Conferința a definit principalele linii directoare — prin eforturi naționale și internaționale în domeniile cercetării, transferului de tehnologie, schimbului de informații, pregătirii cadrelor și mobilizării resurselor financiare — pentru a promova o mai rapidă dezvoltare a surselor noi și regenerabile de energie. În ce privește cele două probleme esențiale ale complexului de măsuri vizînd punerea în valoare și utilizarea surselor noi și regenerabile de energie — crearea de mecanisme financiare și de instituții specializate în sistemul O.N.U. — conferința s-a încheiat doar cu un succes parțial, recomandînd ca astfel de mecanisme și instituții să fie dotate cu fonduri corespunzătoare nevoilor de utilizare a surselor noi și regenerabile de energie.

Conferința a hotărît, totuși, crearea unui organism interguvernamental interimar care să urmărească îndeplinirea „Programului de acțiune“ (Programul de la Nairobi). Acest organism are un mandat de un an, pînă la Adunarea Generală din anul viitor, care va hotărî crearea unui organism permanent.

Conferința a apreciat că în următoarele două decenii va trebui să aibă loc trecerea treptată de la economia mondială bazată pe hidrocarburi la o economie care să se bizuie pe alte surse de energie, important fiind ca această trecere să se facă lent, fără conflicte politice sau de altă natură.

În prezent, pentru țările în curs de dezvoltare această tranziție globală ridică probleme mai serioase deoarece, pentru a-și asigura ritmuri susținute de dezvoltare economico-socială, ele nu pot aștepta, ci sînt obligate să depună eforturi pentru a dezvolta propriile surse noi și regenerabile.

Aprobînd „Programul de acțiune“ pentru îndeplinirea căruia este necesară, numai în următorii 4 ani suma de 52 miliarde dolari, conferința și-a înțeles și ideea că pacea mondială și caracterul însuși al dezvoltării tuturor statelor, în special al țărilor lumii a treia, vor depinde, în anii care vin și de tipurile de energie disponibile și de costul lor. De aceea, hotărîrile și măsurile preconizate în „documentele istorice“ ale acestei prime conferințe mondiale consacrate energiei, capătă semnificații deosebite pentru politica de perspectivă a statelor membre ale O.N.U. în domeniul energiei.

Florea ȚIU

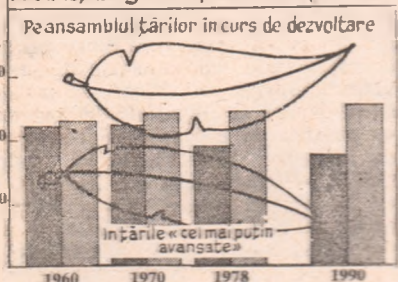
Evoluții negative

in agricultura țarilor

„cel mai puțin avansate“

IN POFIDA diferitelor măsuri și programe, promovate pe plan național, dar mai ales pe cel internațional, pentru accelerarea dezvoltării social-economice a țărilor în curs de dezvoltare, numărul celor considerate — conform criteriilor stabilite de O.N.U. — ca fiind „cel mai puțin avansate“ nu înregistrează o tendință de scădere pe plan mondial, ci de creștere (respectiv de la 25 de țări în 1971 la 30 în prezent). Or, dacă producția industrială pe locuitor a acestui din urmă grup de țări a cunoscut o tendință lentă de creștere, în ceea ce privește producția agricolă tendința actuală și cea estimată în perspectivă sînt întru totul neliniștitoare.

Producția agricolă pe locuitor (în dolari)

După cum se vede din graficul de mai sus, în deceniul trecut — în condițiile unei mici creșteri a valorii absolute medii a producției agricole pe locuitor în țările în curs de dezvoltare — nivelul acesteia e răspunzător grupului țărilor „cel mai puțin avansate“ s-a redus simțitor, cu perspective de reducere în continuare pînă în 1990. Evoluție care determină publicatia **Forum du développement** (nr. 74 1981), din care am reprodus graficul, să pledeze pentru întărirea și diversificarea ajutorului acordat acestor țări de către P.N.U.D. și alte organisme internaționale, în scopul de a preîntîmpina creșterea dependenței popoarelor respective de importul de produse agricole.

U. R. S. S. : utilizarea resurselor secundare

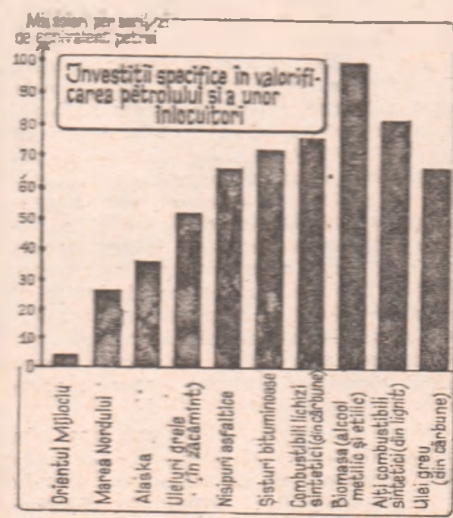
CA URMARE a preocupării unității economice din U.R.S.S. pentru utilizarea resurselor secundare din producție, în cel de-al zecelea cincinal (1976—1980) volumul materiilor prime secundare colectate și prelucrate a crescut cu 3,5 milioane de tone, comparativ cu cincinalul anterior. Astfel, au fost colectate și prelucrate (în milioane tone) : fier vechi și deșeurii din siderurgie — 236 (cu un efect economic de 4,9 mld. ruble), deșeurii de hîrtie — 10,8, materiale textile — 2,8, anvelope uzate — 1,5, cioburi de sticlă — 2,8, materiale din polimeri — 0,112. Se evaluează că au fost economisite 43 milioane mc de material lemnos, circa 2

mil. tone de fibre naturale și sintetice, 350 mii tone de cauciuc sintetic, 850 mii tone de sodă calcinată și 350 mii tone de benzină — arată revista **Planovoe hozzaistvo**.

Potrivit calculului, de pildă, utilizarea deșeurilor de hîrtie colectate numai în anul 1980 a permis economisirea a 7,8 milioane mc de lemn industrial, a 3,6 mil. Gcal de energie termică și a 500 mil. kWh de energie electrică. Cercetările efectuate de specialiști au evidențiat că valorificarea deșeurilor de hîrtie permite nu numai folosirea mai rațională a resurselor forestiere, dar și reducerea consumului de apă pentru nevoile tehnologice ale industriei de celuloză și hîrtie cu 15—60%, a consumului de energie cu 60—70%, scăderea poluării aerului cu 60—73%, a apei cu 25%, precum și micșorarea cantității de deșeuri și reziduuri solide cu 39—100%.

Substituirea petrolului : restricția investițiilor

INLOCUIREA treptată a petrolului, devenită o necesitate imperioasă pentru toate țările în care acest purtător de energie deține o poziție importantă în balanța energetică, reclamă ample investiții. Astfel, după cum se vede din graficul de mai jos, în timp ce explorarea și exploatarea unor noi zăcăminte de petrol în zone mai greu accesibile necesită investiții specifice sporite pînă în pu de zece ori în raport cu investițiile pentru aceleași activități în zona Orientului Mijlociu, valorificarea unor surse alternative de energie revine deocamdată de zeci de ori mai scump. Cel mai înalt nivel al investițiilor specifice în situația comparativă de la finele

anului 1980) apare în cazul punerii în valoare a singurei surse reînnoibile de energie, inclusă în grafic — biomasa. Desigur, este de așteptat ca chiar în cursul actualului deceniu progresul tehnico-științific permanent să aducă modificări în ierarhia investițiilor necesare pentru valorificarea diverselor surse de energie.

Demararea încă lentă a biotehnologiilor

DUPĂ CUM S-A RELEVAT la o conferință internațională din acest an pe problemele biotehnologiilor, la care au participat specialiști din Japonia, S.U.A. și țările Europei occidentale, sînt în continuare creșterea investițiile efectuate de firme din țările respective în cercetarea științifică în acest domeniu. Astfel, numai în industria farmaceutică cheltuielile pentru cercetări asupra aplicațiilor biotehnologiilor sînt evaluate în aceleași țări la circa 125 mil. dolari pe an ; totodată, se remarcă apariția în cadrul industriei chimice a unor firme specializate direct în biotehnologie.

În cursul dezbaterilor la conferință s-a apreciat că rezultatele ingineriei genetice ar putea fi aplicate mult mai rapid în alte domenii decît industria farmaceutică, de pildă în agricultură. Totuși, previziunile anterioare că în curînd se va putea trece la producția industrială a unei serii de articole pe baza utilizării biotehnologiilor au fost considerate la conferință ca fiind prea optimiste, deoarece însușirea unor asemenea tehnologii necesită — de regulă — o perioadă de timp de 2—3 ori mai lungă decît se presupunea inițial.

Intensificarea exploatărilor forestiere

SE APRECIAZĂ că ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în cifra de afaceri reprezintă în sectorul exploatărilor forestiere din S.U.A. doar 0,5%, față de 1%, pe întreaga industrie, deși experiența a demonstrat că — într-o serie de cazuri — aplicarea măsurilor de intensificare a gospodăririi resurselor forestiere pe baza rezultatelor cercetărilor științifice a condus la o eficiență de douăzeci și chiar de mai multe ori superioară celei rezultate din promovarea de măsuri extensive pentru lărgirea bazei de materie primă lemnoasă.

Sintetizînd experiența avansată în acest domeniu, publicația **Forest Production Journal** serie că, în cadrul unor firme, cercetările asupra bazei de materii prime nu se realizează într-un centru unic, ci în cadrul unor filiale de cercetări științifice, subordonate conducerii unităților de producție pe plan regional. O asemenea organizare asigură legătura strînsă dintre cercetare și producție, cu efecte deosebit de favorabile îndeosebi în stadiul asimilării rezultatelor cercetării, datorită participării nemijlocite, imediate, a cadrelor din producție. Printre temele prioritare studiate în ultima perioadă de cercetătorii firmelor menționate se numără eficiența utilizării depline a biomasei (în condițiile arderii părții sale calitativ inferioare pentru obținerea de energie), precum și capacitatea de creație a pieței pentru diferitele produse care se obțin în cazul utilizării depline.

GLOSAR

Termeni și definiții
din demografie [III]

2. **Viața probabilă**, denumită și **viața mediană**, reprezintă o valoare mediană pentru cohorta ipotetică dintr-o tabelă de mortalitate; ea este vârsta la care numărul supraviețuitorilor din tabela de mortalitate se reduce la jumătate. Într-o altă formulare, este durata de viață pe care un nou născut are o șansă din două ca s-o depășească. Fiind vorba de o mediană calculată pentru intervale, ea se determină cu ajutorul unei formule de interpolare. Exemplificând cu datele din tabela de mortalitate 1970-1972, publicată în Anuarul demografic al Republicii Socialiste România, 1974, constatăm că viața mediană este de 74,44 ani.

3. **Viața normală**, denumită și **vârsta modală la deces**, este, într-o tabelă de mortalitate, vârsta la care se produc cele mai multe decese. Desigur, este vorba de vîrsta situată spre sfîrșitul vieții.

În aceeași tabelă de mortalitate, observăm că numărul cel mai mare de decese revine vârstei de 79 ani. Aceasta este intervalul modal și deci trebuie să determinăm vârsta exactă cu ajutorul unei formule de interpolare, care ne dă: 79,22 ani. Deci viața medie, viața probabilă și viața normală, sub raport statistic, reprezintă o medie, o mediană și un mod într-o tabelă de mortalitate, avînd toate trei semnificație de valori probabile: 68,58 ani, 74,44 ani și 79,22 ani pentru populația României (tabela de mortalitate 1970-1972).

Cea mai des folosită este vîrsta medie sau durata medie a vieții. Importanța acestui indicator este cu totul particulară, deoarece el sintetizează nivelurile mortalității unei populații la toate vîrstele, într-o anumită perioadă. Valoarea vieții medii este astăzi cuprinsă între circa 30 ani (țările subdezvoltate cu cea mai înaltă mortalitate) și circa 75 ani (Suedia, Norvegia). De aceea este caracteristic că în toate studiile comparative internaționale, în vederea caracterizării nivelului de dezvoltare social-economică a țărilor, se ia, ca variabilă importantă, durata medie a vieții. Mai mult, în ultimii ani acest indicator este folosit și pentru caracterizarea calității vieții.

4. **Longevitatea** înseamnă lungimea (întinderea) maximă a vieții umane. Această valoare este considerată de cei mai mulți specialiști în biologia umană, ca fiind 110-115 ani. Se afirmă că în absența diferitelor riscuri de deces, în cea mai mare parte determinate de factori sociali, oamenii ar trebui să trăiască normal pînă la vîrsta de 110-115 ani. Folosirea termenului de longevitate în locul celui de durata medie a vieții — cum se întîlnește uneori în publicațiile noastre — este greșită.

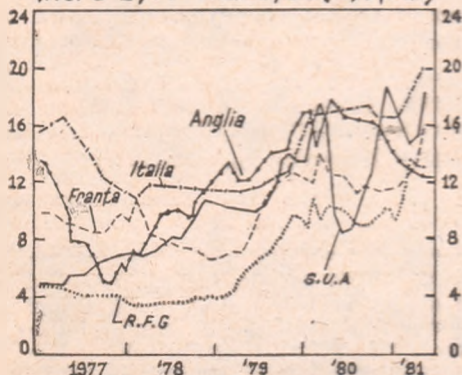
Vladimir TREBICI

Dobînzi ridicate

Cornel Măciucă, Ploiești — Inflația, ca principală formă de manifes-

trictivă, concretizată prin dobînzi foarte mari. Pe această cale se urmărește o reducere a cererii de consum, care să determine la rîndul ei scăderea prețurilor, chiar dacă va rezulta o creștere a numărului șomerilor.

Dobînzi pe termen scurt între 1977-mai 1981 (în % pe an)

Notă: Dobînziile anotate sînt medii lunare ale dobînziilor zilnice pe piață, pentru hîrtii de valoare (instrumente monetare) scadente în 90 zile, cu excepția Japoniei unde este folosită dobînda la două luni

Sursa: Economic Outlook, I.M.F.

tare a crizei monetare, este combătută în S.U.A. printr-o politică monetară

Dobînziile ridicate au provocat însă și un flux al capitalurilor lichide din

țările industrializate spre S.U.A., contribuind la creșterea cursului dolarului față de celelalte monede. Scumpirea dolarului, respectiv scăderea cursului celorlalte monede, nu se datorează însă numai dobînziilor ridicate din S.U.A., ci în mare măsură și deficitelor de balanță și bugetare ale acestor țări. Faptul în sine, al scumpirii dolarului, provoacă pierderi celorlalte țări prin creșterea prețurilor în moneda națională la mărfurile importate al căror preț este exprimat în dolari, ceea ce determină o evoluție inflaționistă a economiei. De aceea, statele vest-europene industrializate au fost nevoite și ele să ridice dobînziile (vezi graficul), cu toate dezavantajele unei astfel de măsuri, în principal frînarea acțiunilor de reducere a numărului șomerilor.

Cooperare Sud-Sud

Tudor Ispas, Doroboi —

1) Termenul de cooperare Sud-Sud definește relațiile economice dintre țările în curs de dezvoltare, pornind de la constatarea că majoritatea acestor țări sînt situate în emisfera sudică. Problema întinerii cooperării între țările în curs de dezvoltare s-a pus însă în 1967 în așa-numita „Cartă economică a lumii a treia” adoptată de conferința ministerială de la Alger a țărilor membre ale „Grupului celor 77”. Un deziderat similar a fost exprimat la reuniunile acestor țări din Mexic din 1976 și de la Arusha, Tanzania, din 1979. Cu toate acestea, schimbările dintre țările în curs de dezvoltare reprezentau la sfîrșitul deceniului trecut numai 5,7 la sută din comerțul mondial, iar ponderea acestor schimburi în volumul total al exporturilor lor era de circa 22 la sută, față de 72 la sută cît era ponderea țărilor dezvoltate. În schimb, din exporturile țărilor dezvoltate numai 24 la sută luau calea „lumii a treia”. În cadrul comerțului cu produse de bază dintre țările în curs de dezvoltare, ponderea combustibililor ajunge la 70 la sută. Se așteaptă ca generalizarea preferințelor comerciale între țările în curs de dezvoltare să dea un puternic impuls acestor schimburi, afectate încă de o serie de restricții, în special tarife.

În ce privește cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, în luna iunie a.c. a avut loc la New York cea de-a doua reuniune a comitetului însărcinat cu examinarea progreselor realizate de organisme din

sistemul O.N.U. în aplicarea Planului de acțiune de la Buenos Aires, ca și a dificultăților care stau în fața acestui obiectiv.

2) Piața comună a Americii Centrale grupează Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras și Nicaragua. Anul trecut volumul schimburilor reciproce ale țărilor membre era de circa 20 de ori mai ridicat decît în 1980.

Energie nucleară

Marcela Ichim, Alba Iulia — Creșterea cu 11 la sută a puterii instalate în centrale nucleare-electrice înregistrată anul trecut pe plan mondial s-a datorat în esență unui număr de numai trei țări (Franta, Suedia și U.R.S.S.). La sfîrșitul anului trecut se aflau în funcțiune în lume 253 de reactori, cu o putere instalată totală de 139 GW. Alți 230 de reactori, însumînd 212 GW erau în construcție, iar 118 reactori — reprezentînd o putere suplimentară de 109 GW — se aflau în faza de proiect sau erau comandați. Centralele nucleare-electrice au furnizat în 1980 aproape 8 la sută din energia electrică produsă pe plan mondial, ponderea respectivă urmînd să atingă 11 la sută în 1985 și 13 la sută în 1990.

Potrivit ultimului raport anual al Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.), nici un deces sau rănire gravă datorită radiațiilor nu s-au înregistrat din 1956, anul intrării în funcțiune a primului reactor nuclear destinat aprovizionării cu energie, și pînă în prezent.

Pe de altă parte, Conferința internațională privind siguranța centralelor nucleare, organizată de A.I.E.A. la 20-24 octombrie 1980 la Stockholm, la care au participat circa 700 de experți din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, a ajuns la concluzia că nici un factor nu limitează în principiu lărgirea utilizării energiei nucleare.

Cauciuc natural

Corneliu Bulgaru, București — Circa 60 la sută din consumul de cauciuc, atît natural cît și sintetic, se realizează în industria automobilului, restul revenind altor sectoare de activitate economică, în primul rînd industriale. Cele mai importante țări producătoare de cauciuc natural sînt Malaezia, Indonezia, Thailanda și Sri Lanka. În Malaezia

principală frînă în calea creșterii producției o reprezintă insuficiența forței de muncă. Cel mai mare potențial productiv, apreciază experții Băncii mondiale, există în Indonezia, în special dacă se ține seama de posibilitatea înlocuirii pe suprafețe mari a tipurilor actuale de arbori cu varietăți de mare randament. În absența unei asemenea înlocuiri, în Sri Lanka producția de cauciuc natural stagnează de multi ani.

În țara de proveniență a arborelui de cauciuc, Brazilia, producția de cauciuc natural a cunoscut un declin spectaculos din cauza unei maladii, specifice sud-americane, a arborilor. Înaintea primului război mondial, cea mai mare parte a cauciucului utilizat pe plan mondial era obținut din Brazilia, din arbori care creșteau sălbatic, nu în plantații ca în prezent. Din cauza maladiilor amintite și ținînd seama de creșterea puternică a necesarului de cauciuc pe piața internă, Brazilia a devenit astăzi țara în curs de dezvoltare cu cea mai mare producție de cauciuc sintetic, din care este de altfel și cea mai mare consumatoare.

Cercetare științifică

Mărgărit Pandelescu, București —

1) Colocviul național asupra științei și tehnologiei prevăzută să se desfășoare între 13 și 16 ianuarie 1982 la Palatul Congreselor din Paris va pune în dezbateră, între altele, rolul cercetării în ieșirea din criză, impactul său social-economic, pregătirea cadrelor pentru cercetare, motoarele și frînele din calea inovației, informarea publicului și dezbateră publică a obiectivelor politicii științei.

2) Comisia internațională a juriștilor este o organizație neguvernamentală cu sediul la Geneva, dispunînd de statut consultativ pe lângă ECOSOC, UNESCO și Consiliul European. Ultima reuniune, desfășurată la Haga, a respectivei Comisii, s-a ocupat de „dreptul la dezvoltare”, care tinde să fie recunoscut ca un principiu fundamental al dreptului internațional. Participanții au căzut de acord că o dezvoltare reală presupune recunoașterea ca înseparabile a drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale ale omului, propunîndu-se totodată să acorde o atenție sporită contribuției pe care dreptul și juriștii o pot aduce la procesul dezvoltării.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 28 august 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Acțiuni pentru punerea în funcțiune a noilor obiective (Alexandru Tache) 1
- Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (I) (Iosif Bercia) 3
- Dimensiuni noi în activitatea de tipizare și standardizare (Ion Hera-Bucur, Fevrosia Bulacu) 5
- Tehnologii de producție cu consum redus de energie la cultura grâului (Mircea Zaharia) 7
- Mica industrie — posibilități de valorificare a resurselor locale (Dragoș Luchian) 5
- Produse și servicii cu eficiență economică-socială sporită ((Tiberiu Veselényi) 10
- O componentă a calității vieții: îmbunătățirea transportului urban de călători (V. Dincă) 11
- Eficiență sporită în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a României (Ion Stanciu) 13
- Cititorii au cuvântul 15

CONDUCERE ORGANIZARE

- Colectivul de muncă — focar al inițiativelor, promotor al noului (Gheorghe Butaru) 16

TEORII — IDEI

- Sporirea productivității muncii sociale — condiție de bază în dezvoltarea economică a țării noastre (Gh. Răducanu) 18
- Dezvoltarea tehnologică: concepte, probleme și orientări noi (II) (A. Vasilescu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (I) (Oprea Parpală) 22
- Limite sau cotitură (N. N. Constantinescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Inflație și lichiditate (Mugur Isărescu) 25
- Tendințe — conjuncturi 27
- Forumul dezvoltării 28
- Conferința de la Nairobi. Surse de energie pentru viitor (Floreia Tuiu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice.

IN THIS ISSUE

- Upgrow the contribution of the scientific research to the development of the existent mineral resources (Iosif Bercia) 3
- A component of the quality of life. Improving the urban transportation (V. Dincă) 11
- Higher efficiency in foreign trade and international cooperation of Romania (Ion Stanciu) 13
- Upgrow the productivity of the social labour: a basic condition in our country's economic development (Gh. Răducanu) 18
- Technological development: new concepts, problems and trends (II) (A. Vasilescu) 20
- Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (I) (Oprea Parpală) 22
- Inflation and liquidity (Mugur Isărescu) 25

DANS LE NUMERO

- L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique à l'élargissement des ressources minérales disponibles (Iosif Bercia) 3
- Une composante de la qualité de la vie. L'amélioration du transport municipal (V. Dincă) 11
- Efficience accrue dans l'activité de commerce extérieur et de coopération économique internationale de la Roumanie (Ion Stanciu) 13
- L'accroissement de la productivité du travail social — condition fondamentale du développement économique du pays (Gh. Răducanu) 18
- Le développement technologique: concepts, problèmes et orientations nouvelles (II) (A. Vasilescu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progresistes de la pensée économique roumaine (I) (Oprea Parpală) 22
- Inflation et liquidité (Mugur Isărescu) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Рост вклада научного исследования в расширение существующих минеральных ресурсов (I) (Иосиф Берция) 3
- Составная часть качества жизни: улучшения городского пассажирского транспорта (В. Динка) 11
- Высокая эффективность внешнеэкономической деятельности и международного экономического сотрудничества Румынии (Ион Станчу) 13
- Рост производительности общественного труда — основное условие экономического развития нашей страны (Г. Рăдукану) 18
- Технологическое развитие: понятие, проблемы и новые направления (II) (А. Василеску) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления (I) (Опреа Парпала) 22
- Инфляция и ликвидность (Мугур Исăреску) 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

**VACANȚA...
PE ULTIMA
SUTĂ
DE METRI**

**ÎN
CURÎND
ÎNCEPE
ȘCOALA !**

A fost pus în vânzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru toate clasele, pentru pionieri și șoimi ai patriei. Magazinele comerțului de stat vă invită să cumpărați acum uniformele școlare necesare copiilor dv. în noul an!

**ER
COM**

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.

Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

